

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום את שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת נשא תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק ראשון - הכל שוחטין דף כד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
תוספות

נתמלא זקנו ראוי לעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו - ויתנה: דברכן: "הקראת את המגילה" (מגילה כ"א) אמרינן: קטן קורא בתורה ואינו פורש על שמע ולא יורד לפני התיבה ולא נושא את כפיו. משמע: הא הביא שתי שערות יורד לפני התיבה ונשא את כפיו ויש לוהרר דבר. ודברשיבא שני שערות יכול לירד לפני התיבה: אבל לעשות שליח ציבור קטן לא.

להחלפת בתענית ובמעמדות - אינו נעשה עד שיהיאלמ וקם, דאמרין: במסכת תענית (ט"א), אין מורדין לפני התיבה אלא זקן ורגיל, ואם יאמרין: "לולב המגיל" (סוכה כ"ב), משמע דאפילו קטן נושא את כפיו. דאמרין: קטן שידע לישא את כפיו מחליקין לו תרומה בבית הגורת. ובקנטוס פרש: לא דוקא קטן, אלא ימירי שחביטו שתי שערות. ולא משמע הכי, אלא קטן ממש, ודמיא דקטן הודיע לרבר אביו מלמדו תורה, והודיע לשוחט אובלין שמיטתיהו. דמקיל כל בגדל עומד על בגיו שו לומר: דהא דקטן נושא את כפיו - היינו עם הגדולים, דאמרין: גבי שחי: בן רגיל הלויס היו עומדין וצערי הלויס היו נקראים, פרש "אף בעריכין" (ערכין י"ג), אבל כפיו עצמו אין נושא את כפיו עד שיביא שתי שערות.

וגבו - טהור - ויורד רלא נשטמא מנוב. אבל אם נשטמא מנוב - נשטמא נמי, ונשטמא אחרים. דאמרין: בחרות כותים: מרובה מרת דלשטמא מלשטמא, שכלי דרס מנשא אחרים מאחוריו ואינו מנשא מאחוריו. ואמרין נמי: בפרק "על אלו חטאים" (מכורזת ל"א), כל דרס נשטמא טוב - נשטמא גבו. ונראה דגבו טהור אפילו נגע שרץ דבן טבו, לר' אמר יד לחבסי ככלי חרס, והא דפריך ברש "העור הרוטב" (תולין ק"א), היינו דן להוציא: אבל לחבסי לא נמשח, ודי יחסיא כתיב: "העור וכירסי יוחך טמאים הם וטמאים יהיו לכם" לרבות את הדודת. הכי נראה: לרבות את הדודת להוציא, ואיתר יד דורעים לחבסי. אבל יד דהער וכירסי אל מנבסי, דמשמע: דמספחא דכירסי דאמרין אין טומאה לכלי חרס אלא מאחורי, ודברשיבא (הוב) על גבי נשא מנשא, אלא חביב שיש לו טומאה מדר, ועד, דקרא ומסדר כל חרס המוקף צמיד פתיל משמע אפילו שי על דים. **א**יזא איזא אם בן נגע - ואם האמה, והא דמכיר דרמנא "חורב ולא חור חוב, שמע מינה דמקבל טומאה מאחוריו ויש לוהרר דאפילו לא מקבל טומאה מאחורי, כיון דמנשא אחרים מאחורי אשכריך שפיר אובליס בתחילין חורב חוב דטהורין, ומידה קשה מדרכבי חוב של זה חורב של זה, שנוע מינה דמנשאין מאחורי קרש לומר, דהא אמנא: אם אינו נגע ליטמא - תנחו נגע לטמא: חוב של זה מטמא אחרים מאחורי, ולא חוב של אחר. אי נמי, דהא אמנא: חוב של זה מקבל טומאה מבג, ולא חוב של אחר. ולא מקבל טומאה שאר כלים

"ויהי אחר כך" למחצצרים ולמשררים להשמיע קול אחר. **"עד שישקין"** עד פה? אומר רבי אלעאי אומר רבי חנינא: עד שיתחת. תנן חתם: בעל קרי ששכב ולא הויל מים, לכשישיל - טמא. רבי יוחי אומר: בחוליה וכן - טמא, בילד ובכריא - טהור. וילך עד פה? אומר רבי אלעאי אומר רבי חנינא: כל שעומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו. אומר רבי יוחי על רגלי חנינא, שיהיה בן שמונים שנה ויהיה עומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו. אומר רבי חנינא: תמן ושמן ששקבתי אמי בחלדתי הן עמדו לי בעת קוניה. תנו רבנן: נתמלא זקנו - ראוי לעשות שליח ציבור, ולירד לפני התיבה, ולישא את כפיו. מאימתי קשר לעבודה? משביא שתי שערות. רבי אומר, אומר אני: עד שיהא בן עשרים. אומר רב חסדא: מאי טעמא דרבי? דכתיב: "ועמדו הלויים מן עשרים שנה ומעלה לגנח על מלאכת בית ה'". ואדרב? לגנח שאני, והא האי קרא בלויים כתיב! דברכי הושע בן נוי, דאמר רבי הושע בן נוי: בעשרים וארבעה מקומות נקראו בתיים לויים, והו אחר מהן: "הבתיים הלויים בני עדוק". תנו רבנן: "איש מנהיג דורדים" - מנא אומר רבי אלעאי? קטן פסול לעבודה, ואפילו תם. מאימתי קשר לעבודה? משביא שתי שערות, אבל אחיו הבתיים אין מניחין אותו לעבוד עד שיהא בן עשרים. אימא דאמר: הא - רבי היא, ואפילו פסול דרבנן לית ליה. ואימא דאמר: רבי אית ליה פסול מדרבנן, והא - רבנן היא, ולכתחילה הוא דלא, אבל דיעבר - עבודתו פשוטה. **משנה** טהור בכלי חרש - טמא בכל הפלים, טהור בכל הפלים - טמא בכלי חרש. **גמרא** תנו רבנן: איור כלי חרש טמא, וגבו טהור, איור כל הפלים טהור, וגבן טמא; ומנא טהור טהור? אומר רבי חסדא, ויגבן טמא, ויגבן טמא בכלי חרש, מנהיג חרש, מנהיג מוליך? דתנו רבנן: "חורב" - ואף על פי שלא נגע, אהך אומר: אף על פי שלא נגע? או אינו אלא אם בן נגע? רבי יוחנן בן אבטלומס אומר: נאמר "חורב" לטמא, נאמר "חורב" ליטמא, מה חורב האמור לטמא - אף על פי שלא נגע, אף "חורב" האמור לטמא - אף על פי שלא נגע. והתם מנא? אומר רבי יוחנן: התורה העידה על כלי חרש

ויהי אחר כך - אפילו זקנים במשמיה קול אחד - שוחטין לבשע את קולם שיהא נראה כקול אחד. שריות - דידו ורגליו וחתתן מאן כת, **ואל הפיל מים** - קדם טבילה, לכשישיל מים טמא - שמוא נשאר בפי האמה צחצוח קרי, ויוצא עם מים גרלים. ושכבת ורע טמאה בכל שהוא אפילו בעין חרדל, כדמנא במסכת דרע (מ"א), **בילד ובכריא טהור** - דמערקא דנפק כרליה, **שליח ציבור** - לכל צריכיהו, לחקוע שופר ולזכות ולטעם פרנס. **משביא שתי שערות** - אבל קטן לא, דכתיב: "איש מורעך" כדלמך, **לגנח שאני** - דמשמע: לעבוד מעבודת לבדד הצריכות ניעות, והא האי קרא בלויים כתיב - ואמרן: בוד דאין נפסליס אלא כקול וזה **אחר מהם ויהיה הלויים בני עדוק** - דעל כרחי צדוק בן חזקיהו, וזהו לבנו ילדים" על שם שמשבני כל דם. ואני שמעתי לשון ילדים, משמיים, כשבנו (מדרס יד): "וילוו עליך וגו, איש ולא קטן" - וזהו משמע: איך דבעי מומא לאיפסולי, ואשר יהיה בו מום לא ינש, הא קטן - אפילו הם לא ינש. **אבל אין אחי הבתיים** - דהא דאין מניחין אותו, אבל רבנן לא פסלוהו. **אימא דאמר: הא רבי היא** - דאמר לעיל: אומר אני עד שיהא בן עשרים. ואשמעינן דאמר רבי פיהל לא פסיל לא דיעבר דאמר ואפילו מדרבנן, אבל שאן אחי הבתיים מניחין אותו לחתולה. **ואימא דאמר לרבי פסול מדרבנן** - אפילו בדיעבר עד שיהא בן עשרים. והא - מתיניח דמכשיך ליה, אלא שאן אחיו הבתיים מניחין אותו - רבנן היא. ואשמעינן דאפילו רבנן מודו דלכתחילה לא, והא דמכשיך לעיל - מדיעבר. **איור** - דהניע טומאה לאירו לא נגעה. **וגבו טהור** - אפילו נגע טומאה בגבו אינו מקבל טומאה בכך. **איור כל הכלים טהור** - כל זמן שלא נגעה חור הטומאה, אף על פי שנתלית באיור. **חורב** - "כלי כל חרס שאין יכול מיהם" וגו'. **נאמר חורב לטמא** - כשהכלי טמא אובליס כשהחור, דכתיב (ויקרא י"א): "כל אשר חורב טמא". **ונאמר חורב לטמא** - כשהכלי מקבל טומאה מן השרץ, דכתיב: "כל אשר יפיל טמא אל חורב". מה חורב האמור לטמא **אף על פי שלא נגע** - וזהו חלמה כשהחור, דהא מטמא כל חורב ומשקין ותרתיק באיורו, כדמפרש לקמיה. **אף חורב האמור לענין הורדת טומאה לכלי**, **אף על פי שלא נגע** - טומאה בו. **העידה** - דכתיב: "כל אשר בחורב".

ואפילו

אפילו מבג אל מנוב, ולי נראה דקרא קמא דחיי מוקמינן שנקבל טומאה מאחורי, ולא דרשינן "חוב של זה ולא חוב של אחר" אלא [בתרא] (בתרא) דקרימא לן מקרא אחרינא שנקבל טומאה מאחורי (לעיל), **א**לא אם בן נגע - ר"חורב" דכתיב דרמנא על כרחי למעשה גבו. ואם האמה: דהא מקרא דרמני פתיל נפיקא ועד חקשה דרע וביט יחודה כהן אם לא חרס אינו מקבל טומאה מאחורי, למה לי "חורב" ו"כתיב גבו צמיד פתיל, למימה: הא שאר כלים אפילו מנשא פתיל טמאים: הא כיון דכלי חרס אינו מנשא מאחורי, חוב ליטמא על חורב של זה שאר כלים מנוב ונבגות ודמיה, לשויתו אומר שפירשנו לעיל, דהא אמנא: אם אינו נגע ליטמא תנחו נגע ענין טמא - אף שפיר, דכתיב: איבך לק חורב של זה שאר כלים מנשאין מנוב; ומה כי חרס שטמא אחרים מאחורי אינו מקבל טומאה מנוב, שאר כלים לא כל שכן? אבל למה (דפרקי) (דפרשיטין) דהא חורב של זה מקבל טומאה מבג אל חורב של זה, קשה ויש לומר: דכל במה דלא ידעין רבלי חרס שטמא מאחורי - לא מצינן למדידרי מכלי בתוח' הא דדרשינן בסמוך: איזוהי כל שטומאה קודמת לפתיל, והשתא דלא איתנו יודיעה דהאן לרודש הפוסק.

התורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חרדל - לפי מה שמפרש רבינו תם. דאין אובל מקבל טומאה מדאורייתא פחות מבכירה - לא נקט חרדל דוקא, אלא כלומר, ואפילו מלא ביצים. ונקט חרדל משום מדרבנן מקבל טומאה בכל שהוא. חקשה רבינו אפרים: מנא דרשינן מטעם איור? דלמא ורי מטעם שכלי חרס מרפך שבוכלין נגעין זה בזה, ונוענין בכלי, אלא נתלים באור לאו כי חטמא: אם בן צירוף דכתיב גבי קרשים למה לי, דדרשינן (פסחים י"א) "כף אחת" - הפוסק עשה לכל מה שבכא אחת? איצטריך משום כלי ששון ויש לומר: מדרבנא אבל "כלי משמע אפילו נבלב באור, ועד, דהא דרשינן צירוף מדרבנן "אחת", משמע שחף מרפך ועשה לכל אחת, אבל כתיב "אחת".

אחורו

חלוץ. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" ר"ג תוספות

ואפילו מלא חרדל – שחבלו אינו נוגע בכלל אלא במה שסמוך לדפנתו. והאמצעינים מיטמאין מן האויר. ואי אתא יכול לומר דהוה מטמא את זה. שדרי אין בביעה בכל אחד. ועד, אין אוכל מטמא אוכל. ועד. אם כן זה שני הוה שלשי. והשלשי לא יעשה רביעי לטמא את האמצעינים. ויהא כל חרס שיטמא מנוב – בגניעה. מקל וחומר –

דוברים לך קרא. מה שאין כן בשאר כלים. וגבו בגניעה ליתו בקל וחומר: מה כל ששף שאין מיטמאין מאוירין בלא גניעה. בדילוף לקמיה תוכו של זה ולא תוכו של אחר. שיטמאין מנוב – בגניעה. כדכתיב (ויקרא יא) "וכל אשר יפול עול וגו' עול"ד שמענו דנגע ולא שנו גבו ולא שנו אפירי. בלי פתוח – מדרקד פתוחה. שנו מנה בכל חרס קאי. דאיהו כלי שטומאטו קדומת לפתחו – באיהו כלם הגילה תורה את הטומאה להשכים ולמחר ולבא דרך פתחו. הוי אומר זה בלי חרס – דכתיב כל גביה בדרכות אחריות: לא תוכר. הא יש צמיד פתיל עליו – שצמודת מגופתו עליו לפי יפה. פתיל – מגופו. מחר ואף – פי שדוא באהל דמות. קדרא באתל דמות משתעה. אלמא לא שנו מנוב. ומה בכל חרס אין שיטמא מנוב – כדארבא. דהא דרשנאן – חד לגופיה. וחד לגופיה שדא דרשנאן "חורב" חרדל קרא. דאריבעה כתיבי – תרי "חורב" ובכל חד דהה מצי למיכתב "חור" וכתיב "חורב". חד לגופיה – "חור" האומר לטמא – לגופיה אתא. שטמא דהכל כל אוכלין ומשקין שבאריה. אף על פי שלא נגע. וחד לגופיה שדוא – ללמוד על הכל שקיבל טומאה מן האויר אף על פי שלא נגע בו השרץ. כדארבא. לעיל (חולין דב.ב.) נאמר "חורב" לטמא בר. תוכו ולא תוך תוכו ואפילו כלי ששף מצי – אם היה כלי מנה תוך כל חרס. ופי הפנימי למעלה מפי החיצון כדמפרש בתורת כותים. ואוכלין ומשקין בפנימי. וטומאה באויר החיצון – אין האוכלין טמאין. וכל תוכו דבר חרס יטמא. אלא תוך חורב. ואפילו כלי ששף מצי. אלא כדמפרש פנימי אם גם הוא של חרס דרמזיל. דכיון דרמזיל טמא מנוב – לא נטמא. ורצין בפני טומאה שבאריה החיצון. אלא אפילו כלי ששף. דמיטמא מנוב. ואיכא למימר לא חיצון בפני טומאה – מצי על דהאוכלין שכתבו. שדרי גם הוא לא נטמא. ורצין. דאי משום דנגע בחיצון – חיצון ראשון דהא. ואין כל נגע טומאה אלא מאב הטומאה. ואי משום דקאי באויר כל חרס. ותכיון "וכל אשר תכניו יטמא" – דה מילי אוכלין ומשקין. אלא כלים אין מיטמאין. דהא בפסחים (א.א.) יכול דהו כל הכלים מיטמאין

מאירי כלי חרס? תלמוד לומר: "כל אשר בתוכו יטמא" וסמך ליה "מכל האוכל אשר יאכל". אוכל ומשקין מיטמאין מאויר כלי חרס. ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס. כלי ששף – כל שאר כלים שאינם כל חרס מיקר "כל ששף". על שם שלם טהרה במקדש. אלא פתוח. ובגניעה – דהוה ששף. וכל אשר יפול עליו – על שדוא ועל דהפחתו מתוכו קאמר. מקל וחומר ומה כלי חרס שיטמא מאויר – בלא גניעה. אין שיטמא מנוב – אפילו בגניעה בר. אפר ארז וכל כלי פתוח – דמאידבר פתוחה בכלי חרס קאמר. ותכיון "למיטא דהא" ואת תהליה חרסא דהא

ואפילו מלא חרדל. אפר ליה רב ארזא בר אהבה לקרא: ויהא כלי חרס מיטמא מנוב מקל וחומר. ומה כל הכלים שאין מיטמאין מאוירין – מיטמאין מנוב. כלי חרס שיטמא מאוירין – אינו דין שיטמא מנוב? – אפר קרא: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו". איהו כלי שטומאטו קדומת לפתחו? והו אומר: זה כלי חרס. וכי אין צמיד פתיל עליו הוא דקמא. הא יש צמיד פתיל עליו – מחר. ויהו כל הכלים מיטמאין מאוירין מקל וחומר: ומה כלי חרס שאין מיטמא מנוב – מיטמא מאויר. כל הכלים שיטמאין מנוב – אינו דין שיטמאין מאוירין? – אפר קרא: "חורב" – תוכו של זה ולא תוכו של אחר. והני "חורב" הא דרשניה! – ארבעה "חורב" כתיבי: "חורב" "חורף" "חורב" "חור" – חד לגופיה. וחד לגופיה שדוא. וחד – תוכו של זה ולא תוכו של אחר. וחד – תוכו ולא תוך תוכו. ואפילו כלי ששף. ולא יהו כל הכלים מיטמאין מנוב. אלא מחוץ ובגניעה. מקל וחומר: ומה כלי חרס שיטמא מאויר – אינו מיטמא מנוב. כל הכלים שאין מיטמאין מאוירין – אינו דין שאין מיטמאין מנוב? – אפר קרא: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו נטמא הוא". והו הוא דכי אין צמיד פתיל עליו – נטמא. הא יש צמיד פתיל עליו – מחר. הא כל הכלים. בין שיש צמיד פתיל עליהם. בין שאין צמיד פתיל עליהם – מיטמאין. מושגה מחר בקל עין – נטמא בקל. מתכות. מחר בקל. מתכות – נטמא בקל עין. גמרא תנו דרנן: גולמי כל עין – נטמא. פשוטיהן – מחרין: גולמי כל מתכות – מחרין. פשוטיהן – נטמאין. נמצא מחר בקל עין – נטמא בקל. מתכות. מחר בקל. מתכות – נטמא בקל עין. ואלו הן גולמי כל עין: כל שעתיד לשון. לשבין. לרר. לרבע. להחית בגונום. מחוסר פן או אוגן או אוגן – נטמא. מחוסר המטכה – מחר. מחוסר המטכה פשוט: לא רריבא. דחק פקפוא בקבא. ואלו הן גולמי כל מתכות. כל שעתיד לשון

איהו כלי שטומאטו קדומת לפתחו ואמר זה כלי חרס – אבל אי לא כתיב "פתוח" על דרך דהו מוקמין ליה בכל הכלים. ולא דהו ידעין מאי למרשד ביה. ושין (לעיל) ומה כל הכלים שאין מיטמאין מאוירין – ואם תאמר מה לכל הכלים שכן נעשו את הטומאה ובסמך נמי. דעבר כל חרס כלי חרס שני אין לו נטמא. איכא למיפרך: דהו כלי חרס שני אין לו טהרה במקדש ויש לומר: דלאו מכל כלי עבדי קל וחומר. אלא מנה בן ואירי. ומיהו. למאי דפרישתו לעיל וכגב. דומר דמתחיל ודחא. דהא קל וחומר דהו במו "מה מצינו". ולא תקשה כל חד וחד חוקים אדוכתיה. קשה דרביה מצינו: דכל למילי לית האומר של זה הוה. דאיכא למיפרך כדפרישתו לית לומר. כדפרישתו לעיל: שיש כאן שום סברא לעשות קל וחומר אחד וחד נאמר. ועד. דאי קל וחומר דהא כל נקטיב כל טומאה לזוואא דמילתא. דבחסם כלים תכיון טמאטא חרסא מנוב – "וכל דהכל אשר יגע בו חורב יטמא". דמנהיב נגעט כל חרס וישאר ארז דילפסן טומאה אויר מקל וחומר – דהו טמא בן ואירי. ולחיי אשחרין תוכו של זה ולא תוכו של אחר. ויהו כל הכלים מיטמאין מאוירין מקל וחומר – ואם תאמר: אם כן לא ליטמא מנוב. דהאשחא מיתקומא בביתו קרא דרבי כל פתוח. דבכולם טומאה קדומת לפתחו: ויש לומר: דמכל מקום לא מוקמין ליה אלא בכלי חרס. דכתיב ביה טומא אף בחדיא.

לגופיה שדוא – מונפיה דהא. ודהה מצי למכתב: "וכל אשר יפול מזה בו כל אשר יגע בו". כלי ששף מצי – פדש בקנטסר. דלא מיבעיא כלי חרס דאין מיטמא מנוב. אלא אפילו כלי ששף דמיטמא מנוב מצי. שנום כל ששף אינו מקבל טומאה מאויר כלי חרס. כדארבא. בפסחים (א.א.) וקשה לפירושה דאם כן מה דרדש יש בכל ששף וחד מבבלי דרש דהו. דאיכא חידוש וחדר בכלי חרס ששפך ששף. נון אף שרין אפילו כל חרס פנימי. ואוכלין בכלי חרס חיצון – דטחור אף על פי שדפנימי טמא. דדיר רבואא פני מבבלי ששף. דאין מקבל טומאה מאויר: ונראה לפרש: דקרא אשחרין לכלי ששף. אף על בן דלא מניה דהא – מחריב ביה. אבל כלי חרס דמיניה דהא – בלא קרא דיעין דרצין ומורדי ביה. וכן מוכח ששפעתא קשייתא ודוחסיה (ג.ב.) דפרין: וזי אמר דהא אתאט ששפיה שדוה עי מי ששפיה טמא פסולה. על מי ששפיה עולה כדמיניה – אלמא דמיניה מחריב. דלא מניה לא מחריב ביה ודחן. אפילו כלי ששף מצייל ומשנה: דהם גלי קרא. דארבעה "חורב" כתיבי.

לחריב – בטונם – דקשה רבנו דהם דברקין עני דסנדרין (ג.ב.) אמר: כלי עין מאומיה מקבלים טומאה: חרישה דהמטה מששפום בעור דהו ודחן. דרשיה דהם היטו לחסר את הקסמים הגדולים שמוקין לששף עליה. דלא פשיה דהא אינה אלא עיט בעלמא. דהחליקו ולצחצחו.

מאי ששפיה – מכלל דאין אפילו יש צמיד פתיל עליון טמאין. אלמא מנוב נטמא. אפילו נגמרה מלאכתו. מחרין – דאיתקש עין לששף. דכתיב (ויקרא יא) "מכל כלי עין או גבו או עור או שק". מה שק משלש מלא דירקן – אף כל משלש מלא דירקן. נולטי בלי מתכות מחרין – ולקמן מפרש שטמא. פשוטיהן נטמאין – אם נגמרה כל מלאכתו. דכלי מתכות לא איתקש לששף. וטמא מלא מתכות בפרשט מדין (בבבבב לא) – אף את חותה דהא דהסך וגו'. לששף דבר המתחילין ומצחצחו שנו ששפיה ששפיה דרבי אשכריא. לשבין – לישן שבטות. מרומן. עתיב מנולוט קטנים. במו ששפיה לקוחה נלפת. מחריב פסולה (א.א.) כלומר. מחרשורין לחוקי פסח ומסמרת ומשכחת לעי מנו ששפיה בארנו דהשם. לגר – בדיטמא דהחליק. לרביב – שדחק בהן חקיות גדולות וסכרום. בדרך ששפיה בכיסור חיבות וספסלים. לחריב – בגונום – דהו. מנו ששפיה ביאלו טרופת (חולין סו.) אפס וטונס. ושפן בעור כלי עין דהחליק. וכדארבא בסנדרין (א.א.) מששפיה ששפיה דהו. אף מחריבין – כן סיס לששף עליו. און – ששף לפי. כמו ששפיה כללי ששפיה בן און – "אשכא" בלעז. כמו ששפיה לקוחה נלפת. מחריב פסולה – שדח. דלאו כלי חרס. דחק פקפוא בקבא – כל שבעדו לחוק עד שדחוק קבא. חקק בו שלשה לוגין. אף על פי שראוי למלאכה. דהואיל ולשם קב דתחילין דרעתו להשלימו – לא הוי גמר מלאכה. לשון

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כה עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

חוליות
חוליות

מאי דבר הו' כו' – אנטלמיוה קאמל, דפשוטיוה פשיטא, דכלי עץ הוא דאקטש
לשק, דכלי עצם מקבלי טומאה – מדאורייתא קא בעי לאתויי.
דאפשיטא שיש ביה טומאה, דמתניתין הוא במסכת כלים (פ"ב מ"א) ומידיה לה בפרק
קטא דטובא (ט"ז), כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עצם, פשוטיוה שחרין, ומקבליהן טמאין.
שאר' ברמה ויהא נגמ' הלמוד לומר וכל

מעשה – ואם אמר: דברק' "במה"
אשה' (שבת ס"ד, ט) דרש דבר הבא בתוב הסוס
ומתוב הפרה מ'יגד ועור, תיפוק לה מ'יזביל'
וש' לומר: דאין לרבות מ'יזביל' אלא עצמות
שדמיון זה לזה, של עור ושל ברמה, אבל
בשר לא דמי. ואם תאמר: ודא תיפוק ליה
מהתם מנגד ועור ושל לומר: דאין דיענא אלא
דמיא דבגד ועור, וזהו הלשון – פירוש:
מרים, בין גדולים ובין קטנים: גדולים – מפני
שמיים ביחוד, וקטנים – מפני שלא נגמרו.
ואמר ר' ז'ה וזה לחיוב: גדולים – מפני
שנגמרו, קטנים – לפי שטובים יותר. ופירוש
הקונטרס דרוק, פירוש: זהו הלשון – קטנים
מרים ומתוקים, זהו הלשון – גדולים מרים
ומתוקים. והשתא לא דריא מענין אחד, ועוד,
דכי בעי גדולים למנא חזו, הוי לה לפרוש
גדולים מרים, כיון דאריי' נמי במתוקים.
התמר כו' – פירש בקטרס: מים התנים
בחרצנים. ונראה דמידי' במים
התנים
בשמים. דמיא ד'רומתמד ותן מים במדה'
דמייתו עלה בנגמרא. דמיירי דנתנים בשמים
כדמשמע בפרק "המבור פירות" (בבא בתרא
ז"א), ואינם שרים למבור כדמשמע בפרק "אלו"
עברין' (פסחים מ"ב).
ופוסל את המקוה – היינו מקוה חסר. אבל
שלם אינו נפסל בשום ענין, כדפירשו
בפרק "המבור את הבית" (בבא בתרא ס"ב דבור
המתחיל במכלה).
המתמר ותן מים במדה – ואם תאמר:
ולקיהה בריתו תלתא ואתא
ארבעה ויש לומר: דלמלי' עלמא חיב אפילו
לא החמיץ. ואם תאמר: ומאי טעמא דרבנן
דפסרי שמיים שיש בהם טעם יין, ואף על גב
שלא החמיץ? והלא כל איסור שבתורה שלא
במינו – בנתן טעם, וטבל וזבול לענין שלא
במינו ועוד, שאפילו החמיץ פסורין חכמים
למאן דאמר בהחמיץ המתמר: ואפילו בטבל
דאי ארבעה, כדמשמע בפרק "המבור פירות"
(בבא בתרא ז"א), ויהי ידוע: דיי' במים – אפילו בשמים, אפילו רמא תלתא
ואתא תלתא ופסל – לא שחיב טעם נגמור לרבנן בכשאר איסורין, דהבא לא הוי הלא
קדחתא בעלמא. **א'** ר' יודיה אף על גב דלא תלתא, אף על גב דרבי יודיה תלתא ופסל
אריי' – נהנתן טעם, וטבל וזבול לענין – דעיקר בכח מעשר ואלא חסיל את
דמקוה, קסבר תלמודא דלא שניא. וקשיא לפרש רבתי שמואל בן מאיר דב'המבור
פירות' (נ"ג), גבי פלוגתא דאריים ורבנן ב'בירא פרי הגפן', דקאמר תלמודא דרבמא
תלתא ואתא תלתא לא פליגי, אלא ברמא תלתא ואתא תלתא ופסל. ופריך ליה מהא
דפליגי בבדי מדתו ולא איתר. ומשני: בירא נמי פליגי, ובדי מדתו נקט להדיע' ביה דרבי
יודיה. והשתא קשיא: דמאי משני תקשי, אמאי לא מוקי נמי פלוגתיהו דרבנן ואריים
בבדי מדתו, כי הוי דפליגי ב'רבי יודיה ורבנן ודריש' שם רבינו שמואל בן מאיר. דרבי
יודיה דמתיב בדי מדתו – אינו לומר. ואי אפשר לומר כן, כדמשמע הבא ונריך
לפרש, דגמרא סבירא לה רבנן דפסרי בבדי מדתו, ומוקי אריים ורבנן כרבנן דרבי
יודיה. אי נמי, משמע ליה דרבי יודיה מתיב מדאורייתא ברמא תלתא ואתא תלתא
ופסל, לכך ממתיב מדרבנן בבדי מדתו. ומתניתין ברמא תלתא ואתא תלתא ופסל.
בשהחמיץ

אל על יד בן עירי – פסור. ובנינו נמי, אין מצות שקליהם עליו, והווי ליה כשכחו בן עירי.
שחירי שי כאן יין, רבי יודיה מתיב – במעשה, דבוליה פירא היא. וחכמים פסורים, והואיל ואל נסח בן כלום. אף על פי שיש בן טעם יין אינו כלום.
בשהחמיץ

לשון – בשופינא, ו'למא' בלעז. לשבץ – במשכחות וזהו לבני. לגרר –
2' נרדטושייר. לשון שייך בבלי ברזל, לגרר שייך בבלי וזהו וסכא, לברבר –
בצורים שקורין צ'נישיל. להקיש בקורנ – שיש בו פחותות ופושטן בקורנ.
מחור – הואיל ולא נגמרה כל מלאכת נזיו. ולקמן מפרש טעמא. מחורב כסוי
בטמא – שאין הכסוי מלאכה דהכל, שהכסוי כלי אחר הוא, ובלא כסוי הוא
בניו. **מאי שניא** – גולמי כלי מחבת
דחורין, ומאי שניא של עץ דטמאין?
הואיל ולכבוד עשויין – הנין תרמב, הלכך לא חשיבי כלי למלתייהו עד
שתגמור כל מלאכת בנייהו. **הואיל ודיחין**
יקרים – ועד דעבידי לנו דחז למלתייהו, לימכר ביוקר כראוי להם. כלי
עצם – דמיים יקרים ואין עשויין לכבוד, לרב נגמור דחז ככלי מחבת ולרבי יוחנן הוו
ככלי עץ. דכלי עצם מקבליים טומאה – בתמיה, ודיכא רמזא? להביא דבר הבא
בן חז עור בהדיא כתיב בישא דקרא. כן
קרינן גרסינן – ואלא גרסינן יומן קרינן.
הקרינן. **פירש** לעשות – כגון עצרני
4' גרפינן שערשין מהם כלים. קאנני ציידן
במעשה, שדרכן לאוכלן בקוטנא קודם
שיהו מרים. מתוקים גדולים חייבין –
שנגמור פריים. קאנני פטורין – שאין דרך
אכילתן כן. וזהו לפסור – קטנים
פטורין בין מרים ובין חסרי, זהו הלשון
לחייב – גדולים בין מרים ובין מתוקים.
ולקמן מפרש גדולים מרים למאי חזו. **משנת**
החמיץ עד שלא החמיץ – דהנינו
להבי תנייה הבא, משום דהחמיץ לתוך
דלעיל. אלא דעד השתא איירי בתרתי
מילי, דבר הנוגה בוו אינו נהב בוו.
ומהשתא מיירי בחיוב מילתא נשה בן חלוק
פרקים, ובומן שדבר זה נהב בה אין דבר זה
נהב. בהה יין וזמן שני נהב בה ואין זה נהב
בה. יין הוכרח לענין קדחת מעשר בירושלים.
"ותנת הבסק בכל שאר תאווה נפשך וגו",
מה הפס' מפורש פרי מפרו ויגדילי קרקע
בעירובין (כ"ב). ומי הוכרח לומר לפסול
את המקוה בשלשלי לזנין מים שאובין, אם
נפלו לתוכן קודם שהושכחו בו ארבעים
סאה. ויין אינו פוסל את המקוה. תבר –
מים התנים בחרצנים, ולכשתחמיץ ותוסס
נעשה יין. ותחמד עד שלא החמיץ – ותנהו בו תורת פסול
מקוה. ואינו נהב בו תורת קדחת מעשר. ולאחר שהחמיץ יתנהו בו תורת מעשה,
ולא יתנהו בו פסול מקוה. וכן **האחין השוחטין בשחייתם** כו' – דאחית שחן
שוחטין בירושלים. **בשחייתן פטורין** שוחטין **בבמה** – חלקו ולבסוף
נשתתפו – חייבין בקלבון, כשמביאין שקליהן מביאין שני חצאי שקלים ונתנין
שתי קלבות. והקלבון הוא לשון הכרע, שחיבין להכריע שקליהן, ואם נתנו בן
שניהם שקל שלם – נתנין שתי קלבות. שודיה לך לשקול לחצאין. **ופשורין**
במקשרי בבמה – כל הגדלים להם כל ימי שוחטותם. שהשוחטות פטור מעשר
בבמה, בכבורות בפרק בתרא (נ"ג). "ידיה לך" – ולא של שוחטות. ודחתם מוקי
ליה לזאת ארץ במעשר, ואף על גב דרבנן בתיב. **ושחייתן פטורין בבמה**
כגון אם לא חלקו מעולם – חייבין במעשר בבמה, למעשר כל הגדלים להם
כל ימי שוחטותם. דאמר רתם: יכול אפילו קנו בתפוסת הבית? תלמוד לומר
"ידיה". ופסורין מן הקלבון למורי, ששוקלין בן שניהם שקל שלם. שמונן אביהם
בחוקות עומד, ואביהם השוקל על בניו לא חדא ממני עירו ופוטרו בשלו –
פטור מן הקלבון, דרבי בשקליהם (א' משנה ז') השוקל על יד עני או על שנוכר

בשהחמיץ
בשהחמיץ

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קצט

בשהחמץ מחולקת – אבל בשלא החמץ רבי יהודה מודה דלאו פירא הוא.
ורבנן אפילו בשהחמץ פליגי. ומתנינן רבי יהודה היא – ובשלא החמץ לא
בעי בר נחמן לאוקמי פלוגתייהו. ותיקום מנתיבין ברבנן. דקסבר בר נחמן, דכין
דכשלא מצא אלבר כדי מדרתא קא מייתי, אי לא מחמץ – לא מחמץ עליה בר
יהודה. כגז מנשר – ומי מנשרין בידו

רבי יהודה, וכן אמר רב
מחלוקת. ואמר רב
קחו בכסף מעשר ולבשו
מעטפות? איגלאי
התמימי? התימי?
אי שקביה תרו משימי!
והלא תמימי. רבא אמר:
התנין: שלשה לגיין מים
מטובין, ומראיהן כמראה
שלשה לגיין מים חסר
בהן, ומראיהן כמראה מים
יחידן בן גורי אומר: הכל
הוא יחידן. בתר חזוקא
חזוקא, ופסוקא חזוקא
חזוקא, דאמר רבאי אילעור:
ליו ממוקם אחר אלא אם
יש מחלוקת; ועד כאן לא
יביה, אבל מעטפת - לא,
כל על המעור, וכן תפסור
מקור עד שלא חזקו
משימי.

קורטוב חלב חשיב במים לפסול את
המזון. מירא, ואף על גב דלמד לר
הנחת את המזון במים מעשה, אבל
נחשבים יין לחיות בקדם בביתם
שומעין, מכל מקום מדרקד, ורא
שלשה לוגין לפסול את המוקדה, ור
המזרחי, בין הדעתה מים עשתי
אף על פי שלא חזירי ריחן בן
יין, ולכן נקט רבא עשתי אומרות, ור
המקנה, ואפילו מים כשלה לוגין
העטם וזמורה, למאן דגרסי ברי
שלשה לוגין פסל את המוקדה וא
רישא וזמורה דאין פסל בין שיי
אלו חזירי עטמא אלא מירא, ולכו
קאמר רבי יוחנן בן גורי אלא אסיפ
אזר וזמורה כלום, כי רבי יהודה
בספיר ד

קורטוב חלב לא משלים לפסול את המקוה ואף על גב דחזוהו דכולהו מיה דהא
והבא נמי, אף על גב דחזוהיה מיה, הוואיל ופירא הוה – לא פסיל מקוה, ולבני
מעשר נמי – נקח, לא פסלוהו – דאף על גב דאכא שילש לזון שלמים, וכן
דחזוהיה דחמרא – לא פסיל, שילש לזון חסר קורטוב שנפול לחזון קורטוב
חלב – שאינו דוחה את מראה המים. ויפריחין במראה מים – כיון דליכא
שיעורא במיא – לא פסיל, דרבנן תרתי בעי, שיעורא דחזוהו. חלב חולץ אחד
המראה – דבר ידני דאחלה ברישא בתר חזוהו, ואעורא לא פסלוהו – סתפא מן
זיל בתר חזוהו, ואימא: פסלוהו, לאו אמר רבי יוחנן ב' – רבא הוא דמסיים לה
למליה, ושדך מנתיחין רביי יוחנן בן גורי, והבא נמי – תדמך דע שלא לחמיקי,
ואף על גב דחזוהו לחמיקי והשתא פירא הוא, הוואיל חזוהיה מיה שמעך דאחל בתר
ואינו נקח, דבר בתמן קורטוב, אף על גב דחזוהיה מיה – לא פסיל, דתדמי עינין
לפסול מקוה ושיעורא דחזוהו. ולענין מעשר – נקח, דאפיראי קפיד דתנא, אתר
פירא הוא, והבא לא בעי תרתי, ולבי מהסס ומשום דרישא שמעך דאחל בתר
חזוהו, סתפא משמעך דלא חיל בתר חזוהו. ונראה בעיני: דרבא "חסר קורטוב"
תני ברישא, ומשום דליכא שיעורא קאמא בתר קמא לא פסלוהו, אבל שלש
לזון שלמים, אפילו מריחין במראה מין פסיל, דרבן אף קפיד דחזוהו כלל.
והשתא מיתוקמאם, שפיר, דרבן נתמן דאחל בתר חזוהו, אף על גב דהשתא חזוהו
מיה, דאמר בתנא קמא דלא חיל בתר חזוהו, ורבא אמר רביי יוחנן (דאמר) נתמן
כרבנן, והכי אמרינן בפרק קמא דמכות אליבא דרבא, ד"חסר קורטוב" תנינן
ברישא, ותנא קמא לא זיל וזקאמר, דרבא יוחנן בן גורי ארישא נמי פליגי, ואתא
למימר דאפילו שלש לזון שלמים מריחין במראה מין לא פסיל, ובספרא, אף
על גב דליכא שלש לזון שלמים מים, הוואיל דאכא מראה מים – פסיל, ופליגי
דריבא חילוק – אף דאמר רב נתמן לעיל: שפרישין מחלוקת, פליגי אדרבי
אלעזר, חלב מים – אפילו רבי חזוהו, שאין מפרשין עליו מפקסין חזוהו
מתבאר אתר. חלב אם בן החיטין – תמך זה שדוא בן נתן לקו ולחריש עליו
ממוקם אחר, ומדקאמר רבי אלעזר אליבא דרבי יהודה דאין מפרשין עליו ממוקם
אחר – מכלל דמוביח ליה רבי יהודה בלא לחמיקי, ואתא רבי אלעזר לשאמעינן
דע כן לא מחייב ליה רבי יהודה אלא מיעד וביד, אבל ממוקם אחר, אפילו
אין כיצא בו שלא לחמיקי – חל שגאז לא תחריש חזוהו יודי פירא, וזה אף
תמיד לחמיקי, וקא מפרש מן הפסול על החזוב או מן החזוב על הפסול, והמפרש
לכך, ונמצא שלא בתנא זה שפרישין עליו, ומהמפרש מן החזוב על הפסול מאכיל
לכך, כגון שנתנו לו מטבול בן חזוהי בתירומה, ומאכילו לכתו על זה

דפליגא
דבי אלעזר דאמיר רבי אהרן שפיר כרב נחמן, משהחמיץ, או ססופו להחמיץ — החמיץ זה וזה, משום דלמא זה ססופו. דלכך קאמור דפליגא, דמשמע אמרו זה הלשון שאין מפרשים על מפרשיה. ורב נחמן נחמיץ פלוגתייהו עד שלא החמיץ משקין במים וטח נחמן דחשיב ליה פירי בשסופו להחמיץ. ורב נחמן ורש לומר: "עד ש"לא כרבנן ולא החמיץ. בדפרי

הפטור על החיוב אוכל טבל, שה' לכהן, שהרי אין שם תרומה חסר בבל במיתה אף לכהן, כדאמרין

בשחמתי, אלא כיון שסופו להחמיצו אף על
 1 בטעונו. ובראין ו' שש"ב לרבי יהודה, נמנקה בבסך
 2 משלמדי חזין אינו פוסל את המזקה. כי ה' חסדי
 3 קמעה, שכן מהקדן נמנקה כמכר אפילו
 4 ליה. ואין לומר את המזקה — משום דהו' כעקן
 5 שנקח אגב חזין. אל דמי, לעל חזין הקנקן שסמור
 6 דחזיין, לפי שיש בה בעם כמז' מן מזוג.
 7 ואפילו למאן דהנא "חסר קודטוב" ברישא
 8 במשה דמייח' בטעונו, אלא שלש לזיג' של שום
 9 פסול ליה — אל דמי, דהנא חסדי שטתא
 10 דמורא אלא חזותא לבד, אלא הישקין חזותא
 11 כיון לזיגא טעמא, אבל הכא דאיצא טעמא.
 12 חזרנו מונא אקריי. דחזיק את החמיצין חזיני
 13 חז' כוראי ג'ם, ומפסולין את המזקה, דספק
 14 מ'ם שאובין למזקה כשר. **ומתניתין** רבי
 15 יהודה — אלא דלא מוקד פלוגתיהו בשלא
 16 החמיץ, ומתניתין כרבנן — משום דאף רבי
 17 יהודה היה פוסל את המזגין.

20 **דלמא** אי שבידה דזה מנחמין — לאו אאין
21 נקחין בבספ מעשר פריך, דברין הוא
22 דאין נקחין מספ, אלא אפסול את המקה
23 פריך, דמספ אין לפסול, דלתניא בתוספתא
24 וריש פרק ב דמקואות: מקה דתניין ספק ובא
25 ומצאו מלא — כשר, מפני שהוא ספק מים
26 שאובין למקה. וכן מובח במבב משניות.

27 **רַבָּנָא** אָמַר הָא מַנִּי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הִיא —
28 רַבָּא בָּא לִזְמַר שְׁאִפִּיל שִׁיר מִמֶּנּוּ בְּכּוּס
29 וְהַחֲמִיץ — חָשִׁיב מִים כָּל זְמַן שְׁלֵא הַחֲמִיץ,
30 לְפָסוּל אֶת הַמָּקוֹד. כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דֹאמַר:
31 שְׁלֵשָׁה לִזְגִין מִים חָסַר קוֹרְטוּב שְׁנַפֵּל לְתוֹכָן

מקדו, כיון שעצמא וְחֻזְרוּת מִיֵּא. וְחֻזְבֵּנִי, טַעַמָּא
 יִדְרִי, וְחֻזְבֵּנִי אוֹתִי חֵלֶב אֵין אִסּוּר לְחִידוֹ בְּטַעַם חֵלֶב
 אִסּוּר שְׂדֵהוּ מִן טַעַם חֲשִׁמְשִׁימִי, וְחֻזְבֵּנִי עֲצֵמָה
 לְדִמְרֵי עֲבִירִין בְּטַעַם "בִּשְׂכֵר" - לְרֻבּוֹת טַעַם
 וְאִפְּשִׁי חֵלֶב עֲצֵמָה נִשְׁמָר בְּטַעַם הַלְשִׁים יִשְׁדֵּר
 וְחֻזְבֵּנִי וְחֻזְבֵּנִי אוֹתִי פֻסֵּל אֵין טַעַם אֵין אֵין אֵין
 וְחֻזְבֵּנִי מִן טַעַם חֲשִׁמְשִׁימִי וְחֻזְבֵּנִי מִן טַעַם
 אֵין אֵין אֵין חֻזְבֵּנִי, מִכֵּל מִקּוֹס שְׂחִיר שְׂלֵא יֵא בְּטַעַם
 אֵין אֵין אֵין טַעַם שְׂדֵהוּ מִכֵּל לְמִסֵּל אֵין אֵין אֵין אֵין
 אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין
 מִכֵּל (ג.ב.) "חֲסֹר רְשִׁיבִּי", דְּמַשְׁמַעֵי: יֵא שֶׁ
 אֵין מִדְּמִאקִּין, וְאֵין בְּרִי אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין
 מִן מִרְאָה יֵא אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין
 אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין אֵין
 וְאֵין מִרְאָה לְמַשְׁמַעֵי דְּבִין בִּרְשָׁא בִּין בִּסְפֵּא הֶלֶךְ
 לֵיָּה מִרְאָה אֲדוּלִין אֲדוּלִין אֲדוּלִין - אֲדוּלִין לֵיָּה
 בִּין טַעַם מִרְאָה.

49 עור הדין מודיע כר – ואם תאמר: אמאי פליגי דא
 50 קאמר: אף על גב דרבי יהודה מודיע במעשה
 51 דהא ראינן פשוטין דא סופי תומד אדר אלא אם כן
 52 הולחמין דאז אן סופי תומד, ודזה ליה אב וט
 53 ולשון דמודו בין רבנן בין רבי יהודה, שאפילו רבנן
 54 ממקום אדר אלא אם כן הומיין, אבל הומיין
 55 בהומיין סבה: פטור רבנן אפילו הומיין. **התמיד**
 56 מן תשקא אן משקין במים – ואם אומר: לרבי
 57 אף על גב דלרל תומד, במקא לרל ארבי יודיה
 58 ה' הומיין' דרבא – אן סופי הולחמין, ששוי ממנו
 59 וית' לעיל 'עור שלא הומיין' דמתניתין.
 הכא

אין שם מעשר חל על מעשרותיו, שאינו ראוי
לעלי, כיון שזה שהוא מפרש עליו אין צריך
אלו הן הנשרפין (סנהדרין פגא).

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

הבא נמי מבלבלי – ורבא סלקא דעתך, דכי נטמאו מערקא בפני עצמן, אינו מועיל לזון השקה אלא בפני עצמן. הקשה ר'ב רבין אליעזר ממין: למה לא טעמא דנבלבלי כי נמי קפי פרי מלעיל סלקא לזו השקה, כדאשכחן בפרק "התרומות" (ובדום ע"ה) גי' וז' חלץ לזין אין חוצצין, שדרך חז"ל שדרים גומים אלא עם האדם, ועלית לו טמילא ונראה דלא קשה מיה, ודלא מיה, ודלא מיה.

אנבא דגרביא או אנבא דמנא מחלחלי בהו מיה, אבל דרך השקה לא.

אבל חכמים אומרים שימאן במקום חליצה דהנאי – מתנינן דרבא סימן ונדה (ב"א) דהה מצו לאתויי, אבל מיהי ברייתא, משום דמפורש בה ר'ב מאיר. **עד** שירבה השחור על הלבן – פירוש: הבשר לבן הוא. וקאמר ר'ב יודנה דבעי שישחור אותו ומקום מן השערות, ובשתי שערות סמי, כדמפורש בפרק "בא סימן" ונדה ב"א: ולא שירבה ממש, אלא שיה שתי שערות בשכבות ונראה כמו שירבה השחור. כלומר, דומה כמו שיש שם שערות הרבה. ושם פירש בקונטרס דלא גרסינן "על הלבן".

הדרן עלך הכל שוחטין

משקין במים, משחממין – אין משקין במים. **אמר רבא:** לא שנו אלא שחממין במים מהוירם ונטמאין, אבל במים משקין – לא. **אזל ר'ב גביהא מבי כחיל אמה לשמעתא קמיה דרבא:** אשי: מאי שנו טמאין מערקא דלא – דאמרנן: אידי דמאי יקורי שכיני תתא, ופירא קפי מלעיל, ולא קא סלקא לזו השקה למאי: אי הכי, מהוירם ולכפוף נטמאין נמי! אלא מבלבלי, אבל נמי מבלבלי **משנה** כל מקום שיש מבי אין קנס, וכל מקום שיש קנס אין מבי. **גמרא** **אמר ר'ב יודנה אמר ר'ב:** זו דברי ר'ב מאיר, אבל **חכמים אמרו:** יש קנס במקום מבי. **דתנאי:** קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות – יש לה מבי ואין לה קנס, משחממין שתי שערות עד שתביא – יש לה קנס ואין לה מבי, דברי ר'ב מאיר: שיהי ר'ב

מאיר אומר: כל מקום שיש מבי אין קנס, וכל מקום שיש קנס אין מבי. וחכמים אומרים: קטנה מבת שלש שנים ויום אחד עד שתביא – יש לה קנס. קנס אין, מבי לא? – אביא: אף קנס במקום מבי. **משנה** כל מקום שיש מבי אין חליצה, וכל מקום שיש חליצה אין מביא. **גמרא** **אמר ר'ב יודנה אמר ר'ב:** זו דברי ר'ב מאיר, אבל חכמים אומרים: יש מביאן במקום חליצה. **דתנאי:** עד מתי הבת ממנא? עד שתביא שתי שערות, דברי ר'ב מאיר. **ר'ב יודנה אומר:** עד שירבה השחור על הלבן. **משנה** כל מקום שיש תקיעה – אין הבדלה, וכל מקום שיש הבדלה – אין תקיעה; ויום טוב שחל להיות בערב שבת – תוקעין ולא מבדילין, במוצאי שבת – מבדילין ולא תוקעין. כיצד מבדילין? **"מבדיל בין קודש לקודש"**. ר'ב יוסא אומר: **"בין קודש חמור לקודש הקל"**. **גמרא** **הכי תוקע? אמר ר'ב יודנה:** תוקע ומריע מתוך תקיעה, ורב אסי אמר: תוקע ומריע בגשימה אחת. **אתקין ר'ב אסי בהוצל בשמעתיה.** מיתבי: ויום טוב שחל להיות בערב שבת – תוקעין ולא מריעין; מאי לאו לא מריעין קליל? – לא, ר'ב יודנה מתיירא למעמיה, ורב אסי מתיירא למעמיה – ר'ב יודנה למעמיה – לא מריעין בפני עצמה, אלא מתוך תקיעה; ורב אסי מתיירא למעמיה – ר'ב יודנה: **בפתחתיה.** וכן אמר ר'ב נחמן: **בפתחתיה.** ורב ששת בריה דרב אידי אמר: אף **בפתחתיה.** וליה הלכתא בנותיה. **"ר'ב יוסא אומר:** **"בין קודש חמור לקודש הקל"**. וליה הלכתא בנותיה. **אמר ר'ב יודא:** ויום טוב שחל להיות באמצע שבת, אומר: **"מבדיל בין קודש לחול"** וכן לחשך קודש, וישראל לבוים וכן יום השביעי. **לששת ימי המעשה,** מאי מעשה? סדר הבדלה הוא מופה.

הדרן עלך הכל שוחטין

יכולה למאן. **עד שירבה השחור** – שיוק אותו מקום בשער. ובמסכת נדה (ב"ב) מפרש: לא שירבה ממש, אלא שיה שתי שערות ארוכות שוככות ונטמאין כמות שירבה השחור. **משנה** תקיעה – ערבי שבתות וימים טובים, להבטיל את העם מן המלאכה. ובין השמשות תוקעין להבדיל בין קודש לחול. **הבדלה** – בתפלה ועל הבוס, במוצאי שבתות וימים טובים. תוקעין – אף על פי שגם היום יום טוב וזה ואין בו מלאכה – תוקעין, להבדיל ממלאכת אוכל נפש. **ולא מבדילין** – מפני שהנכנס תמור מן היצוא. חל להיות במוצאי שבת מבדילין – לפי שהיוצא תמור מן הנכנס. ותקיעה אין כאן. **כיצד מבדילין** – בין שבת ליום טוב ששואו במוצאי שבת. **גמרא** **היינו תוקעין** – חל שבת בערב שבת, כשהוא תוקע להבדיל בין קודש לחול. דבעי שיהי משאר ערבי שבתות, שהיו אין קדושת הנכנסת תמורה מקדושת היצוא. **בנותיה** – בנות חתונה – קודם שישים התקיעה הוא מריע בסופה. בגשימה אחת – ומכל מקום מפקסין הוא ביעתים. **היבא אמר ר'ב:** להאי **"בין קודש לקודש"**. **בפתחתיה** – של הבדלה. אבל בפתיחתה הוא אומר: **"בין קודש לחול"**, וכן אנו נוהגים. **אף בפתיחתה** – מתחיל: **"המבדיל בין קודש לקודש"**. בין ארל לחולש. **וליה הלכתא בנותיה** – שהרי למנות דרובלות הוא בא בתחלה. והבדלה כדכתיב באורייתא – בקודש וחול כתיב. וברבי דוסא נמי לית (לזה) הלכתא. בין ארל לחולש. **וליה הלכתא בנותיה** – קודש הקל. **באמצע שבת** – אפילו לא אמרינן **"בין יום השביעי"**, אף על גב דלא שייך יום השביעי בה בכל. **הבדלות** – האומרות בתורה הוא יום טוב. **ולחליל** – בין הקדש וגו' ויקרא י"ג, **"יבדל בין האור ובין החושך"** ובראשית א', **"ואבדיל אתכם מן העמים לדת לך"** ויקרא כ"ב, **"ובין יום קודש לחול"** ומשום דבעי למימר מעין חתימה סמוך לחתימה.

הדרן עלך הכל שוחטין

משקין במים – אם נטמא, דמאי בעלמא הוא. **משחממין אין משקין במים** – דמורא דהא. וכלים ואדם ניתנה להם תורת טהרה במקום, אבל באוכל השקה לא נאמר בהן טבילה, ומים מטהרים בהשקה, שאם יש לו מים יפסי לשחיה ונטמאו – נהנון בכלי ומשקין במי המקדש עד שערשקו גומים. והוי חומר ובלתי כליי מקדש. כתרומה נטמא שחממין אלא, שבתלה טומאתה והיא טהורה. והבי מפרש **"כל שעה"** (פסחים ד"ה) אבל בין במים לאו ודעיה היא. וטעמא דלא בטיל, לא שנו – דמשקין במים. **אבל טמאין מערקא אלא** – ורב גביהא פריך עלה: מאי שנו. לשמעתא כלומר, טעמא דאין מתנינן בעא מניה מרב אסי. **"קרי"** בבבוי, **"עץ"** – עץ, **"דמץ"** – דמץ, **"הכרז"** מתרגמין: וכפא פירולא (מלכים ב' ח', מבלבלי – וזה דהי, ומיה דחין של חול, והכל מתבטל לזה השקה. **משנה** כל מקום שיש מבי – לא מה שזבת קטנה ואביה וכו' למוכרה. **אין קנס** – אם נאנסה או נתפתלה אין לאביה תחשבים כסך **"דנערה"** כתיב (דברים כב): **"ונתן האיש"** השוכב עמה **לאבי ונערה תחשבים כסך"**. וכל מקום שיש קנס – דהיינו כשהיא נערה. **אין מבי** – דתנאי בערבין (ב"ב). **"כיל למכור"** אדם בתו נערה שערות אמרת קל חומרה, ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו בסימני נערה. שאינה מכורה אין דיו שלא תימכר? **גמרא** זו דברי ר'ב מאיר – דאמר: קטנה אין לה קנס, אבל בחכמים אומרים: יש לה קנס לקטנה, וטעמא מפרש בחבנות (מ"ב): כל מקום שחשבים **"נער"** כלא דא – אפילו קטנה בממנע, כל שלש שנים – ראוייה לביאה. הכי גרסינן: קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות יש לה מבי ואין לה קנס. וחכמים אומרים קטנה בת שלש שנים שהיא ראויה לביאה ר'ב קנס. **מבי לא** – בתמייה, והלא קטנה היא עד שתביא שתי שערות **אימא אף קנס** – דאף על פי שיש מבי שחממין לביאה עד שתביא שתי שערות. וקודם שיה שערות ועד שיתביר יש קנס לאו מבי. ובין גירות לנערות ששה חודשים. **משנה** **מביאן** – ביותמה שקדשה אמה או אחיה, ואפילו לדעתה – יכולה למאן אחרת בלא גט, עד שתביא שתי שערות. וכל ימי קטנותה חלה ראיה לחליצה אם כימה היא. **"דאיש"** כתיב בפרשה: **"ואם לא ידפיח"** האיש ודברים כהן, ומקשינן אשה לאיש. ומשנתאית לחליצה אינה יכולה למאן. **גמרא** זו דברי ר'ב מאיר – דאמר: נערה לא ממנא. במקום חליצה – דאפילו נערה

חולין. פרק שני - השוחט דף כז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רש"י תוספות

משנה שחיטת כשרה - בגמרא פריך: שנים בבמה מאי לשון דיעבר שייך ביה? אלא במה ששחט וקץ? **אחד עקב** - בגמרא תני טעמא. ורובו של **אחד** - של כל אחד ואחד. ויוריד - חטי הצואר שמקלקל את הדם. ובגמרא (כתב) מפרש דאשק קאי, ורשאו להוציא את הדם. **רוב אחד עקב ב'** - בגמרא (כטא) פריך. והא תנא ליה וטעמא **השוחט** - בן כרוך

השוחט אחד עקב ושנים בבמה - שחיטתו כשרה, ורובו של אחד עקב; **רבי יהודה אומר:** עד שישחוט את הוורידין. חצי אחד עקב, ואחד וחצי בבמה - שחיטתו פסולה. רוב אחד עקב, ורוב שנים בבמה - שחיטתו כשרה. **גמרא השוחט - דיעבר אינן, לכתחלה לא;** שנים בבמה לכתחלה לא? עד כפה לשחוט ולחלוץ? - **אביעית אומר:** אחד עקב. **אמר רב תנאי:** מניין לשחיטה שחיון מן הצואר? **שנאמר:** "ושחט את בן הקדש" - מקום ששחט חתוהו. **ממאי דהא "הפחית" לשחט דכדו?** הוא? **דכתיב:** "והפא את הבית". ואביעית אומר, מהא: "תחטאני באוזב ואמרה". ו**אומר:** מנזב! - שח - מקלל שוקף בעינו, והא שח ועומד הוא. - **ואומר:** מאנו! - בעינו דם הפש לזכא? **ואומר:** דקע ואזיל עד דם הפש ויהי, שהיה דרבה חלה הגרמה ועיקר, מנזב? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? - דלא לשחייה גיסמא. רב ימר אמר, אומר קרא: "והבחת" - מקום ששח חתוהו. מאי משמע דהא "חתוהו" לשחייה דמחבר הוא? **דכתיב:** "אל תירא ואל תחת". - **ואומר:** מחוטא? - בן על ידי חתיו בעינו, והא? וב מאליה הוא. - **ואומר:** מלזב! ויהי, שהיה דרבה חלה הגרמה ועיקר, מנזב? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? - דלא לשחייה גיסמא. רבי רבי ישמעאל תנא: "ושחט" - אל תחבר "ושחט", אלא "יסחט" - מקום ששח חתוהו. - **ואומר:** מלזשו! - בעינו דם הפש לזכא? **ואומר:** דקע ואזיל עד דם הפש ויהי, שהיה דרבה חלה הגרמה ועיקר, מנזב? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? - דלא לשחייה גיסמא. ותנא מיייתי לה מהא: דתניא, רבי חייא אומר: מנין לשחיטה מן הצואר? **שנאמר:** "ועקבו בני אהרן הנתנים את הנתחים", שאין תלמוד לומר "את הראש והא הפדר" ואת הפדר, מה תלמוד לומר "את הראש ואת הפדר"? ואלא ראש ופדר בכלל פל הנתחים היו, למה יצאו? לפי שנאמר: "והפשט את העלה ונתח" - אין לי אלא הנתחים שישען בכלל הפשטה, מנין לרבות את הראש ששכר היותו? תלמוד לומר: "את ראשו ואת פדרו ועקרו", מדקאמר: את הראש ששכר היותו - מקלל לשחיטה מן הצואר. ותנא פתח ב"ראש ופדר" ומסיים ב"ראש ופדרו" ופירי מיכע

רבי יהודה אומר עד שישחוט את הוורידין - דוקא בשח, הואיל ועצלו כולו אחד, מוק לה בגמרא. וכרבי יהודה קיימא קל, בדאמר פריך קמא דברכות (תב) הוורידין בוודין כרבי יהודה. ונראה דדוקא לכתחלה קאמר רבי יהודה, אבל אם עלאו דיעבר ולא נחתכו הוורידין - דקאמר רבי יהודה פס: רישא בחלוץ מנזב, דקאמר רבי יהודה עד שישחוט את הוורידין, ופליגי רבנן עליה. ואי אמרת בקשים, אמאי פליגי עליה? הוא עצמו לם הוא צריך ואי רבי יהודה בדיעבר נמי אסי, דלמא לכתחלה מנזב, אבל בדיעבר פליגי עליה לכך נראה, דפשטא ליה דרבי יהודה לא קאמר אלא לכתחלה. והא דקאמר בחוטפתא דרבי יהודה פוסל בשח עד שישחוט את הוורידין ואת הוורידין - לא אורז פוסל בדיעבר, אלא כלומר אסור.

חצי אחד בעק - הוא חצי חצי לא אחד. ואבג "רוב אחד" נקט "חצי אחד". ומרישא נמי שמעי ליה דדוקא רוב בעק, ולא נקטיה אלא אבג דבעי למתני אחד וחצי בבמה, אף על גב דהיט שמוך השנין קל וכל - חוטפתא **שנים** בבמה לכתחלה לא עד כמה לשחוט לחלוץ - ואי משום ויורידין - אפילו רבי יהודה מודה בבמה, הואיל ומתנתה אבג באר בלשון (כתב). ורבי שהיה דרסה וחלה כו' - בכל הספרים גרסין: "ולעטימך" ובגרסות הניה "וחי". וקשה לפרושיה, דאי הוה תלמוד קאמר לה נמוסין דקרא אתא רבי לשחייה גיסמא. וכן בסמוך קרי דרובות' מוק לקרא דלא לשחייה גיסמא. למא לי רבי קראי לחבי' ועד, דמפרש דלא לשחייה גיסמא - שלא דיתך הצואר עם הסימנין, הכי משמע מירוש' ועד, אמאי סליק דתני שחיחך דמפרק את שחיטת הסימנין? ורבי בגרסת הספרים גרסי: "ולעטימך", ורבי כהנא קאמר לה שחיטה מן הצואר נמי גמרא ולא מאנו ולא חוטפתא, אבל אחי לא דיעין מדיקן מתחיל, אי מן הערק מן הצואר לא מצד הרקן בסעימיה, ולחבי אתא "וחט" - לומר מקום ששח וקיימא מילתא דרב כהנא דקאמר נחן לשחיטה מן הצואר, דהיינו גזון, כדנחן לעיל (טכ). שכל הצואר שח ושחיטה כל הערק כשר למליקה. **מנין** לרבות את הראש שבר חתוהו? - משמע דלא הוי בכלל "ונחת אותה" לתחיה. ותימה דברפך קמא (חלי יאא). אמר: תריא מרשע של עולה, דהצואר אמר "לתחיה" - ולא נתחיה לחטוהו שח למר, דהודו ערביט "וערכו בני אהרן הכהנים" ונתח את הראש. ותלמוד את הראש.

מדקאמר את הראש שבר חתוהו מכלל דשחיטה מן הצואר - לא אתא האי תנא אלא למעוטי זבב, אבל אחי לא דקעין אי מן הצואר אי מן הערק ופדר

הוא? **דכתיב:** "והפא את הבית". ואביעית אומר, מהא: "תחטאני באוזב ואמרה". ו**אומר:** מנזב! - שח - מקלל שוקף בעינו, והא שח ועומד הוא. - **ואומר:** מאנו! - בעינו דם הפש לזכא? **ואומר:** דקע ואזיל עד דם הפש ויהי, שהיה דרבה חלה הגרמה ועיקר, מנזב? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? - דלא לשחייה גיסמא. רב ימר אמר, אומר קרא: "והבחת" - מקום ששח חתוהו. מאי משמע דהא "חתוהו" לשחייה דמחבר הוא? **דכתיב:** "אל תירא ואל תחת". - **ואומר:** מחוטא? - בן על ידי חתיו בעינו, והא? וב מאליה הוא. - **ואומר:** מלזב! ויהי, שהיה דרבה חלה הגרמה ועיקר, מנזב? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? - דלא לשחייה גיסמא. ותנא מיייתי לה מהא: דתניא, רבי חייא אומר: מנין לשחיטה מן הצואר? **שנאמר:** "ועקבו בני אהרן הנתנים את הנתחים", שאין תלמוד לומר "את הראש והא הפדר" ואת הפדר, מה תלמוד לומר "את הראש ואת הפדר"? ואלא ראש ופדר בכלל פל הנתחים היו, למה יצאו? לפי שנאמר: "והפשט את העלה ונתח" - אין לי אלא הנתחים שישען בכלל הפשטה, מנין לרבות את הראש ששכר היותו? תלמוד לומר: "את ראשו ואת פדרו ועקרו", מדקאמר: את הראש ששכר היותו - מקלל לשחיטה מן הצואר. ותנא פתח ב"ראש ופדר" ומסיים ב"ראש ופדרו" ופירי מיכע

דיעבר משמע, הלכך קשיא לי: שנים בבמה לכתחלה לא מני כהנא? בתמיה. **אמרה בעק** - קאי "השוחט", לכתחלה אצרכה רבנן ויורידו משום ודוקא לעיבריה, דלמא לא אתר למיעבר רובא דהו. מן הצואר - מן הרקן. ששח - שכוף. חתוהו - הכשרה לאבילה וטורה. לישנא ארישא: טהור - הוציא את דמו ונקח. ולחאי לישנא גרסין: "חטור לישנא דרביי הוי", וללישא קמא גרסין: "דאכשור" הוא. **ואומר מנזב** - שכנף תמיה. ששח - משמע כופף אל פנים, מכלל שברך לעיבריה הוא זוקק. **מאנו** - שהוא כופפה כשהוא רגלה. **דם הנפש** - דהא בקדשים תמיה, ודם הנפש בעין לזריקה, דכתיב "דמו בנפשו הוא" ואני נתתי לכלם על המזבח וכו' ויקרא וכו' - דם שהנפש יצאה בו מנפח. הכי גרסין: ותי שהיה דרסה חלה כו' - ולא גרסין "ולעטימך". וקרא למאי אתא - בן הלכות שחיטה הלכה למשה מסיני קו. דלא לשחייה גיסמא - שלא חתך כל המפרק לשנים. הכי משמע "חטור" - הוציא את דמו ותי. ולא לזריק לישנא - דכשר אבילה - דהיינו הסימנין ותי לא. לישנא אחרינא: דלא לשחייה גיסמא - לא ידע. אף על גב דשחיטת השחט הלכה למשה מסיני הם - ש מום שנכתב, כגון דרסה, דמפקין לקמן וכו'. מירוש' - אי וטחט אלא לשון ומשך, וכי גמרי להבאת - אשאר. ודרסה קרי גיסמא כדנחן במנחתה: דהי שחוט וחתו את הראש בבת אחת - אלמא דרסה לשון חתוהו ראש בבת אחת קרי לה. דהיינו גיסמא. מפני שהעקור ומבאי את חתך אלא לפי דעתו, ושהוא נזכר משום את ידיו. אבל הודור - מה החתך כמו שחוטבין מלק דק או לדעת או קטלו. שחוטבין ומנחין להלן. שוב - שדמו זה חתוהו - שברוהו חתוהו. **מחוטב** - שהוא זב ליהח תמיה, דהא דם בקרא לא כתיב. לבו - אם תתקע בו מכן הוא זב דם דרסה. **לשחייה גיסמא** - בן לא ידע, הכי משמע: חתוהו עד שיזוב ותי לא. אבל הרוס אין בידו למעב ולמשוך ידו. ובלישא אחרינא דפרשית: חתוהו עד מוק שחוא בו ותי לא. מר ליק מתיא קרא ומר ליק מתיא קרא. **סח** - שמציא קעל לשון מסייע להציא קעל. ובגמרות (מא) נמי לענן מומין בבמהו תני: ושכיל רוב הערבר בלשונו. **ותנא מיייתי לה מנזב** - אמוראי מיייתי לה מקרא דלעיל או מגמרא, בדאמרן, אבל תנא דתורה כדנחן מיייתי לה מנזב. אין לי - שחייך נתנים. **אחא אורי** בשבט **החשט** - דכתיב "והפשט ונתח", ובי עריכה דכתיב "נתחים" - בנתחים דנפשטיא משמע. מנין לרבות עריכה עם את הראש אשחט כלל הפשטה. שחיו חתוהו בשחיטה קודם הפשטה. ורבינן ונחתכו סימנין קרי ליה "חתו", מפני שכל חתוהו חלו בן ומנחן בדיקלא דמיא. ובכלל הפשטה אינו, אלא קרב כמות שהוא. בדאמרין בובדים (פב). צמר (שבראש) דכבשיש (שער) שבוק התיישים (והעצמות והגידין) והקרנים והטלפים, שנאמר "והקטיר הבוק את הכל המנחתה". **תלמוד לומר ראשו ואת פדרו וכו'** - ולקמיה פריך: תלמוד לומר "את הראש ואת הפדר" מיבעי ליה למתני. דהא ביה קיימין בכלל דרשיה מן הצואר - ואי לא הכי: במאי חתוהו ופרכין: **תנא פתח בראש ופדר** - למא נאמר "את הראש ואת הפדר" וסמיים ב"ראש ופדר" דקאמר תלמוד לומר "את ראשו ואת פדרו ועקרו"? הכי גרסין: **ופירו מיכע** ליה לברתניא ב' - ורבי מסיים חתו למנחתו.

חולין. פרק שני - השוחט דף כז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
תוספות

וּפָדֵר קמא למאי איתא - מה שמקשיקו לכתוב חד ראש ותרי פדר, דמחר ראש ידעין שהוא בכלל עריכה, ופדר קמא ודרשין מניה שחופו על בית השחיטה, ידעין דראש קודם לכל אברים נראה, דאי לא כתיב אל חד ראש לא היה ודרשין מניה שכבר חתנו, אלא חד ודרשין מניה שחופו על בית השחיטה, וחדה שמעין מניה שקדם לכל האברים, וחד השחט מתירא

דכתיב ראש שני אשמעינך דשחיטה מן הצואר, **בְּאִיזוֹ** תורה שוחטה בדמה לעוף - בפרק "שחטת העוף" בובדוס (ס"ב) ודרשין מניה מה בדמה דבר שבשחיטה לאבילה מותר שוחטה משוממאתה, אף עף כר, תרתי שמע מניה, **מִה** עף בסימן אחד - דכתיב: "ומלך ולא יבדיל" וירקדה ה'

דרש בר קפרא - דלדיה אינטריך "זאת" לשום דרשא.

תרע שחרי יש להם קשקשת - תימנה מה צריך ראה על זה וקרא כתיב ביהדיה "ישירו המים שרץ נפש חיה ועוף" ויש לומר: דמיתרי ראה, דכין דברית המים נכרת בהם ועוד שאלו - פירוש קנטריקן התמנן את רבן יוחנן מן אבאי, ולא מנו פשירש בקנטרס את רבן גמליאל, ובכל דוכתי ארביא "ועד שאלו עליה קאי, ואף על גב דלדי מיתרי תהם כמו "ל ביום" שבכל התלמוד, דחיי ביום שמיני בן את רבי אלעזר מן עריה נשיא, כדאמרין בפרק תפלת השחר (ברכות כ"א), **בשפיכה** - המטה - ואפילו לרבי מאיר דילף לקמן בפרק "כסוי הדם" (פ"ה), דשחיטה שאניה אריאה שמה שחיטה, דגמר שפיכה שפיכה ממשתי חרץ, מכל מקום אין מקרא יוצא מדי פשוט.

תיגני

סימנין אי אפשר - שפכר הוקש לזנים, לפוטרו בלא כלום אי אפשר - שפכר הוקש לבקמה, הא כיצד הקשו? בסימן אחד, דגים דלאו בני שחיטה נניהו מנלן? אילימא משום דכתיב: "הצאן ובקר ישחט להם אם את כל דגי תים יאסף להם", באסיפה בעלמא סגי להו - אלא משה, גבי שליו דכתיב: "ויאספו את השליו", הכי נמי דלאו בשחיטה? והא אפרת: לפוטרו בלא כלום אי אפשר, שפכר הוקש לבקמה? תהם לא פתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחרני, הכא פתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחרני, דיש עובר גלילאה: בקמה שנקברת מן תפשה - הקשה בשני סימנים, דגים שנקברו מן המים - הקשין בולא כלום, עוף שנקבר מן הרקק - הקשרו בסימן אחד, אמר רב שמואל קפוטקאה: תדע, שהרי עופות יש להן קשקשת בגדיליהם בדרים, ועוד שאלו, פתוב אחד אומר: "ויבקר את אלהים ישירו המים שרץ נפש חיה ועוף", אלא ממה אסיפה אכרוב, וכתיב: "ויצר ה' אלהים מן האדם כל חית השדה ואת כל עוף השמים" - אלא מארעא אכרוב? אמר לו: מן הרקק נבראו, ראה תלמודו מסתבלין זה בזה, אמר להם: קשה בעיניכם שחיטתו את אויבי בקש? מן המים נברא ולמה הביאו אל האדם? לקרות להן שם, ויש אומרים: בלשון אחד אמר לאותו הגמול, ובלשון הראשון אמר להן תלמודו, משום דכתיב על "ויצר", אמר רב יהודה משום רבי יצחק מן פתחם: אין שחיטה לעוף מן התורה, שצאמי: "ושפך" - בשפיכה בעלמא סגי - אי הכי, חיה נמו - אי תקש לפסולי המוקדשין, עוף נמי אי תקש לבקמה, דכתיב: "זאת תורת הבקמה ועוף!" - הא תריב: "ושפך את דמו", ובאי חית דשדיה ליה על עוף? שדיה אחיה! - מסתברא, משום דסליק מניה, (סימן) נתגבל דם במליקה) מיתבי: השוחט נתגבלה בידו, הוחר והמקער - פטור מלקפות; ואי אפרת אין שחיטה לעוף מן התורה, נחתו וזו היא שחיטתו, ליעני פסוי! - מי סברת בעוף? לא, תתיה. תא שמע: השוחט יוצרף לדם חייב לקפות, כיצד הוא עושה? או נותרו או עוקרו,

דיקש למחצה דסליק מניה - אי עו אשר יאכל ושפך את דמו, ונתגבלה בידו - שלא מדעת, תנחור והמקער - מדעת, פטור מלקפות - דראש יאכל אבלי חתיב ויקרא יז, ליעני כמי - דא תריבא אפיה ומוכחי מיתביה? מי סברת בעוף? קאי? ביהוה חק, וכסוי חתא כתיב - אכשרה בתיב, ובהשרה ויהי שוחטה ודאי, השוחט - דא דהצריך כסוי, וצריך לדם - כדמפרש, מיתביה? לכתוב - על כרחו, ושבו לא יקרא למלאכה, כיצד קושה - לחסר מן הבשר או נחתו או עוקרו, מצי

ופדר קמא למה לי - בשלמא ראש אינטריך לרביי משום שכבר חתנו, אלא הפדר למה לי? דרך כבוד - שבשמיךב הראש חופה הפדר על מקום חתן, מפני שמלובל ברם, מיתרי לה מהבא - שחיטה מן הצואר, וזאת תורת הבקמה - לעיל מניה איירי טעמא נבילות, עוף אינו מטמא כמנוע וכמשא - דכתיב: "לעמאבה" ויקרא כב, אין אף אלא מה שאמר בה, ילא שאן

לעמאבה, בה, בהמה אינה מטמאה בבית הבליעה - אם תהיה לו חתן, דתניא: ויכל תהא נבלת בהמה מטמאה בבית הבלעה? תלמוד לומר: ילא יאכל לעמאבה - מי שאן לה טעמא אלא דרך אבילותה, יתה זי שיש לה טעמא קודם שיכלנה, מה בהמה בשחיטה - יוצאה מדין כבוד, דכתיב ויקרא א': "ושחט את כן וקרא מזהב, ואי מה בהמה כרוב שנים - מדאנטריך לעיל לרבות את הראש שכבר חתנו, אינו בסימן אחד - לא וחות קריא ליה, ולא אינטריך לרבותיה, זאת - משמע דוא, מה עוף הכשר מן הצואר - מליקתו, אי בהמה הכשר מן הצואר - שחיטתו, וחיצי דאמר, ותנא מיתרי לה מהבא, וזאת מאי עבדי ליה - כיון דעוף את מזהב, וליק אלא בדמה מקול לפא, משמע מאי ידע? בסימן אחד - דכתיב ויקרא ו): בשרותו לא יבדיל, "זאת" מנעט, שלא לכל בשרותו הוקש אלא לרבי אחד, בהמה והעוף - וכל נפש חיה והדמשת ממים, דגים, לחייבו בשני סימנים - בבמה, דנפקא לן "מנעין לרבות את הראש שכבר חתנו" לעיל נבלת, אי אפשר שכבר הוקש לדגים - דלאו בני שחיטה ניהו, דכדמקל, **הבא כתיבא אסיפה** - וידעו אצל שחיטת הבשר ומדעני בריבוייה והכיב בדו אסיפה - שמע מנה דקא דוא, מן הכושה - לפיכך יש לו חות בריא וחות, רקק - "גריבאל", שיש בה מים ויבשה, תדע - שמן הרקק נברא, ועוד שאלו - תוקד וחתון את רבן גמליאל שאלות הריבה, וכן בבבכות (ה"א), וגם זאת שאלו, ודאב תניה משום ברא דעופות, שרין נפש חיה ועוף - אלאמא ממא אימריבית עופות, ולמה תבא אל האדם - רבן גמליאל קאמר לה, כלומר, ולמה נכתב כאן - משום קריאת שם, לקרות להם שם - הכי קאמר: ורצ מן האדם כל חית השדה ואת כל עוף השמים לראות מה יקרא לו, ולא איציהה קאי, משום דכתיב - "זאת כל עוף השמים" על "ויצר", דמשמע דמנה דאיציהה מן קאי, לישנא אחרינא, משום דכתיב "על", כלומר, מקרא קמא עפיה משמע דמנה דאחר נברא, דכתיב "על הארץ", דמשמע דמנה דאיציהה, וכן כתיב אב בקרא תריבא: "ויצר מן האדמה", זה שמעתי, וראשון נראה בעיני, אין שחיטה לעוף מן התורה - והקשה ד"אית תורה" - לאקשי בהמה למליקת העוף שחתה שחיטתה מן הצואר, כדאמרין לעיל, ואפילו מתורה שבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נבלת עוף קריה נבלה אלא אם כן מהת אלא, ואינה נבלה מבזה של ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנין כשר בן, חיה נמי - דאית חיה נמי בנאי קרא תריבא, לפסולי המוקדשין - כדאמרין לקמן שבעמתיקא, וכתבא: מוקדש - כמי צבאי אלא לפסולי המוקדשין, אי תקש לבקמה - וניטא: אין

הוקש למחצה דסליק מניה - אי עו אשר יאכל ושפך את דמו, ונתגבלה בידו - שלא מדעת, תנחור והמקער - מדעת, פטור מלקפות - דראש יאכל אבלי חתיב ויקרא יז, ליעני כמי - דא תריבא אפיה ומוכחי מיתביה? מי סברת בעוף? קאי? ביהוה חק, וכסוי חתא כתיב - אכשרה בתיב, ובהשרה ויהי שוחטה ודאי, השוחט - דא דהצריך כסוי, וצריך לדם - כדמפרש, מיתביה? לכתוב - על כרחו, ושבו לא יקרא למלאכה, כיצד קושה - לחסר מן הבשר או נחתו או עוקרו, מצי

חולין. פרק שני – השוחט דף כח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

מאי באין בעוף – קאי, שהרי דמו ראוי לעיבא, לתולעת הגדלה בבגדי צמר שקורין *טיניא, כדכתיב 'כבדג אכלו עש' ואיוב יג, וקאמר: נחורו ויפטר מן הכסוי, ואי אין שחיטה לעוף – נחורו צריך כסוי, שזו היא שחיטתו **ללאב** – צבע עור אדום שקורין *פריקא. **מלא** – עוף קורשים בסכסן – נבילה, דאין מליקה אלא בעפרות – נמי נמי **רבי** [חבר] שזרה

ו**יפטרקא** – בלא רוב דמי, כדאמרין בפרק קמא (חולין כא,א) היא טרפה, משום דסבין לאו מליקה הוא. תינתן לה סכין – שחותר סימנן לאחר שנטרפה. לפתרה מדי נבילה – דהא טרפה שחיטה אינה מטמאה, (ועוד) נחירתו זו היא שחיטתו. והך שחיטה מן הערף, בין שהוא מחליד ובין שהוא דרוס כדאמרין בפרק קמא (חולין כג,א) מכל מקום לא נרעה מנחירה, וטרפה מיתה היא. דמדה רבי יצחק שני טריפה לעוף כדתנן (חולין נא,א) אלו טריפה טעו, ואין כשר בן אלא נחירה שהיא בסימנן, כדכתיב 'ושפך' אר עיקרו, אבל הריגה בעלמא לא. הוא **דאמר** – רבי יצחק מן פתח, דאמר כי האי תנא: עוף אין לו שחיטה וכו', **רבי** – גדול בדורו. **אך כאשר יאכל וגו'** – בפסולי **מאכל** – שפדור במזמן קאי. מה למדנו **מצבי ואיל** – הכי כלובי? אלא תמא ותהורו חידו יאכלנא? מה פסולי המוקרשין **בשחיטה** – לדלעל מדהוא קריא כתיב 'ובחית מוקדק' וגו'. כספרי גרסין: מקש צבי ואיל לבשרה, דהו כדומה בשחיטה בן ולא מוקי להאי קרא רבי יוחיבי בפסולי המוקרשין, אלא בבשר תהוה של חולין, **מאן תנא** – דלעיל, דקתני: נחורו או עיקרו, דפליג עליה דרבי אלעזר הקפרי. **כאשר צויתו** – למד שנתפרשה לו מצות שחיטה על פה, דהיכן צויהו בכתב. רוב אחר בו' – לאו מאי קריא לית, אלא כלומר, על הכותב שחיטה נצטוו. וזשם – ויחיד שביסימנים הוא, שחיות הבמהה הלוי בו, דהא בנקב במשנהו מטרפא, ואילו קה עד דמיפסק רובא. **שחט את החושש** – בעוף, ודמיפל שחיטה בגרירת לא קתני – דנמנא: שחט גרירת אחרין קד נשטט חושש כשר, אלא לאו כי מיתבשרא בקד חלודים. **מיהו** – דגרירת עקידא לאשתמוש – להכי נקט שחיטה בושט והשטמה בגרירת, שני **חצאי** – סימנן – פסול, דכמו דלא עבדי מדי דמי, דלוי הכא בעל שיעורא ודיל הכא בעל שיעורא. **בעוף** – שיעורא כולו כאחר, ורצין שריציא דמי בשחיטה יפה. עד **שחיטתם** – וזמא קטא לא פלי אלא אוורידין. **משום דרשם סמוך לוורידין** – נקט ליה, ומיהו הוא חרין לקנה. **החושש** ודן בין קנה למפרקת, סמוך לוורידין, ושהה בה **כדי כשרה** – משום דחצי גרירת לאו התחלת שחיטה היא, שאפילו נקרע חצי לא מטרפא כתיב. **לא בבמהה** – כלומר לאו אפילו בבמהה קאמר, דהא גמרה לא אנגרתא קאי, אלא אבולא שחיטה קאי. **ומפרי** – סלקא דעתך: וגמור בהאי כל שחוא, שהרי נשחט הרוח, דפגמא קמיתא כשלימה דמיא, והאיכא רוב קמך, נמי **לחושש** – דהכי קאמר: והוסף עליו כל שהוא, ודעו לה דמיא, וגמור לו לחושש לאחר מכאן, **בלא רוב כשר** – כדאמר בפרק קמא (חולין כא,א) דאי חתין רוב ורוב הבשר עם המפרקת קודם לסימנן – היא לא מיתה קודם חתיבת הסימנן, ותו מאי מליק. **בעולה** – דבעי הבדלה, כדאמר בפרק קמא (חולין כא,א) חתך שנים, קתני מידא 'לחושש או לקנה', כרב נחמן, **מאי** חיו עלה – לענין שחיטה. **בדאמרת** – במליקה. **דלמא** – מליקה שאני, דאיכא חתיבת שדרה ומפרקת, ואולי היא חזונית בבל דהו. **מפספס קועיה** – מלולכך צוארו בדמא, שנקרע צוארו, ורצין לברוק בסימנן שחט נפסק הקנה או ניקב חושש. ומשום ספק דרודה לא בעי למבריקה, דחליטן בבבלא או בקניא, כדאמרין תהם (חולין ג,ג) ספק כלבא שחט – אימר כלבא.

מאי לאו בעוף, דקא **בעי** ליה **לרמה לניבא?** – לא, **בחה**, דקא **בעי** ליה **לרמה ללפא**, תא **שמעו: מלך פספסין** – מטמא בגדים אביית **הבליעה**; ואי **אמרת** אין שחיטה לעוף מן התורה, נתי נמי **דכי תכיר ליה שדרה ומפרקת** הויה לה **טרפה**, תתני לה סכין **למחרה מדי נבילה**! – הוא **דאמר** כי האי **תנא**; **דתניא**, רבי **אלעזר הקפרי** **ברבי אומר**: **מה תלמוד לומר "אך כאשר יאכל את הצבי"** וגו'? וכי מה **למדנו מצבי ואיל** **משענה?** הרי זה בא ללמד ונמנא **למה**, מוקש צבי ואיל לפסולי המוקרשין, מה פסולי המוקרשין **בשחיטה** – אף צבי ואיל **בשחיטה**; ועוף אין לו שחיטה **מדברי תורה** אלא **מדברי סופרים**, **מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר הקפרי?** **רבי** **הוא**; **דתניא**, רבי **אומר**: **"ובחית... כאשר צויתו"** – **מלמד שצננתה משה על הושט ועל הקנה**, ועל רוב **אחד בעוף ועל רוב שנים בבמהה**, **"אחד בעוף"**, **איתמר**, רב **נחמן אמר**: או **וושט או קנה**, רב **אדיא בר אהבה אמר**: **וושט ולא קנה**, רב **נחמן אמר** או **וושט או קנה** – **אחד קתני**, **אחד כל דהו**; רב **אדיא בר אהבה אמר** **וושט ולא קנה**, **מאי אדח** – **מיהו**, (סימין) שחט חצאין גרירת פנימה אחרת העוף) **מיתוכי: שחט את הושט ואחר קד נשטמ** **הגרירת – קשרה**, **נשטמה הגרירת ואחר קד שחט את הושט** – פסולה. **שחט את הושט ונמצאת גרירת שמוטה**, ואינו יודע אם קודם שחיטה נשטמה אם לאחר שחיטה נשטמה, זה היה משענה, ואמר: **כל ספק בשחיטה – פסולה**; ואילו שחיטה בגרירת לא קתני! – משום דגרירת עקידא לאשתמוש. תא **שמעו: שחט שני חצאי סימנן בעוף – פסולה**, ואין צריך לומר בבמהה. **רבי יהודה אומר**: **בעוף עד שישחוט את הושט ואת הוורידין!** – משום דשחט סמוך לוורידין. תא **שמעו: שחט חצי גרירת, ושחט כדי שחיטה אחרת**, וגמר שחיטתו – **כשרה**; **מאי אדח**, **בעוף**, ומאי **גמרה** – **גמרה לגרירת?** – לא, בבמהה, ומאי **גמרה** – **גמרה לשחיטה כולה**. תא **שמעו: הרי שחקה חצי קנה פגום, והוסף עליו כל שהוא וגמרו** – שחיטתו **כשרה**; **מאי לאו בעוף**, ומאי **גמרו** – **גמרו לקנה?** – לא, בבמהה, ומאי **גמרו** – **גמרו לוושט**. תא **שמעו: כיצד מולקין חמאת העוף?** חותך שדרה ומפרקת בלא רוב כשר עד ששניע לוושט או לקנה; הניע לוושט או לקנה חותך סימן אחד ורוב כשר עומ, ובעולה – שנים או רוב שנים; תיובתא דרב אדיא בר אבהו תיובתא. **מאי הוי עלה?** **מאי הוי עלה?** – כדאמרת! – דלמא שאני תהם, דאיכא שדרה ומפרקת. **מאי? תא שמעו: דההוא בר אוןוא דיהוה בי רבא**, אתא **פי מפספס קועיה דמא**, **אמר רבא**: **הכי נעביד?** נשחט

תינה לה סכין לטרחה מדי נבילה – דך פירבא ליתא לרבי יוסי, דאמר בובחין פרק 'חמאת העוף' (ט,ט) גבי מלך נמצאת טרפה. דאין מליקה מטרת מדי נבילה, דרוחא שחיטה מטרת בבמהה. אלא לרבי מאיר פריך, דקאמר תהם נמי דמליקה מטרת. **רבי** – דהא דתניא בו' – זהו מצי למימר בר קפרא דא, אלא נותת ליה לאוקמי משניות דלעיל כרבי. קתשה רבנא אפרים: דאמר סבירא ליה לרבי ריש שחיטה לעוף מן התורה. והפרי' ימי שאמר דהניי דני ושמעו חבדו ואמר ואני' (נודי ט,ט) קאמר גבי פלוגתא דרבי ורבנן, דבולי עלמא כדי לתבוע במצות, ואם כן לרבי הא קא אביל כון מליקה דרבי נמי פריך לעיל מניה למאן דאמר כדי לתבוע במצות, קאביל כון מליקה, ומשני' קסבר אין שחיטה לעוף מן התורה. ולרבי ליכא לשוני' דאם, כן חוקש, ואפילו יחיד סימנן חולץ ויבא – נבילה לאו לרבי, ובעי שחיטה מולקת בפרק קמא (חולין טו,א) מליקה את המאכלת, ועוד, דמאן דאמר מחזיר קסבר מולקין ומביא במליקה פסול, דבעין אחר לא מיתקרא מנתנין דפרק קמא (שם יט,ב) דנמנא כשר שחיטה. ואם כן הוה ליה דרוס וכו' למה דהתם בניו דיוחאי בעלמא הוא, דמדהא ליכא למירק דהווי פלוגתא דתנאי אי מהלם הוא בניו או כדי לתבוע, אלא ככל שחט אמת הוא דרבי סבר דהלכה הוא בניו, כיון דסבר ריש שחיטה לעוף מן התורה, אי נמי, קסבר כדי לתבוע, ומביא חמאת העוף ואינו נאכל, מדי דהוה אחמאת העוף הבהא עד הספק, ועל רוב אחד בעוף ועל שני שנים בבמהה – יש מפרשים דרדש גימטריא ד'כאשר' אף: – אחד בעוף, שני' – שנים בבמהה, ריש' – רוב על אחד במדה, רוב אחד בעוף ורוב שנים בבמהה – ראשי תיבות למפרע של 'כאשר' חיו רוב על אחד במדה, **אמא** כי ממנסס עקיה דגמא – פירש בקמטוס: ורצין בדיקה בסימנים שחט נפסק הקנה או ניקב חושש. ומשום ספק דרודה לא בעי בדיקה, ותליתן בבבלא או בקנה, דאמר ב'אלו טריפות' (חולין ג,ג) ספק כלבא שחט שונאי – אימר כלבא, אלא תאמר: למאי נפקא מינה אי תלינן בבבלא או בקניא, כיון דאפילו קריא בעי בדיקה ויש לומר: ונפקא מינה דא היה חולץ בשונאי הזה צריך בדיקה כנעו כל החלל אף על גב דליכא ריעותא אלא כנגד הסימנן, אי נמי, לענין ספק דרודה, אפילו לא הארימו הסימנן אלא כשחטו טריפה: דאמר לקמן (נ,ה) 'גרירת דרודתו במשנה, דיהודא מיקלא קליא, ורבי' יצחק מן אשר מפרש, דהובא בשמעתין והיא משום

משום ספק דרודה. ואתי שפיר דקאמר: ורשט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים, ודיינו
משום דאין אדמומית דרודה ניכרת בעור ורודה היצוץ האדום, אבל מבקוה — יש
לרשט בדיקה אף מבחוץ, וכן משמע ע"א דל"א טרופ"א (תולין מג.) דקאמר רבה: ורשט אין
לרשט מבחוץ אלא מבפנים, ולואי נפקא מינה — לספק דרודה. ולא קאמר: לספק
דכור ודיק ארסונו ורשט ורשט מינה — לספק דרודה. ולא קאמר: לספק

נשחטתה והדר נבדקת - דלמא במקום נקב קשטו; נבדקת והדר נשחטת - האמר רבה: ויחט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים; אמר ליה רב יוסף בריה: נבדקת לקנה, ונשחטת לקנה ולכשיות, והדר לקנה ולשט ולבדקת. אמר רבא: חכים יוסף ברי במרפא כפי יוחנן; אליא "אחד" דקאמר - או הוא או תאי. "לבי יהודה אומר: עד ששחטת" - אמר רב חסדא: לא אמר לבי יהודה אלא ששחט. הוואל וצולח בולא מאחד, אבל בדמה, כיון דמתתה אבר אבר - לא צריך למקרא, דמעמיא דרבי יהודה משום דם הוא? והתנן, רבי יהודה אומר: עד ששחט את הורדיו! - אימא: עד שנקב את הורדיו, ובאי "עד ששחט" - עד שנקב בשעת שחיטה. תא שמע: וורדיו בשחיטה, דברי רבי יהודה! - אימא: וורדיו צריך לנקב בשעת שחיטה, דברי רבי יהודה. תא שמע, אמרו לו לרבי יהודה: מאחר שלא הוקדו וורדיו אלא להוציא מנה יהודה, מה לי בשחיטה מה לי שלא בשחיטה? מכלל דרבי יהודה סבר: בשחיטה! - הכי קאמר ליה: מה לי לנקב בשעת שחיטה, מה לי לנקב שלא בשעת שחיטה, ותא סבר: בשעת שחיטה תמי דם, דתיים; שלא בשעת שחיטה לא תמי דם, דקריי. דקריי געי רבי ירמיה: וורדיו לרבי יהודה, שהה בהן דם בהן, מהו? אמר ליה תהוא סבא: הכי אמר רבי אלעזר, ואמר ליה: אמר ליה תהוא סבא לרבי אלעזר, הכי אמר רבי יוחנן: מנאן בקין וזון בשרין. תניא בנתיבי דרב חסדא: שהט שני תציא סימנין בעוף - פסול, ואין צריך לומר בבמה. רבי יהודה אומר: בעוף עד ששחט את הורשט ואת הורדיו! - "תצי אחד בעוף וכו'". אימא, רב: אמר: ממצה עד ממצה ברוכ, בעוף וכו'.

ר' טיטוס דר נבנשל לו בפנים נבוק ואינו ניכר.
 כע נכיר במ, אלא הדוצקן ארומ. נשחטת לקע
 אינו נטרף אלא ברוב. וחדר נשחטת לקע,
 ונשחטת כשרה בסמן אחד. ואחר כך יטלו
 הוושט כולו ויעקרוהו מן הלחץ, ויהפכוהו
 ויבדקוהו. חכים ידעו ברי' בשפות כרבי
 וזתן — דארמין בפרק 'עיד הנשה' (תולין)
 (הצ.) שדרר ליה שנואל תוליה גמלי פסיק
 דטרפאס למבדוקהו. גווזיהו. לשגנ
 אחרינא: כרבי יוחנן בכל מלי. הוואל
 וצילוהו כולו באחד — לפיכך צריך להוציאו
 את כל דמו. עק שישחוט — ואולי יתנהו
 בשחטה. אלא משום הדא חרם, בנקבית
 בעלמא סגי. בשעת שחיבה — וזוהי דם
 וריגא. מאחר שחן חובורו — וזוהי דם
 כלומר, אף חיות תלדה ביה, ואין צריך
 להוכיחו אלא משום דם, למא אתה מצריכו
 שחטת? דרם בן מו — שחטה משם עמי
 רבי יודור לא דמי. ורבי ישימא לא שמי
 ליה את רוב חרדי. מנחם על מנחם —
 קא סלקא דעתך לענן שחטה קאמור.
 כלומר, שמי שחטיו שחטו צריך אינו שחט
 ביה. רב כאלו רוב חור ונשר. ר' חזאנא
 למשה — כשסמר למשה הלכות נשחטה
 פה: לא שחיי רובא. ואין דאמר ששחטו
 משה לשחוט רוב — היינו מנחם על מנחם,
 דבין כל אשחיתרי חייב — רוב שחט קר
 ליה. מרדבנן — אבא מדאורייתא כשר.
 ובפאק מניה לא שטמא בנבלה. חלקין
 לשנים — דבר שטמא רוב לא טהרה לא, ואם
 נתיח, כדבסיכא "יתח" וקראן יא, ואם
 נשחיי רוב שחט לא נתיחא. הוא. שא
 אפשי' לצמצום — שיהו לא נתיחא. הוא. דאי
 בזה מניניהו איכא רובא. אלא ידענן ביה
 מניניהו, חילק לא סלקא טומאה מניניהו.
 חיי רובי ליכא לפיכך בזה מנא — דאי
 חרסה — חובור רובא אלא בחתיכה, וכי
 קרינא פלאו רוב חתוך — ליכא ומבדוק
 ליה, דהאי פלאו רוב מקייר רוב שלם.
 ברי

ברוב - חָכִי אָמַר לִיָּה רָחֲמָנָא לְמַשְׁחָה:
דְּבַעוּ, וְאַחַד יִחְצִי בְּבִהְמָה - שְׂחִימְתוּ
אֶעְבֵּד לִיָּה רַבּוּ! - מִדְּרַבְּנֵי, דְּלִבָּא לֹא
מִן יְהוָה שְׁוִין - שְׁנִינִים מְמִאֵן, לִפִּי שְׂאִי
יִין? זִיל הָבָא אִיפָא רַבָּא, זִיל הָבָא
נָא שְׁמֵנוּ: שְׂחִיט חֲצִי גִרְרִית וְשְׂחִיט פֶּה
כּוּד

[illegible]

לֹא תִשְׁחָטוּ רֹבָא. רַב כְּהֵנָה אָמַר מִחֲצָה עַל מִחֲצָה אֵינוֹ שֹׁחֵט רֹבָא. (סִימָן: חֲצִי קְטִינָה נִגְרַת פְּנִימָה) תָּנִן: חֲצִי אֵינוֹ פְּסוּלִי; אִי אִסְּרַת מִחֲצָה עַל מִחֲצָה כְּרֹב. אֲמַאי פְּסוּלִי? אֲתִי לְמַעַבְדָּה פְּלָגָא. אָמַר רַב קִטְיָנָה. תָּא שְׁמִיעִי: חֲלָקוֹ לִשְׁ אֲפִשֶׁר לְמַעֲמָם; הָא אֲפִשֶׁר לְעַמְּם - כְּהוֹרִין. אֲמַאי קִי אֵיבֵא רֹבָא! אָמַר רַב פִּפְסָא: תְּרִי רוֹבִי בְּחַד מָנָא לִיבֵא.

כן הוא שוה, ומילתא דלא שכיחא הוא, ואין להקשות על רב אשי, דאפילוהי רב דהתם לא אמור זאלא במבוי שמונה, אבל במבוי שבע יתיר בעימדי דגורבא בעימדי מזו סביר רבמן, דאי אפשר לעצמם אפילו בידי אדם, ופלוני כשהיה לא תשיח רובא, ומאן קאמר - משום דאימא נשאר אדון קיים, ואפילו דאי אפשר לרבא, דלמאן דעמדת דאפילוהי דהי אפילוהי שוה יתא, כשהיהתו מעיז יתיר מן האיסור, וכן פריץ בעימדי, ואם כן, בהדיא עצמות, ואפילו פריץ מרובה לא יתא דיון משום לחי, ולחייב ודוקא אפשר לא יתא עירובא, דבידי אדם אפשר לעצמם וזהו מה שאף על פי לא דאי אפשר לא יתא עירובא, ואפילו חן ומצומצמת - "הקורבן" אמר רחמנא ואפילו חן ר, וריצאן בשא חטא, ויש לומר, דלפירוש דרב רבתי שנקעו מני יצאם עבדתי? שגא מעצמתאן קד - זה אינו מעיז, ואין לתאריך כאן יותר, ובעירובין

6 לוהט. ניקה לו בלא זה – כשר, ובשקיע
7 האפיק הכי ידענין ואיך ידענין אלא, כיון
8 דאין לו בדיקה מבחוץ איך ידענין נקב? ודווקא
9 לומר: כון שנקב עומד מומתת וכו' וירחוק
10 אין ניכר שום חולי. ודבר רבינו אלחנן הקשה:
11 ואי וישטי לו בדיקה במקום, אם כן מאי פריך?
12 ורבי מאיר הדין אבל בדיקה דלמא וברקא נקב
13 שנתנו ונימא דהיה אביל על ידי בדיקה ונימא
14 לי: שיש שום חולי שאירוס כמו דרוסה ואין לו
15 בדיקה מבחוץ. אי נמי, הדי פירושו: וכו' ונימא
16 דלא היה אבל בלא בדיקה. פסח וקדושינו
17 איבא לנמימא: דא אפשי הער
18 ולבוקר, דאין שום גדול הנהו. **ר"ב** אמר מחצה
19 על מחצה בעתה. (בפרק "אלו טריטות", תולין
20 מד.ב.) (אמר פסח) (אמר חטא) (אמר חטא) דאמא
21 לקמיה דרב ובדיקא ברוב שביח – מחצה נמי
22 קרי ליה דרב. ובמסכתא דאמר דרבלי עלמא
23 מחצה על מחצה אינו כרוב, נידא טפי.
24 **ל"ב** אי אפשי לצמצם – אפילו רבי יוסי
25 הגלילי דאמר בפרק שני דברכות (ז.א.).
26 אפשי לצמצם – מודה הוא בכו, חרס,
27 בדקאמור תנא: דהילא ואותי בן גומול. ויש
28 לזכותי מנאן דהולכך בדבדי ארם אפשי
29 לצמצם. מדאפילו אמוראי מבחוץ על מחצה,
30 ובפרק דעירובין (ט.א.) פרוץ כעמוד. ואם
31 אי אפשי לצמצם, הדי שריא מספק? ואפילו
32 למאן דאסר, לא אסר אלא משום דהכי אנמימי
33 לנשח: שחוט רובא, דגור רובא. ונימא, וכו'.
34 שנים טראה דהולכך דאין אפשי לצמצם. דאמר
35 שמי' (ארבעה אות' (במות כ.א.) רבי יוחנן
36 דאמורא איני ודע מי שנאן, ונימא (כו') רבי
37 יוסי הגלילי ודיא לו סתם חתא כרבי יוסי הגלילי
38 דאמר אפשי לצמצם. ודאמוראי "חוקין" בטיש
39 (ע.א.) דפריך: דהא אי אפשי לצמצם, גבי
40 מחצה על מחצה מנשרת ואינה מנשרת,
41 דנפשי דאתי תרווייהו ביה דאין בארבע אות' –
42 דהתם נמי הוי כבידי שנים, דתסמאנא לא טונו
43 לכא בבת אחת. ואם תאמר: בריש עירובין (ה.ב.)
44 גבי ליל המושך מדפנו על מנזי, דקאמר רבי
45 אשי מילא תימא מבכרי שמונה, מה נפשך אי
46 עומד נפש – יתיר בעשר מורבוב, ואי פרוץ
47 נפש – נידוך משום ליל. מאי אמרת, דשוח
48 תרווייהו בן יודי – וזה היה ספק דאפשי, וכל
49 ספק בדיקהם לחלק. שמוע דאין אפשי לצמצם
50 ולבדי דהובי ויש לומר: דלשולם אפשי לברך
51 ולמורוד בצמצום על ידי טוהא, אבל אל
52 תתירשוהו חכמים למורוד שום מספק, פריך רבין
53 עומד נפש בן פרוץ נפש ליל חשש אסור אלא
54 מותר. דרב אשי קאי ארב ביה הדי דרב יודישע דא
55 דרב רבינא שמעון היה מנשר: דאמוראי דאין דפרי
56 דאמא דאמוראי דאין – ואפילו חזן – דרמנא אמר
57 בעמיה, והשתא ודאם שריא דהא ספק בדיקהם לקח
58 פרוץ נפש היה שרי. והבא שריא אפילו באיסור דאין
59 לי. דאיכא תימא למיחש שמונה אות' מנא אים כן
60 בפרק שני דברכות (ז.ב.) מהותא דנמצא מכותן בן
61 עגולה. משום דכל אחת מבין עגולה מנזה נפשך
62 לצמצם ולזהות שיהיו שוין, אלא אחת מןן קרובה
63 ואם רוחקה דאין – ודא בשביל תבירתה. מאי אלא

חולין. פרק שני - השוחט דף כט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
 חולין. פרק שני - השוחט דף כט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
 חולין. פרק שני - השוחט דף כט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

ויל הבא איכא רובא - ואם תאמר: מאי קשיא ליה? דכי אמר נמי הבא: הכי אנמר
 רבנאן למשה לא תשייר רובא. כדלעיל, הרי אין כאן רוב וטורחין ויש לומר: תחלו
 הדרב בחשיבות, דמשום דחשיב ליה מחצה כרוב שרי לעיל, דיש כאן שיעור הדרב
 שחוטתו, ובאן נמי שיחשיבות, מחצה דית כרוב. **דבול** עולמא מחצה על מחצה אינו
 כרוב - ואם תאמר: דבפרק ארבעה עשר
 (טו,ב) פסקין כרב פפא, דאמר פרץ בעימם
 מתרחי ודיה נראה חלק בן שאר אסורין בדבר
 תחלו בחיות, לא אינו דמיתיה עלה לעיל דתנור.
 וגם תנמה: דבעירובין לא מיתיה לה, ותנור
 דמיתיה תהם לא מיתיה דבא ושמא יש לחלק,
 דבא אסור וטומאה. ותהם לענין מחצות, ולא
 דמי.
איש נדחה ואין ציבור נדחין - תימה: דבפרק
 קמא בעירובין (טו,א) בני "תורמאת את
 האיש תהו"א וגו', דרשינן: איש ואשה אחת
 מצינא למציא בל שטעם כולו
 לשעריך. ודבא לא ממעטי מ"איש" אלא רוב
 ישראל ויש לומר: דתהם מצינא שחלק הכתוב
 בין יחיד למרובים משום עיר בעלמא לענין עיר
 גזירה, לפיכך מסתברא לחלק משום שטעם
 ולומר דלא מקרי איש, אי נמי, טובא איש
 ואשה דבעייה דהם. **בבב** בחולין לא חזי
 ואש צריך אימא בפלגא טב - ואם תדע: חזי
 אחד בעוף, ואחד חזי בבמה שחוטתה פסולה
 - דהיינו סיפא דארייך קדשים.
ומירק אחד שחוטתו על ידי - מירק לשון
 גמר, כדאמרינן במדרש ורשומי סוף
 פרק קמא דראש השנה: מי שחיתול במצה
 אומרים לו: מירק.

אם
 בחולין ונדא בקדשים. וצריך, דאי אשמועינן חולין
 משום דלאו דלם הוא צריך, אבל אשמועינן דלם
 ליה ברובא עד דאיכא פוליה, ואי אשמועינן קדשים - משום דלם הוא צריך, אבל חולין
 דלם לא צריך, איכא בפלגא סגי ליה, קא משמע לן. הי בחולין ותי בקדשים? אמר רב
 כהנא: מיסתברא רישא בחולין וסיפא בקדשים, מנא? מדרקתו "השוחט", ואי סלקא דעתך
 רישא בקדשים, "המולק" מיבעי ליה. - אלא מאי, סיפא בקדשים? "שחיטתו כשירה", "מליקתו
 כשירה" מיבעי ליה? - הא לא קשיא, אידי דפליק כבהמה, תנא נמי "שחיטתו כשירה". אלא
 רישא, מביי על עוף קאי, אי סלקא דעתך בקדשים - "המולק" מיבעי ליה. רב שמי בר אשי
 אמר: רישא בחולין מהכא, דקתני: אחד בעוף, ואי סלקא דעתך בקדשים - הא איכא עולת
 העוף דקני שני סימנים? - אלא מאי, סיפא בקדשים? רוב אחד בעוף? הא איכא עולת העוף
 דקני שני סימנים? מאי "רוב אחד" - רוב כל אחד ואחד, וברין הוא דליתני "רוב שנים",
 בין דאיכא תפארת דסני ליה בחד סימן - משום דכי לא פסיקא ליה. רב פפא אמר: רישא
 בחולין מהכא: דקתני, רבי יהודה אומר: עד שישחוט את הורדיו, ופליגי רבנן עליה: אי אכרת
 בשלמא בחולין - שפיר, אלא אי אכרת בקדשים, אפאי פליגי רבנן עליה? הא ענינא דלם
 הוא צריך? רב אשי אמר: סיפא בקדשים מהכא, דקתני: השוחט שני ראשין פאחד - שחיטתו
 כשירה; "השוחט" - דיעבד אין, לבתחלה לא. אי אכרת בשלמא בקדשים - היינו דלכתחלה
 לא, משום דתני רב יוסף: "תובה" - שלא יהא שנים שוחטים ובה אחד, "תובה" - שלא
 יהא אחד שוחט שני ובהים; ואמר רב כהנא: "תובה" כתיב. אלא אי אכרת בחולין - אפילו
 לבתחלה נמי. ואף רבי שמעון בן לקיש כברי, רישא בחולין וסיפא בקדשים. דאמר רבי שמעון
 בן לקיש: מאחר ששנינו רובו של אחד פמאה, למה שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבקבה?
 לפי ששנינו: תביאו לו את התמיד, קרצו ומירק אחד שחיטתו על דיו, יכול לא מירק יהא
 פסול? לקח שנינו: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבקבה. אמר רבי: יכול לא מירק יהא פסול?
 אם

כדי שחטה אחרת - היינו שיעור שחיתה. וגמרה - קא סלקא דעתך בבמה
 קאי, דבעיא רוב שנים, ומאי גמרה - לשהטת. ואי מחצה כרוב - בין דשהה
 בחצי - אולא לא שחטה, והיא לא כפגימה בעלמא. ואיטרא לא בפסוקת
 הגזירה: אלא שטעמא מיהא אינו כרוב, ופסוקת הגזירה ברובא בעין. לא כעוף -
 דמגזר נפשי כשרה בדפרשה. **הא עכב ליה**
 רובא - ואיכאברא מקמי שחיתה. לא עכב
 ליה כלום - עמשה טרפה. חצי קנה פגום
 בעוף. רוב הנראה לעינים - כלומר, רוב
 גמור, שדור נכיר, מה שרצה - דאיכא
 מקומות טובא דמיטרא כדו במשהו, כגון
 הנראה דוהשת והיראה ודחקין. בעיני רוב
 תובא לעינים - במקומות שחזוכי בהן
 רוב. כגון בקנה ובחוט השדרה. שחיתה עיר
 דאיכא רובא לא מחבשה - דאפילו טאן
 דמבשר - משום דקרי ליה רוב הוא,
 ובמיעוטא כולו מותר. מחצה על מחצה
 כרוב - וטהורים עושין לעצמן בטהרה
 וטמאין עושין לעצמן בטומאה ולא מידחו
 לפסח שני כידחין. אינו כרוב - ונדחק
 תמנאן לשני. ותהם מאי טעמא דרב -
 הא בעלמא אמרת דלא הוי רובא דכתיב
 איש איש ב יתה טמא - דיחא לשני.
 ופלגא, נהי דרובא לא מקרי, מדר מכלל
 יחיד נפקי להו, ולא מידחו. לרם הוא צריך
 ליה. ליהוקה. מליקתו כשרה מיבעי ליה -
 כלומר, אנוק איבעי ליה למיתני: מליקתו
 כשרה וחדר ליתני אבהמה: שחוטתה
 כשרה. הא לא קשיא - גבי חדרי תננה
 וכו' סליק מבמהה נקט שחיתה. אלא רישא
 - כי נתא וטומאה. כדרי בעוף קא - וכו'
 תחתיל לחוריה, ודחי סמי ליה שחיתה
 בעוף קדשים? "המולק" מיבעי ליה? הכי
 גרסינן: מאי רוב אחד רוב כל אחד ואחד
 - ולא גרסינן "אלא". לא פסיקא לא -
 ותנא מילתא דמישתמע בתרייהו. דהכי
 משמע: רוב כל אחד בעוף כשרה: דהכי
 דסיי בחד כול תפארת - הוי רובו ככולו
 ודחא דבעי תרתי - הוי רוב כל אחד
 ככולו. שפיר - משום דכי פליגי רבנן
 עליה. דכין דלא ודחורו וירידן אלא משום
 דם. מה לי בשעת שחטה ומה לי אחר
 שחיתה? אלא בקדשים - הכי פליגי רבנן
 עליה? הוי ענינא - כל עצמה ועיקרה של
 שחטה קדשים על דאי צריכה. תובה -
 לירובם בתורתה, ואמרין לקמן
 "תובה" כתיב, ויש אם למסורת. "תובה"
 משמע דלשוחט חצי קאמר ליה לשנים,
 דאמר כתיב "תובה" ומהכא: "תובה"
 משמע נמי אובה, שאף הוא יחיד.
 ואמר רב כהנא - גרסינן. ורבי דרש לקיש
 בסדר יומא (לכב) גבי הביאו לו לכהן גזול
 את הבהמה - קרצו - מפרשין תהם: כרוב
 שנים, שלא היה יכול למרק ולגמור את
 השחטה כולה. לפי שכל עבודת יום
 הכהנים אינה כשרה אלא בארבע דכתיב
 בראיית מות' ויקרא טו: ויכפר הכהן טו'
 ימשח אותה, והיה צריך לאחז מדר את
 המזרק לקבל לדם - לפיכך חותך בו כדי
 הצורך שחטה, ומגזירה וממחה לקבל
 ומירק - כחן אחד שחטה. על ידו - בשבילם, כמו (עירובין פב,ב) מערב אחד על יד בנו ובתו - בשבילם. ומפני ששנינו שם דצריך למרק, יכול לא מירק יהא פסול,
 דבקדשים לא מי ברוב שנים? לבך - הוצרך לשנות כאן: רוב אחד בעוף וכו', דרישא - חולין היה שבענין מיהו, ותנא סיפא משום קדשים. ופריקין: יכול לא מירק
 יהא פסול? בתמיד, הא אם כן הריא קל את מריקה עבודה בארם אחד שלא בכח גזול, ותנאי: כל עבודת יום הכהנים כו'. ברייתא היא בשבילי הוריות וכו'.
 מציא

אכן כן הוי' ליה עבודה באחר – חדה מיצ גמי למיפירך אם כן דהיי ליה שחשטה בשנים, כיון דאם לא מייק פסול, ואין שנים שוחטין בזבח אחד אפילו בזה אחר זה, כדמוכח לקמן במעשרין. ואם תאמר: ומאי קשיא ליה מעברה באחרזי דא פריך "טרף בקלפי" (וימא מב.א.) איכא מאן דסבר אפילו שחטת פרוק גדול בור. ואפילו מאן דפסיל – היינו דוקא פרי.

אם כן הריא ליה עבודה באחר, ותנאי: כל עבודת יום השפדים אינן בשרות אלא בוז! הכי קאמר: יכול הוא פסול מדרבנן? דסקלא דעתה אמינא איכא פסול מדרבנן - לךך שנינו: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבקמה. ומאחר דאפילו פסולא דרבנן ליכא, למה לי למרקא? מיעוה למרק. אמר רבי שמעון בן לקיש משום לוי סבא: אינה לשחיטה אלא בסוף, ורבי יוחנן אמר: מיעוה לשחיטה מתחלה ועד סוף. אמר רבא: הכל מינה, היכא דשחט סימן אחד גוי וסימן אחד ישראל שחיט פסולה, שחיט געשה בה מעשה מרפה ביד גוי, בעולת העוף גמי, היכא דמליק סימן אחד למטה וסימן אחד למעלה - פסולה, שחיט געשה בה מעשה חפאת העוף למטה, לא נחלקו אלא בגון ששחט סימן אחד בחיז וסימן אחד בפנים, למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף - מתייב, למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף - לא מתייב. אמר ליה רבה בר שמי: מר לא אמר הכי, ומיזן? ורבי יוסף: היכא דשחט סימן אחד בחיז וסימן אחד בפנים - גמי פסול, שחיט געשה בה מעשה חפאת העוף בחיז, לא נחלקו אלא בגון ששחט מיעוט סימנין בחיז ונחלקו בפנים, למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף - מתייב, למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף - לא מתייב. מתיב רבי יודא: כל תוסקין פסולה מתחלה ועד סוף - מטמאין בגדים ופסולין אותה במלאכה אחרת. אירע בה פסול בשחיטה - בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים, והואתה, קודם פסולה - מטמאין בגדים, לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים; ואי אכרת ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף - לפלוג גמי בשחיטה: אירע בה פסול בשחיטה, קודם פסולה - מטמאה בגדים, לאחר פסולה - אינה מטמאה בגדים! אמר רבא: נחלקלקה שחיטה קאמר? שאני תהם, דאנלא מליה למפרע דלאו שחיטה היא כלל. אמר רבא: אי קשיא לי - הא קשיא לי: למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף, לפלוג בהשקעה דפרה, בגון דשחטה בתרי גברי, ונברא קמא לא מטמאה, ונברא בתרא מטמאה! אמר רבי יוסף: תרי גברי בחד ויברא קאמר? בר מיעוה דהוא, דתני: "תובח" - שלא יהו שנים שוחט שני ובה אחד, "תובחנה" - שלא יהו אחד שוחט שני בחדים; ואמר רב פהא: "תובחנה" כתיב: אמר ליה

אָבִי: לֹא אֶתְמַר עָלֶיהָ, אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי

אחד — היינו לכתחלה, אבל בדיעבד כשר. כמו אחד שוחט שני זבחים, דמו כלום לשם פרה בכשרות. אבל אירע פסול בהזאתה — אין לחוש, דכבר נעש

פרה! יש לומר: דבין דלכתחלה אסור — מילתא דלא שכיחא היא. אף על גב

[illegible]

— תימה: הא על כרחך שלא יהיו שנים שוחטין זב

בשרה בקדשים. ואם כן אכתי לפלוג בהכשר

ועתי כינא: משום "ברוב עם הדרת מלך". ואין
דברי הכתוב הקפיד בכאן גדול וגירש את רוב
זה קריה שחיטה אלא בסופה. ולקמיא מפרש
חבל קריה שחיטה. פסולת — ואפילו למאן
דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף ולא מקרי
שחיטה גמ', מירו שחיטת ישראל ימי לב
היא, והיא לא חקק בעלמא ואיטפאס לה.
מעשה בורפא — מעשה שהיה כדי שישעור
לסורפא בה. נעשה בה ביד גוי. עולת העוף
למעלה מחוטו החסיקא, חטאת העוף למטה,
כדאמר בבורפא (סדב. סה.א.). שהרי יצא
בה [מעשה חטאת העוף] לטמא — במקום
פסולה. מעשה שהיה חטאת בחטאת העוף
לחכשיו בכך. שמולקא חטאת חטאת בעינין
אחר. והלכך בהינמי חשיב לפסול, אף על גב
דבעלה לא היה סוף מליקה עד גמא חשיב
מחייב — משום שחיותי עוף. מר לא אמר
הכי — ואילו בעיני אסא שחט שמיא ראשון
בחורץ — מיחייב, שהרי דכותה כשר בפנים
במליקת חטאת העוף. השחט עוף קריש
בחורץ חיב, דילף מריבוא דאשר יעוש
בשחיטת קרישין בפרץ העוף. (ק.א.) אבל
המולק את העוף פטור. כל העוסקין בפרה
אדומה. מתחלה עין סופה — באת
עבודותיה. וכן באמצע וכן בתחלה וכן
בדמבר (יט) "עין ארז ואזוב ושני תולעת
והשליש את החרץ שריפת הפרה", וסמיק ליה
"ובשב גגיו ותרן עוף", וכן, וסמיק ליה
"והשורף אותה" וגו'. ותניא כסיפרי: אם
המשליך את האזוב מטמא בגדים, והשורף
לא כל ככן? מה תלמוד לומר "והשורף"
— בא הכתוב לזימור על העוסקין בפרה
מתחלה ועד סוף שיהיו טעונים תבוסות
בגדים. ופסולין אותה במלאכה — אם
תעסקו בעיני מלאכה אחרת. כגון שחט
וחתך עמה לדבר, דתניא (ספרי פרשת חקת):
"והשורף אותה" — בא הכתוב לזימור על הפרה
שתהא מלאכה פוסלת בשחיטתה, שהיא
את הפרה — בא הכתוב לבטל שחטות
מלאכה פוסלת בשריפתה. בשחיטתה —
כגון שנבטלה. אינא מסמיקא בגדים —
שאין כאן עבודה. ואם טמא אפרה או שרפה
ולא נגע בה, או אפילו נגע בה בפשוט
כלל כעין, שלא טמאו משום נבל — אינו
טמא משום מתקשר בעבודה, שאין כאן עבודה
אדומה. בחטאת — בחטאת זמה. שהיה
זמה דימנה שבע פעמים כנגד פתח של
הזכר, כדכתיב (פסולת יט): "והוא אל נבא
פני רי". קורם פסולה במטמא בגדים —
בדומתק פרה הוא. וכבר נעשית שחיטתה
בדבשה. ולאו שחיטה היא כלל —
שהרי סופה הוכיח. אל היכא דנגמא
שחטו ממשי, אימא לך דכולא קריה
שחיטה מתחלה ועד סוף. לפלוז נבי —
האי זנא בהשרא דפרה. אפילו בפרה
שלא נפסלה שי חלקו בין בגדים לבגדים.
חתימתא

וְחִנֵּן: זֶה דִּבְרֵי רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
מְחַיֵּמָא

ההשחיטה בכשרות. **תרי** גברי בחד ויבחא קאמרת לעיל מתניתין דשוחט שני ראשים באחד שחיטתו

פריך: לפלוג בשני סודרים — הא שביחא טפי.
והוינן

חולין. פרק שני – השוחט דף ל עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

1 **היתמחא** – שיש משנה וברייתא הרבה שאמר רבי אלעזר ברבי שמעון ורגילים
2 התנאים לסדר במשנה בביתא סתם. והאי סתמא ד'תובא' – הוא נמי אמרה.
3 וגמרא גמיר לה רבי יוחנן מרביה דהא רבי אלעזר אמרה. וזה אחד – ולרבנן
4 פליגין ועוד, לרבי אלעזר גופיה פליגין, כגון דשוחט חז' גברא בתרי סוררי,
5 שבאמצע שחיטה בא חברו ונטל סוררו
6 מראשו ועטפו בסודר אחר. ומדלא מפליג –
7 שבע מינה הרווייהו מימנא, דישנה לשחיטה
8 מתחלה ועד סוף. **אלא** – לא אתרין ברב
9 יוסף. אלא הכי תריץ: והנא בשרא פסולה
10 אינטיגא ליה לפלוגי, ולאשמועינן דאף על
11 גב דנפסלה. מיהו קודם פסולה תורת פרה
12 עלה והעוסק בה נטמא. ובהכשרה לא
13 חש לאורויי אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד
14 סוף אי אינה אלא לבסוף. ובמועד לשמו
15 **פסור** – בשוחט הפסח על החמץ, קאי,
16 בפרק 'המדין נשחט' (פסחים טז.א). ומרגיני
17 דהם לשאר ודברים ששחטן בפסח על החמץ.
18 שילוקה עליהן משום 'לא תחש על חמץ'
19 (שמות לד). וקאמר רבי שמעון ששוחט
20 פסח בתוך המועד, דאין שאבד בארבעה
21 עשר והקריב אחר תחתיו, וגמרא הראשון
22 במעוד, ושחטו לשמו על החמץ – פסור.
23 דאח דבא פסח הוא, דלא חז' חז' שלא בזמנו
24 לשמו. שלא לשמו – ושחטו לשם שלמים. וזה
25 חייב – דפסח לאחר זמנו קריב שלמים. וזה
26 שנשחט לשלמים – וזה כשר הוא. ומדקתיני
27 שלא לשמו אינו, כמבול דרשנא וקדשני
28 לשמו פסור – היינו דשחיטה סתמא.
29 וחסמנא ד'שחיטה' – דאין לשמו ודאק קאמר,
30 אלא סתמא דהוא – קשיא סיפא. ודלא מתיב
31 ליה אלא בשלא לשמו בדיחא. ורגיסיני:
32 והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא
33 פסור. והוינן בה – בסתמא אמאי פסור?
34 הא סתמא שלמים הוא – דנפקא לן
35 מ'חובות פסח לה' אלהיך נאן ובקר' (דברים
36 טז) ומדור פסח קריב שלמים. בפסחים (ע.ב.)
37 ובמנחות (פ.ג.) ובבבבבב בפסח קטא (ע.ב.)
38 שבע מינה – ומרביה ליה פסול, דפסח
39 בשאר ימות השנה בעי למיעקר שם פסח
40 מניה. וכל כמא דהא עקר – פסח הוא, וכי
41 שחט ליה שלא בזמנו – חז' חז' פסול
42 ומיפליג פליגי בה בפסחים (ע.ג.). **אמר רבי**
43 **חייא בר גמרא** – נורקא – תשובה זו שאני
44 משיב מפ' חורא, ואמרה: לעולם לא
45 עקירה. והאי דמשמע דבעי עקירה. כגון
46 שהיו בעלים – בפסח ראשון טמאי מתים,
47 ופסח זה לא נדחה תחת איבוד, אלא
48 תחת בעלים שנודחו תחת טומאה לפסח
49 שני. והאי פסח חז' ליקרב באייר, חלקב שני
50 עקירה. **אי אמרת בשלמא** ישנה לשחיטה
51 ודחיה ועד סוף – לאפסל ליה בתחלה
52 שחטו, ודחיההו דאחזקיה דתחתיה שחטו
53 נמי פסלה. **אלא אי אמרת** לא פסלה עד
54 גמר שחיטה – לא גמר שחטו לאו אחר
55 הוא, דכיון דשחט ביה פורתא לא איחזק
56 לשחיטה לפסח שני – אידידו ליה נפסח.
57 ויבין חז' חז' לפסח – דא אמרת דאחזקיה
58 קאי, וגמר שחטו דריה לשלמים הוא. ובפרתא קמא לא איפסל משום שחטו פסח שלא בזמנו, דהא אינה לשחיטה אלא לבסוף, לשם פסח קא שחיט – לא גרסינן.
59 מדינא פסח – דאין לימכר קודם גמר שחטו ולאצא לחולין. שאין לך מום קבוע גדול מזה. ודמיא לפסח. ויבין דחז' לזמנא פסח – סתם שחטו דריה כולה לפסח.
60 וכי **תיבא** – אין קדשים נפדין בלא העמדה והערכה, כדכתיב (ויקרא כז): "והעמיד את הבמה לפני הכהן והעריך הבזק אותה, וזו אין יכולה לעמוד על רגליה. **בשנים**
61 **בשנה** מקומות – שחטן כאן וחז' והתחיל לשחוט למטא או למעלה. **מפריעת** – מגולה ונכרת, דהיינו במקום אחד. חז' שחוט – שחטו דמיא דחז', שאני חותך
62 וישנה מקומות. **שנים אחוזין בכסין** – קא סלקא דעתך בשני כסין, אחד למעלה לצד הראש ואחד למטה לצד החזה. **בכסין אחד** – ומאי אחד למעלה ואחד למטה
63 דעתיכ סבינין באלכסן. אי הכי – שלשן קושיא הוא.

1 **והוינן** בה טעמא דשלא לשמו דאח גירסת הקונטרס. וקשה
2 דאדידיק סיפא, נידוק מרשא איפכא: טעמא דלשמו, דאח סתמא – דייב,
3 אלמא דלא בעינן עקירה וברוב ספרים ישנים גרסינן: והוינן, לשמו אמאי פסור? פסח
4 בשאר ימות השנה שלמים הוא. שמוע מינה בעי עקירה. פירוש: דאי סתמא לא בעי
5 עקירה – אם כן סתם דאין שלמים, וכשר
6 ששחטו לשם פסח, מיהו יהיה ושלמים דאי
7 ששחטן לשם פסח, ושכרי. **מודי** פסח מי
8 אדחי – ואם תאמר: ממה נפשך אידידו גם
9 מדינא, דמבי שחט פורתא – אינה ראיה
10 לפדות אלא לכלבים, ואין פורין קדשים
11 להכליק לכלבים. אלא לאחר פירין נטר
12 שחטו – אם כן הוא לא חולין בעודה,
13 ואסור באכילה עד לומר: דמיא דאין פירין
14 יציענו דחז' ויגמור שם שחטו.
15 **והתנן** שחטו בה שנים או רוב שנים ועדיין הוא
16 מפורקת דריה הוא ואחזקיה לכל בדיחא –
17 אין המשנה כן בשום מקום. אלא דייק לה
18 מתניין 'דחיה' ודחיה' (חולין ק"ה). דהנך
19 השוחט ברמה טמאה לבכרי ומפורקת –
20 דשחטו טומאת אוכלין, אבל לא טומאת
21 נבלות.
22 **השוחט** שנים או בשלשה מקומות – פירש
23 בקונטרס: תוך קאן, וחזר והתחיל
24 לחתוך למעלה או למטה, וקשה: דאם אין רוב
25 במקום אחד – דהאן שחטוהו שורה ואם יש
26 רוב במקום אחד – אם כן שחטוהו במקום אחד
27 וזה לומר: דאף על גב דיש רוב במקום אחד לא
28 חז' שחטוהו מפורקת. דבשלא נחתך היסמין לא
29 למעלה מביח השחיטה ולא למטה – אז הוא
30 שחטוהו מפורקת, ובית שחטוהו מיוחדות וזה,
31 אבל כשחתך למעלה או למטה – לא מיוחדות,
32 ואינה מפורקת. וכי פירין משנים אחוזין בסכין
33 ושחטו – לא חז' מצי לשנוי דרמה כששחט
34 כל אחד רוב ודריה אחד מפורקת, דמכלי מקום
35 כשקדם האחד ושחט רוב, והבידו לא שחט
36 עדיין אלא מיעוט – אינה מפורקת, והפסלה
37 ויבין דהא נפסלה – וזו לא שחטוהו ומתכשרא
38 בשום מקום גמר דרוב. ובשאלות דבר דאמי
39 פירש שנים או שלשה מקומות – כגון כשל
40 אחת מקומות בדיקס שלם, כגון שחטן כביב
41 כביב, כאן מנע וכן אסון, כשעלה אחת בקבה
42 וכיצא בו בושט, ובין הכל שני רוב. ועוד פירש
43 בשאלות: שאפילו אחת מיעוט הקנה למעלה
44 לצד העור, וחז' ושחט מיעוט למטה לצד הארץ,
45 וזה הכל בגמ' דא – דשכרי, כגון רובין וכלי
46 רוב. ורבינו תנאל פירש שנים או שלשה
47 מקומות – כגון רוב אחד למעלה וחז' ושחט
48 למטה, וליפרושיהו לא משכחת שלש מקומות
49 **מתיב** רבי אלעזר שנים אחוזין בסכין ושחטין
50 – לפרוש רבינו תנאל והשאלות אל בעי
51 לשנוי דהבא כששחט האחד הרוב, דהא מנא
52 שחטוהו כשרה על ידי שגרים. **למטה** מנמי
53 אחריו ולא עבדי רובא – לפרוש הקונטרס, כל
54 שגרים רוב. וליפרושיהו השאלות. כן
55 שגרים רוב יעשו רוב.
56 למדרשו

חולין. פרק שני - השוחט דף ע' עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזון)" תוספות

למרתנו רבינו מנחם מנדל בשני סבינים ובשני בני אדם - משמע שכן הלכה, דבשנים ושלשה מקומות שחיטה כשרה. ובהלכות גדולות גרס: למרתנו רבינו משנתנו בסכין אחד ושני בני אדם. כלומר, והאין אתה אוכל? ומכל מקום, כיון דלא חש לרבינו ואכל משפירי שפיר - שמוע מנה שכן הלכה, שהרי חור בו מנה שהיה רגיל לפרש במתניתין סכין אחד.

החליד הסבין בין מתינין לסמן - לקמן דף ע"א גבי מתינין דחלדה היה ראוי לדבאיה. אמר אנב דאכשר רב עלעל שחיטה? שאניה מפורעת כותא פסולה מוטע חלדה. או שחליד הסבין תחת השני ופסקו - רבותא נקט, אף על גב שכתב ששחט האחד, ונקט נמי אוררא ובלא, וכדשכחט סימן ראשון בחבאיה, כשחורו כותא פסולה ודלחל תחת ראש הסבין בן סימן שני לצואר. החליד במיעוט סימניו מר - פירש בקומתו במיעוט סימניו. אבל במיעוט קמא פשיטא לן דהויא נבלה. והגרמה נמי פסק אפילו שחט שני שליש והגרם שליש דעברין לחומרא, ודאמרי חבא בתיקו. ורבינו יצחק רבי מאיר אומר: דבהגרמה פסקין בפרק קמא (חולין ט"א) רבי יוסי בר יודיה, ואיכא דנמשך נמי לרברב שחט שני שליש והגרם שליש, ולא דמיא לחבא, דהתם שלא במקום שחיטה הוא. ורבי אבאיו שחט רבליה אתר שחיטת הסמן. (ובאן) ובאן נמי, אם לאחד שחיטת הרוב עקר (הרוב) המיעוט - שחיטתו כשרה. כל דבר חלוד כדשחיטה. ורבינו נחמיה דהקשה לפירוש הקונטרס, דתניא בתוספתא שחט רוב הגרירת בעוף, אפילו אם נמזר לזמן מרובה - שחיטתו כשרה ומפשר רבינו תנא דבבא בעי במיעוט קמא. ובעי רבי יודיה דנמשך תחת העור, דלמא אם תחת הסבין במיעוט הסמן ושחט רובם שלמטה כדרכו - הויא חלוד טפי. ואפילו לאמרי יב רבי אבארי תחת העור אינו יודע - אינו משום דשחיטה לא ישיבא בעיה, והוי חלדה לפי שהוא שלם אבל סימן דשיכין ברו שחיטה, ואפילו הכי אינו צריך לשחוט דמיעוט הסמן. המיעוט שלם הסבין הוי אבאיו נחוק - לא הוי חלדה. אי נמי, ומביעא ליה בתחת הסבין חתיץ מיעוט קמא ופסקי מלמטה חלודתו אורר בין שחט הרוב וכן שהה במיעוט סימנים דלקמן (לכא) מפרש רבינו חם במיעוט קמא. והשתא אתי שפיר דהא דקאמר (בכ"א) אי מחצה על מחצה כדכור - את עבד ליה רובא. במיעוט ברחא סימנים ליה דכשר. והשתא לפירושא, אם תמצו דכשר אף במיעוט קמא - לא ספלה שהיה בעוף מן התורה, כיון דהכשר בסמן אחד. ורבי דאמר לקמן (לכא) שדחיק דחיק ורבי מבימה לבחמו ועף לעוף - והוי מדרבנן. ונקבע לא ישיבא שהיה בעוף אפילו מדרבנן, דשהה במיעוט קמא שחיטה, מדי דהא אמצא חצי קמא פנים. ומה שכתבו בתוספתא שחט חצי הגרירת

ושהה כדי שחיטה וגמרה שחיטתו כשרה - טעם פורא, וגרסינן: "כשרה", דהא לא ידע ליה ליה גבי מחצה על מחצה כדכור. ומיהו, גם לפירוש רבינו נחמיה קשה מתוספתא, דתניא שני מיעוט ושחט ושהה כדי שחיטה - פסולה, אלמא יש שהיה במיעוט סימנים קמא, ולקמן (לכא) קאי בתיקא ואם נאמר דלא ידע, אם כן גם לפירוש הקונטרס נאמר דלא ידע והויא תוספתא שהקשה ממנה רבינו חם. והרוב רבינו אושעיא מפרש: החליד במיעוט סימנים - היינו לאחד שחיטת רוב אחד, והחליד תחת המיעוט שנשאר, ושחט סימן שני. ושהה במיעוט סימנים דלקמן מפרש דקאי אשוחט בסכין רעה, דקאמר חתם: אפילו חולין והביא כל היום כולו כשר. ומביעא לן: אם שחט רובו של אחד, וחולין והביא כל היום כולו במיעוט, מהו דלמא את דנכשרי בסכין רעה אפילו חולין והביא כל היום כולו - שמא היינו במתקן לחתוך הסמן, אבל כאן כשכבר חתך רובו, הוי ראוי אבאיו נחוק כולו, וכשנחלקו ומביא כל היום כולו באותו מיעוט הוי אבאיו מוליק ביד וברגל, ויש שאידי ופסולה.

הנא דבי רבי ישמעאל ושחט את ושחט אלמא מושך - דאף על גב דאדרה גופיה דריש ברש פירקין (חולין כ"א) "ושחט" - במקום ששחט אותו, תרתי שטע מניה, חוץ

שפא ידרושו - דמתוך שהו מושך לכאן וזה לכאן, ושניהם דוחקים סבין על הצואר, יש לחוש שלא יתירו דראש בבת אחת. בקיולום - באלכסון, ובהלכה דא מוקד הוא ומפורעת קרינא ביה. והתחיל בקנה למעלה וחתך ושפיע כלפי מטה, במקום שנגמרה שחיטת קנה התחילה שחיטת חשט, וכן מלמטה למעלה. לפרתנו רבינו - לקלחה זו. משנתנו - דקרתה: ושפיע אפסין בסכין, ופסקו בשני סימנין קמשה. ודאמרי - לחתוך בהלכות, אלא שהחליד, וחור והוציא את הסבין חתך העלין דכרכו. תחת השני - ששחט כבר את הראשון, ונבלה - ומטמאה. למלמטה למעלה - דכיון דתחת השני החליד - לא אפשר אלא מלמטה למעלה. תחת מפלית - הכרוכה לה סביבות צווארה. מלו - דהא עד נמי לא בכלל שחיטתו הוא. ומביעא ליה משום חלדה, דהא נמי לא שניא. או דלמא, דהא נופה וכלי לא נופה. סבוכין - פסולתיה. ותיקו - דלא חזק ואיטורא לחומרא. החליד במיעוט סימניו - לאחר ששחט רובו בחבשה, או אמרין: דהא אישחשט שפיר ברוב סימניו, או דלמא כולה חרא שחיטה היא, ואית בה חלדה? ומביעא קמא פשיטא לן דנבלה היא. ותיקו - ולחומרא. וגבי הגרמה נמי מדייקא קמא (חולין ט"א) בן שחט שליש והגרם שליש ושחט שליש, בין הגרם שליש ושחט שליש והגרם שליש, בין שחט שני שליש והגרם שליש - נמשקא לן דלמא סבידא לן כרבונו מרופא, דמפרשין בכל חרא מנייהו. ועברין לחומרא. ואף על גב דשנתינן לעיל (בכ"א) שחט חצי גרירת ושהה בה וגמרה - כשרה, ואוקימנא בעוף, ואכשרנא ממה נפשך ידאי מחצה על מחצה כרוב - את עבד ליה רובא, אלמא דמבי עבד רובא בשחיטתו לא דריש לפסולא ומיעוטא - לא סבוכין אחארא שניא, ודיחיה הוא ודיחיה וטעמא, משום דמחצה על מחצה אינו כרוב, וכשחיטה קמיתא לא מדיד עבד, וזו שהה בפלגא קנה לא איטורא, אבל במיעוטא בתרא, בין דקנה ובין דחשט, ומביעא קמא דחשט - משרפא. ואף בהלכות גדולות כותבו: והיכא שהה בשנימין בין בתחתיה בין בחוץ - אסור, דכיון דלא אפשר לן עברין לחומרא. שני אפסין בבית השני - דבמה אחת, וחתה את הראש בבית אחת - באותו מחצה קנה לא דלעת, ודחוק הסבין בחור ופסקו, והוי דרסה. הוי שוחט - במשיכה. והתני את הראש - בהבאה ראשונה עדי שאלה הספקי חולין, או חולין תחלה ומביעא תחתו דראש עד שאלה הספקי חולין. אם יש בסכין מלא צואר - חזי לצואר דכדומי נגמרה. אי כאן חלכה ואי דבאיה וכשה, שיש בו כדי לשחוט במשיכה כלא דרסה. אבל אם אין אף חולין אלא כעבד הצואר או חזי לצואר משרו - דרסה הוא. שאין הסמן נתחבץ במשיכה זו לבדה בלא דרסה. אם יש בסכין מלא צואר אחד - מפרש בגמרא: חזי לשני הצוארים, דיש בו שיעור שלשה צוארים.

איובל - דער דן קטן מאד. אפילו באיובל - אף על גב דאיכא למימר טאזי שיל קרינן, דלקמן (לא,א). חזי שוחט - מה חזי וכלכת במשיכה, כל שחיטתו במשיכה. והב שוחט - משרו, שהוא חור ומשחית אותו, כעץ ששניין צורף נחתה שחט מעשיין מן מנתין, שנמנוה כחוש - ושחטו נמו שחטו, אבל "שחט" לאו לשון משיכה הוא. ברך לזו גידי - מפיגמיה.

גריפי

שפא ידרושו - דמתוך שהו מושך לכאן וזה לכאן, ושניהם דוחקים סבין על הצואר, יש לחוש שלא יתירו דראש בבת אחת. בקיולום - באלכסון, ובהלכה דא מוקד הוא ומפורעת קרינא ביה. והתחיל בקנה למעלה וחתך ושפיע כלפי מטה, במקום שנגמרה שחיטת קנה התחילה שחיטת חשט, וכן מלמטה למעלה. לפרתנו רבינו - לקלחה זו. משנתנו - דקרתה: ושפיע אפסין בסכין, ופסקו בשני סימנין קמשה. ודאמרי - לחתוך בהלכות, אלא שהחליד, וחור והוציא את הסבין חתך העלין דכרכו. תחת השני - ששחט כבר את הראשון, ונבלה - ומטמאה. למלמטה למעלה - דכיון דתחת השני החליד - לא אפשר אלא מלמטה למעלה. תחת מפלית - הכרוכה לה סביבות צווארה. מלו - דהא עד נמי לא בכלל שחיטתו הוא. ומביעא ליה משום חלדה, דהא נמי לא שניא. או דלמא, דהא נופה וכלי לא נופה. סבוכין - פסולתיה. ותיקו - דלא חזק ואיטורא לחומרא. החליד במיעוט סימניו - לאחר ששחט רובו בחבשה, או אמרין: דהא אישחשט שפיר ברוב סימניו, או דלמא כולה חרא שחיטה היא, ואית בה חלדה? ומביעא קמא פשיטא לן דנבלה היא. ותיקו - ולחומרא. וגבי הגרמה נמי מדייקא קמא (חולין ט"א) בן שחט שליש והגרם שליש ושחט שליש, בין הגרם שליש ושחט שליש, בין שחט שני שליש והגרם שליש - נמשקא לן דלמא סבידא לן כרבונו מרופא, דמפרשין בכל חרא מנייהו. ועברין לחומרא. ואף על גב דשנתינן לעיל (בכ"א) שחט חצי גרירת ושהה בה וגמרה - כשרה, ואוקימנא בעוף, ואכשרנא ממה נפשך ידאי מחצה על מחצה כרוב - את עבד ליה רובא, אלמא דמבי עבד רובא בשחיטתו לא דריש לפסולא ומיעוטא - לא סבוכין אחארא שניא, ודיחיה הוא ודיחיה וטעמא, משום דמחצה על מחצה אינו כרוב, וכשחיטה קמיתא לא מדיד עבד, וזו שהה בפלגא קנה לא איטורא, אבל במיעוטא בתרא, בין דקנה ובין דחשט, ומביעא קמא דחשט - משרפא. ואף בהלכות גדולות כותבו: והיכא שהה בשנימין בין בתחתיה בין בחוץ - אסור, דכיון דלא אפשר לן עברין לחומרא. שני אפסין בבית השני - דבמה אחת, וחתה את הראש בבית אחת - באותו מחצה קנה לא דלעת, ודחוק הסבין בחור ופסקו, והוי דרסה. הוי שוחט - במשיכה. והתני את הראש - בהבאה ראשונה עדי שאלה הספקי חולין, או חולין תחלה ומביעא תחתו דראש עד שאלה הספקי חולין. אם יש בסכין מלא צואר - חזי לצואר דכדומי נגמרה. אי כאן חלכה ואי דבאיה וכשה, שיש בו כדי לשחוט במשיכה כלא דרסה. אבל אם אין אף חולין אלא כעבד הצואר או חזי לצואר משרו - דרסה הוא. שאין הסמן נתחבץ במשיכה זו לבדה בלא דרסה. אם יש בסכין מלא צואר אחד - מפרש בגמרא: חזי לשני הצוארים, דיש בו שיעור שלשה צוארים.

גריפי

[דף כ"ב ע"א]

מאי דדון? כפי דמר רבי שמואל בר רב יצחק: בתחילה אינו מדבר אלא בתם כו'. ומניין לניזקי העבד?
תלמוד לומר או בן יגח או בת יגח. ואם עבד וגו'.

רבי חייה בר רוא ורבי שמואל בר רב יצחק, חד אמר: לא תהא תוספת יתירה על העיקר, והרנה אמר:
משלם לו כל נזקו.

הלכה ו' מתני' שור שהיה מתחבד בביתו, ונפל על האדם, נתפזז להרג את הבתמה והרג את האדם,
לעבדו והרג את ישראל, לנפלים והרג בן קמא – פטור:

גמרא ואיש כי יגח כל נפש אדם (ויקרא כד, יז), להביא את הפסדה, ויש בו כדי להמית. אית תניי
תני: אין בו כדי להמית. אמר רבי לא: ואפילו יש בו כדי להמית ובא אחר והמית – הממית חייב.

והמית איש או אשה (שמות כא, כט) מה האיש מוריש נזקיו לבניו, אף אשה מורשת נזקיה לבניה,
ואין הפעל יורש את אשתו! אמר ריש לקיש: כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה: בכופר של אחר
מיתה שנג.

תני: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן, רב אמר: מקח טעות הוא. ושמואל אמר: זכיל הוא מימר ליה:
לשהיטת מכרתיו לך.

ונתן פדיון נפשו, אית תניי תני: נפש מזיק. אית תניי תני: נפש ניזק. מאן דאמר נפש ניזק

[דף כ"ב ע"ב]

הכדו הראשון תביית מיתה, ובא השני ובילבלו. אין תימר יש נזקים בכולו, הראשון – נתן נזקו,
והשני – נתן בפרו. אין תימר אין נזקין בכולו, הראשון נתן בפרו והשני פטור. במאן דמר: פדיון
נפשו של מזיק, אין תימר יש ניזקין בכולו, הראשון – נתן בפרו, והשני – פטור, אין תימר אין נזקין
בכולו – שניהן פטורין.

הלכה ז' מתני' שור האשה, שור היתומים, שור אפטרופוס, שור המדבר, שור ההקדש, שור הגר
שמות ואין לו יורשין, הרי אילו חייבים מיתה. רבי יהודה אומר: שור המדבר, שור ההקדש, שור הגר
שמות ואין לו יורשין – פטורים מן המיתה, מפני שאין להם בעלים:

גמרא מאי טעמא דרבי יודן? והועד בבבלי וְלא ישמרנו. אין בעלים לאילו.

לענין נזקין, תני רבי הושעיה: לענין נזקין – רבי מאיר מחייב, ורבי יודן פוטר.

לכופר מה? רבי פדת בשם רבי הושעיה: הכל מודין בכופר שהוא חייב. ואית דאמרי: רבי יוחנן בשם רבי יצאי: בשם שחילקין בנזקין – כך הן חולקים בכופר.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: הוה עבדין עובדא? אמר ליה: פרבי הושעיה לענין נזקין, רבי מאיר מחייב, ורבי יודן פוטר. הא לכופר – דברי הכל חייב:

הלכה ח' מתני' שור שהוא יוצא להסקל והקדישו בעליו – אינו מקדש. ואם שקטו – בשורו אסור. ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו – מקדש. ואם שקטו – בשורו מותר:

גמרא תני: שור שהיה יוצא להסקל ונמצאו עדיו זוממין – רבי יוחנן אמר: כל הקודם בו – זכה. ריש לקיש אמר: ייאוש טעות הוא. וכן עבד היוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין – רבי יוחנן אמר: זכה עצמו. ריש לקיש אמר: ייאוש טעות הוא:

הלכה ט' מתני' מסר לשומר חנם, ולשוואל, ולנושא שכר, והשוכר – נכנסו תחת הפעלים. יצא והזיק, מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק. קשרו בעליו במוסרה, ונעל בפניו פראוי, ויצא והזיק – חייב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תם – חייב, ומועד – פטור, שפאמור: (שמות כא) וְלא ישמרנו בעליו – שומר הוא זה. רבי אליעזר אומר:

[דף כ"ג ע"א]

אין לו שמירה אלא סבין.

גמרא אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר שמירת נזקין בשמירת שומר חנם, דברי רבי יודן שמירת נזקין בשומר שכר.

אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר, מסר שור לשומר חנם, יצא והזיק – פטור. יצא ונמרף – פטור. לשומר שכר, יצא והזיק – חייב, יצא ונמרף – פטור. אמר רבי לעזר: דברי רבי יודן, מסר שור מועד לשומר חנם, יצא והזיק – חייב, יצא ונמרף – פטור. לשומר שכר, יצא והזיק – חייב, נמרף – חייב.

אמר רבי לעזר: והלא שמור הוא והתורה חייבתו! אמר רבי לעזר: כל שמירה שאמרה תורה, אפילו הקיפו חומת ברזל – אין משערין אותו אלא בגופו. לפיכך, רואין אותו, אם ראוי לשמירה – פטור, ואם לאו – חייב.

הדרן עלך שור שנגח ד' זה'

פרק המישי

הלכה א' מתני' שור שנגח את הפרה ונמצא עברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, אם משנגחה ילדה – משלם חצי גזק לפרה, ורביע גזק לילד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ילדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה, ואם משנגחה ילדה – משלם חצי גזק מן הפרה, ורביע גזק מן הילד:

גמרא וכי כל הפרות מפילות? נחלף בהן אחר הרוב ואמור מחמת נגיחה הפילה! זאת אומרת:

[דף כ"ג ע"ב]

שלא הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב, אלא במעוט.

אמר רבי יוסי: במקום אחר הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב, כהדא דתני רבי אחא: גמל האוחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מת – חייב, בידוע שזה הרגו.

ואמר רבי ינאי: ביני מתניתא, משלם חצי גזק מן הפרה, ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע. אמר רבי יוסי: זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. מה מפקח מביניהון? מתו הוולדות. מאן דמר: משלם חצי גזק לפרה, ורביע גזק לוולד – אהן יהיב גזקיה, ואהן יהיב גזקיה. מאן דמר: משלם חצי גזק מן הפרה, ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע – אהן יהיב גזקיה, ואהן אמר, לא לדין בעית? אידי ליקומיה.

וכן פרה שנגחה את השור כו', רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי אימי: מפני שהוא ספק, הא אילו וודאי – זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. כך אני אומר, רגלה של אדם אחד, כולה של אדם אחד, זה נותן מחצה וזה נותן מחצה! אמר ליה: במועד היא מתניתא.

רגלה מכורה לך – מכר חציה. רגלה שנייה מכורה לך – מכר חצי חציה. אמר ריש לקיש: כל אילין שמעוהא – דלוי אינון.

[דף כ"ד ע"א]

הלכה ב' מתני' תקדור שהכנים קדורותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, שפירתו בהמתו של בעל הבית – פטור. ואם הזקה בהן – בעל התקדורות חייב. ואם הכנים ברשות – בעל החצר חייב.

גמרא הכנים קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר ושכרן – פטור. היוזק בהן – פטור. הדיא אמרה: תקרן פטורה בחצר שאינה של שניהן.

הלכה ג' מתני' הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, אכלתו בהמתו של בעל הבית – פטור. ואם הזקה בהן – בעל הפרות חייב. ואם הכנים ברשות – בעל החצר חייב:

גמרא הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר ואכלן – פטור. היוזק בהן – פטור. הדיא אמרה: שהשן פטורה בחצר שאינה לשניהן.

הלכה ד' מתני' הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, נגחו שורו של בעל הבית, או שגשכו כלבו של בעל הבית – פטור. נגח הוא לשורו של בעל הבית – חייב. נפל לבור והבאיש את מימיו – חייב. היה אביו או בנו לתוכו – משלם את הכפר. ואם הכנים ברשות – בעל החצר חייב. רבי אומר: בכלן, אינו חייב – עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור:

גמרא הכנים שור לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר, נגח נגף נשד רבין בעט – משלם נזק שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל – חייב, על הנגיפה על הנגיפה ועל הנשיכה ועל הרביצה ועל הפעיטה ועל הדחיה, תם – משלם חצי נזק, מועד – משלם נזק שלם מן העלייה.

רב יהודה בשם שמואל: הלכה פרבי. רב זעירא אומר: הלכה פרבי. אמר רבי ירמיה: הכל מודין בבית, שהוא אומר לו: "הבנם ואני משמרו". הכל מודין בשדה, שאומר לו: "הכניסהו ושמרהו". מה פליגין? בחצר, רבי אומר: חצר – בשדה. וחכמים אומרים: חצר – בבית.

תמן תנינן: המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות. גדישים בשדה – כבלים בבית! אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, בהיא דאית לה מסגרי.

[דף כ"ד ע"ב]

הלכה ה' מתני' שור שהיה מתבונן לחברו, והכה את האשה ויצאו ילדיה – פטור מדמי ולדות.

אדם שהיה מתבונן לחברו, והכה את האשה ויצאו ילדיה – משלם דמי ולדות.

פיצד משלם דמי ולדות? שמיין את האשה כמה היתה יפה עד שלא ילדה, וכמה היא יפה משילדה.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם כן, משהאשה ילדה היא משפחה! אלא, שמיין את הילדות כמה הן יפיו, ונותנין לבעל. ואם אין לה בעל – נותנים ליורשיו. היתה שפחה ונשתחררה, או גיורת – פטור:

גמרא שור שהיה מתבונן לחבירו. הא אם היה מתבונן לאשה – חייב! ולא שגייא היא בין שהוא מתבונן להכות את האשה בין שנתבונן להכות חבירו! ולמה תנינא הכא! אמר אבא בר רב חנן: בגין מתניתין הא דבתרה, אדם שהיה מתבונן לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה – משלם דמי ולדות.

תני: האומר לחבירו: שפחה וולדנית אני מוכר לך, בניה משפחתי אותה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: קומיזמי היא זו!

פתיב (שמות כא, כב): כי ינצו אנשים ונגפו אשה הרר ויצאו ילדיה. אבא יוסי בן חנן אומר: ממשמע שנאמר ויצאו ילדיה, איני יודע שהוא הרר! מה תלמוד לומר הרר? מניד שאין מתחייב עד שיכה במקום עיברה. הא אם הכה על כף ידה או על כף רגלה – פטור.

כאשר ישית עליו בעל האשה. שומעני אף על פי שאין תהריון שלו? תלמוד לומר הרר, מניד שאינו משלם אלא לבעל תהריון.

רבי עקיבא שאל: בא על אמו, בא על אחותו, אף הוא בעל תהריון הוא! תלמוד לומר בעל – את שראוי ליקרות בעל, יצאו אילו שאינן ראויין להיות בעל.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: עוברין – אין יוצאין בשן ועין. ניהא בשן, ועין? אמר רבי יסא בי רבי בון: ביני מתניתין, עוברין – אין יוצאין בשן ועין של אימון.

הלכה ו' מתני' החופר בור ברשות הרבים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת – חייב.

אחד החופר בור, ושיח ומערה, הריצים ונגיציין – חייב. אם כן, למה נאמר בור? אלא מה תבור

[דף כ"ה ע"א]

שהוא כְּדִי לְהַמִּית, עד עֲשָׂרָה טַפְּחִים, אֵם כֹּל דְּכָר שֶׁהוּא כְּדִי לְהַמִּית עד עֲשָׂרָה טַפְּחִים. הָיוּ פְּחוּתִין מִעֲשָׂרָה טַפְּחִים, וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וְמֵת – פָּטוּר. וְאִם הִזָּק בּוֹ – חַיִּיב. הַחֹזֵף בּוֹר בְּרִשּׁוֹת הַיְּחִיד וּפְתָחוֹ לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים וּפְתָחוֹ לְרִשּׁוֹת הַיְּחִיד, בְּרִשּׁוֹת הַיְּחִיד וּפְתָחוֹ לְרִשּׁוֹת הַיְּחִיד אַחֵר – חַיִּיב.

גמרא כְּתִיב: כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר וְכִי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר. אֶחָד בּוֹר לְנֻקִּין וְאֶחָד בּוֹר לְמִיתָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אֶחָד בּוֹר שֶׁל מִיתָה וְאֶחָד בּוֹר לְנֻקִּין – שְׁנֵיהֶן מִמַּקְרָא אֶחָד נִתְרַבּוּ, וְכִשְׁהוּא בָּא לְבוֹר שֶׁל מִיתָה, אֵת מֵר פָּטוּר עַל הַכֵּלִים, וְכִשְׁהוּא בָּא לְבוֹר שֶׁל נֻקִּין – אֵת מֵר חַיִּיב עַל הַכֵּלִים.

אִין לִי אֱלֹא בְּשִׁחְפֹּר. לָקַח, יִרְשֵׁ, נִיתֵן לֹא בְּמַתָּנָה מִנִּיּוֹן? שֶׁנֶּאֱמַר: אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר. וְכִי יֵשׁ לֹא רִשּׁוֹת לְחַפְקִיר נֻקִּיו בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים?

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: תִּיפְתָּר כְּרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יְהוּדָה, דֹּאמַר: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שָׁהֵן כְּמוֹכִין לְרִשּׁוֹת, בְּרִשּׁוֹת.

רַבִּי מִנְּא בְּעִי: מַהוּ שְׁיַעֲשֶׂה אֵת הָעוֹמֵק בְּגוֹבָה? וְהִיכִי דְּמִי? אִין בְּהוּא דְּאֵתִי מִן עֵיל – חָמִי לִיה, אֱלֹא בְּהוּא דְּאֵתִי מִן לָרַע.

הלכה ז' מִתְּנִי' בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שְׁתַּפִּין, וְעֵבֶר עָלָיו הָרֵאשׁוֹן וְלֹא כִסְהוּ, הַשְּׁנִי וְלֹא כִסְהוּ – הַשְּׁנִי חַיִּיב. כִּסְהוּ הָרֵאשׁוֹן, וְכֹא הַשְּׁנִי וְגִילָהוּ – הַשְּׁנִי חַיִּיב.

כִּסְהוּ הָרֵאשׁוֹן, וְכֹא הַשְּׁנִי וּמִצָּא' מִגְלָה וְלֹא כִסְהוּ – הַשְּׁנִי חַיִּיב.

כִּסְהוּ כְּרֵאוֹי, וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וְמֵת – פָּטוּר.

לֹא כִסְהוּ כְּרֵאוֹי, וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וְמֵת – חַיִּיב.

נָפַל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּה – חַיִּיב. לֹא חֲרִיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּה – פָּטוּר.

נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכָלְיוּ וְנִשְׁתַּבְּרוּ, חֲמוֹר וְכָלְיוּ וְנִתְקַרְעוּ – חַיִּיב עַל הַכְּהָמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים.

נָפַל לְתוֹכוֹ

[דף כ"ה ע"ב]

שור חרש שוטף, וקמן – חייב. בן או בת, עבד או אמה – פטור.

גמרא הוה אפשר לבור של שני שותפין? אמר רבי ינאי: תיפתר שנתנו שניהן אכן האחרונה. ולמה לא פתר לה בחפר זה עשרה וזה עשרה! דו בעי מיפתריניה, בבור של עשרה טפחים של שני שותפין.

עבר גליו הראשון ולא כיסהו, השני ולא כיסהו – השני חייב. רבי בא בר ביזנא, רבי יסא בשם רבי יוחנן: נותנין לו שהות לברות ארזים מן הלכנון.

אית בה לחומרא ואית בה לקולא, פעמים שסמוכין ללכנון, פעמים שרחוקין ללכנון.

כיסהו בראוי. עד היכן כיסהו? יבא פיי דתנינן תמן: כדי שתהא גנלה מחלכת טעונה אבנים.

אמר רבי ינאי: לתוכו, בין שלפניו בין שלאחריו – פטור. חוצה לו, לפניו – פטור, לאחריו – חייב.

נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור וכליו ונתקעו – חייב על הבחמה ופטור על הכלים.

שמואל אמר: בשהתריפו מחמת אורו. אכל אם נחבט בקרקעו – חייב.

רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין:

[דף כ"ז ע"א]

אפילו נחבט בקרקעו – פטור, דרף נפילה פטרה תורה. ונפל שמה שור או חמור, שור – ולא שור

בכליו, חמור – ולא חמור בכליו. שהיה בדין, מה אם בור נזקין שפטור מן המיתה, חייב על הכלים.

בור של עשרה טפחים שהחייב על המיתה, אינו דין שיהא חייב על הכלים! תלמוד לומר: ונפל שמה

שור או חמור. שור – ולא שור בכליו. חמור – ולא חמור בכליו:

נפל לתוכו שור חרש שוטף וקמן – חייב. אמר רבי לעזר: ביני מתניתא: שור והוא חרש. שור והוא

שוטה. בן ובת, עבד או אמה – פטור.

הלכה ח' מתני' אחד השור ואחד כל הבחמה לנפילת הבור, להפרשת הר סיני, לתשלומי כפל,

ולחשיב אבידה, לפריקה, ולחסימה, לפלאים, ולשבת. וכן היה ועוף פוצא בהן. אם בן, למה נאמר

שור או חמור? אלא שדבר הכתוב בהוה:

גמרא לנפילת הבור – ונפל שמה שור או חמור. להפרשת הר סיני – אם בהמה אם איש לא יחיה. לתשלומי כפל – משור עד חמור. להשב אבידה – השב תשיבם. לפריקה – עזוב תעזוב. להסימה – לא תחסום שור בדישו. לכלאים – בהמתך לא תרביע כלאים. לשבת – למען ינוח שורך וחמורך; וכן היה ועוף פוצא בהן. שמואל אמר: אוו ים עם אוו יישוב – כלאים זה בזה. אמר רבי יוסי:

[דף כ"ז ע"ב]

מתניתא לא אמרה כן, אלא שור עם שור בר, חמור עם חמור בר – כלאים זה בזה.

ריש לקיש אמר: משנה שלמה שנה רבי; וכן היה ועוף פוצא בהן.

אמר רבי יוחנן: ואנא דאיתיתיה מן דבית לוי, תרנגול עם פיסיוני, תרנגול עם חטווקת, אף על פי שדומין זה לזה – כלאים זה בזה.

הדרן עלך שור שינח את הפרה

פרק ששי

הלכה א' מתני' הכונס צאן לדיר, ונעל בפניה כראוי, ויצתה והזיקה – פטור. לא נעל בפניה כראוי, ויצתה והזיקה – חייב. נפרצה בליה או שפוצה לסמים, ויצתה והזיקה – פטור. הוציאה לסמים – חלסטין חייבין.

גמרא רבי לא בשם רבי ינאי: במחלוקת. רבי לעזר אמר: דברי הכל הוא. אמר רבי לא: מסתברא הדיא דרבי לעזר, שהרי אין בתיב שמיצה בגופו, אלא בקרן.

מאי בדון? ריש לקיש אמר: במחלוקת. רבי לעזר אמר: דברי הכל היא. ואית דאמרי: דרבי לעזר כן יעקב היא, דאמר: בין כך ובין כך – פטור.

עד בדון, בשחיתה גדורה מארבע רוחות. היתה גדורה משלש רוחותיו ופרוצה מרוח אחת ויצאת ממקום הפרצה מהו? גישמעניה מן הדא: נפל בותלו מקול הזעזות, מקול הרעמים, אם עמד ובנאו, בצורכו – פטור, ואם לאו – חייב.

כלום צריכה?! לא,

[דף כ"ז ע"א]

בשנפלו שם שלשה בתלים בריאים מננה.

תני רבי יהושע אומר: ארבעה אין חייבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין להן עד שישלמו. היודע עדות להכירו ואינו מעידו – אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין לו עד שישלם.

השוכר עידי שקר ונגבה – אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין לו עד שישלם.

הכובש קמה לפני האור, והפורץ גדר לפני בהמה – אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין לו עד שישלם.

הוציאה ליסטין – הליסטין חייבין. אמר רבי הושעיה: בשהוציאה לגזלה. אבל אם הוציאה לאבדה – הליסטין פטורין.

הלכה ב' מתני' הניחה בנחה, או שמסרה לחרש שוטה וקטן, ויצאתה והזיקה – חייב. מסרה לרועה – נכנס הרועה תחתיו. נפלה לגינה והזיקה – משלמת מה שנהנית. ירדה כדרךה והזיקה – משלמת מה שהזיקה. ביצד משלם מה שהזיקה? שמיין בית סאה באותה שדה, כמה היתה יפה וכמה היא יפה. רבי שמעון אומר: אכלה פירות גמורים – משלם פירות גמורין. אם סאה – סאה, ואם סאתים – סאתים.

גמרא תני: רועה שמסר צאנו לרועה, הראשון – חייב, והשני – פטור. רב וריש לקיש תריהון אמרין: מבין שמסרה לבן דעת – פטור.

מסרה לרועה ונכנס רועה תחתיו. ונפלה לגינה והזיקה – משלם מה שנהנית.

רב הונא אומר: בשנחבטה על גבי עשבים. אבל עמדה ורעת – משלם מה שהזיקה. ירדה כדרךה והזיקה – משלם מה שהזיקה.

רבי יוסי בי רבי חנינה אומר: אותה השדה – פטורה, ושדה אחרת – חייבת.

רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין:

[דף כ"ז ע"ב]

אפילו רעת כל השדה – פטורה. לעולם אינה חייבת, עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ותיכנס מרשות הרבים לשדה אחרת.

אלא נפלה לגינה וירדה לתוך גינה אחרת מהו? על דעתיה דרבי יוסי בן חנינה דאמר: אותה השדה פטורה, וכא חייבת. על דעתיה דרבי יוחנן וריש לקיש דינון אמרין: אפילו רעת כל השדה פטור – לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לשדה אחרת.

אלא נפלה למקום שראויה לירד, ירדה למקום שראויה ליפול – אומר רבי יוסי בר חנינה: היא מתניתא. אלא נפלה למקום שראויה ליפול, נפלה למקום שראויה לירד.

דא צריכה לדא, ודא צריכה לדא. דא צריכה לדא – שמשלם מה שנהנית, ודא צריכה לדא – שמשלם מה שהיוקה.

תני: אין שמין בית בור, מפני שהוא פוגם. ולא בית קב, מפני שמשבית. אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה. אומר רבי יודה:

[דף כ"ח ע"א]

אימתי? בזמן שאכלה ויהורי תאנים, וקירטמה לילבי גפנים. אבל אם אכלה בוסר או פגין – שמין לו פירות גמורין. אומר רבי יודן משום רבי עקיבא: אכלה פירות גמורין – משלם פירות גמורין. גמיעות – שמין לו גמיעות. גמיעות – שמין לו בית סאה.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי עקיבא: תבואה שלא הביאה שיליש – גידולת בגמיעות. דבי רבי ינאי אמרין: שמין תרקב בששים תרקבים. רבי יוסי בי רבי חנינה אומר: שמין קלח בששים קלחיים.

חד בר נש גנב חדא כפוני. אתא עובדא קמי שמואל, אומר ליה: זיל שיימח ליה בריש דיקלא. אומר רבי יוסי בי רבי בון: כבשה דאחיני הוה.

הלכה ג' מתני' המגדיש שדה של חברו שלא ברשות, אכלתו בהמתו של בעל השדה – פטור. ואם היוזק בהן – בעל הגדיש חייב. ואם הגדיש ברשות – בעל השדה חייב.

גמרא אמר רבי יצחק: גדישין בשדה – ככלים בבית. אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, בההיא דאית ליה מסגר.

הלכה ד' מתני' השולח את הפעירה ביד חרש שוטה וקטן – פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים. שילחה ביד פיקח – הפיקח חייב. אחד הביא את האש, ואחד הביא את העצים – המביא את העצים חייב. אחד הביא את העצים, ואחד הביא את האור – המביא את האור חייב. בא אחד ולכה, המלכה – חייב. ליבתו הרוח – הרי כולן פטורין.

גמרא חזקה אמר: בשמסר לו גחלת, אבל מסר לו שלהבת – חייב.

אמר רבי יוחנן: היא גחלת היא שלהבת.

וקשיא על דעתיה דחזקה, אילו מי שראה גחלתו של חברו מגלגלת והולכת ואין כולה אותו,

[דף כ"ח ע"ב]

שמואי אינו פטור? אמרי: תיפתר בשמסר לו גחלת הפקר. אי נמי, שלהבת הפקר, ולית שמע מינה כלום.

אית תנאי תני: ליבה. אית תנאי תני: וניבה. מאן דמר וליבה, דכתיב (שמות ג) בלבת אש. מאן דמר וניבה, והיה בליבי באש בוערת (ירמיה כ).

ליבתו הרוח – הרי כולן פטורין. תמן אמרין: ברוח של אונסין היא מתניתא. אבל ברוח שהעולם מתנהג בו – חייב.

רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין: אפילו רוח שהעולם מתנהג בו – פטור, שפעמים בא, פעמים לא בא.

הלכה ה' מתני' השולח את הפעירה, ואכלה עצים, או אבנים, או עפר – חייב, שנאמר (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'. עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות, או דרך הרבים, או נהר – פטור.

גמרא מה קוצים מיוחדין שדרכן לידלק, אף אין לי אלא דברים שדרכן לידלק! תלמוד לומר: גדיש. אי מה גדיש מיוחד שתלוש מן הפרקע, אף אין לי אלא דבר שתלוש מן הפרקע! תלמוד לומר: קמה.

או מה אילו ואילו מיוחדין שדרכן לידלק, אף אין לי אלא דבר שדרכו לידלק! ליחכה גירו סיפספה
אבניו,

ודף כ"ט ע"א

מניין? תלמוד לומר: או השדה.

ויאמר: "קוצים" "קמה" "שדה", ואל יאמר "גדיש"! על דעתיה דרבי יודן ניהא דאמר: משלם כל מה
שבתוכו. ועל דעתיה דרבנן דאמר: אינו משלם אלא גדיש חטים וגדיש שעורים, לאי זה דבר נאמר
שדה, ולאי זה דבר נאמר גדיש?

עברה גדר שגבוהה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר – פטור. אמר רבה: בקודחת היא מתניתא,
אבל במקטפת – דברי הכל: חייב. רבי יוחנן אמר: במקטפת היא מתניתא, אבל בקודחת – פטור.

הלכה ו' מתני' המדליק בתוך שלו, עד כמה תעבור הדלקה? רבי אלעזר בן עזריה אומר: רואין
אותה כאלו היא באמצע בית בור. רבי ליעזר אומר: שש עשרה אמה בדרך הרבים. ורבי עקיבא
אומר: חמשים אמה. ורבי שמעון אומר: שלם שלם המבעיר את הבעירה – הכל לפי המדליק.

גמרא תני: מעשה, שעברה דליקה את הירדן, שהיתה קשה.

עד כמה תעבור הדליקה?

רבי ליעזר אומר: שש עשרה אמה בדרך הרבים. בשעת הרוח – שלשים אמה.

רבי יהודה אומר: שלשים אמה. בשעת הרוח – חמשים אמה.

רבי עקיבא אומר: חמשים אמה. בשעת הרוח – מאה אמה.

מעשה בערב, שקפץ האור יותר משלש מאות אמה.

אימתי? בזמן שקפץ, אבל אם היו עצים מצויין לפניו, או שהיה מספספה והולך, אפילו עד מיל – חייב.

עברה נהר או שלולית רחבין שמונה אמות – פטור.

הלכה ז' מתני' המדליק את הגדיש והיו בו כלים – רבי יהודה אומר: ישלם כל מה שבתוכו. וחכמים
אומרים: אינו משלם אלא גדיש של חטים או גדיש של שעורים.

מסכת יבמות פרק שישי

א. העושה מאמר ביבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - אין מאמרו מאמר. הוא מתר בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו, ולא פסלה מן הכהונה. אין הולד של קימא - מאמרו מאמר, הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה. הכונס את יבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - יוציא, וחזבין בקרבן. אין הולד של קימא - יקים. ספק שהוא בן קימא ספק שאינו בן קימא - מטילין עליו שני חומרים. ספק בן תשעה לראשון, ספק בן שבעה לאחרון - הולד הראשון כשר לעשות כהן גדול, והשני ממזר בספק. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין ממזר בספק. העושה מאמר ביבמתו, ונמצאת מעברת - הרי זו לא תנשא צרתה, עד שיודע שהוא עבר של קימא, שאין הולד פוטר עד שיצא לאור העולם.

ב. שומרת יבם שמתה - מתר באמה, מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - היבמין חיבין. לא נתחייב הבעל - אין היבמין חיבין. הכונס את יבמתו - זכה בנכסי אחיו. רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב - הנכסין של אב, אם אין שם אב - הנכסים של אחיו.

ג. ארבעה חיבין מן התורה, וארבעה שניה להן. אביו, ובנו, אחיו ובן אחיו - הרי אלו חיבין עליה. אבי אביו ואבי אמו, בן בנו ובן בתו - הרי אלו שניה להן. חמר בגרושה שאין בחלוצה, וחמר בחלוצה שאין בגרושה, גרושה - מתרת לחזר למגרש, לפיכך חיב על קרובותיה. חלוצה - אסורה לחזר לחלוץ, לפיכך פטור על קרובותיה.

ד. שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה, או שקדשה היא את עצמה, משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, ואומרים לו: המתן עד

שיעשה אחיך מעשה, או עד שתחליץ או עד שתתיבם. מת המקדש - המיבם חולץ שתיקן. מת המיבם - המקדש מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו בחלוצה. משום רבי אליעזר אמרו: מוציא את אשתו, חולץ ליבמתו, מתה יבמתו - כונס את אשתו.

ה. מי שהיה נשוי שתי נשים ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטר את צרתה, היתה אחת מהן אסורה לאחר מן האחים אסור ערוה, וחלץ לה - לא עשה כלום, ולא פטר את צרתה, אלא היא או צרתה מתיבמת לשאר אחים. היתה אסור מצוה ואסור קדשה, חלץ לה או בא עליה - נפטרה צרתה.

ו. המחזיר את גרושתו משנשאת, הנושא את חלוצתו, והנושא את קרובת חלוצתו - אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה והולד פסול; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט. היא כשרה והולד כשר - כופין אותו להוציא.

ז. הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה, או שהיה לה פעס מבצלה, או שהיה בעלה זקן או חולה, או שהלך בעלה למדינת הים, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים. המפלת לאחר מיתת בעלה, עקרה, זקנה, אילונית, וקטנה שאינה ראויה לילד - צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מתר להתארס ולהנשא מיד. אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: אני שמעתי בכרם ביבנה, שכל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהיו להן שלשה חדשים. הגיורת, והשבויה, והמשחררת - צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי יהודה. רבי יוסי מתיר לנשא מיד. וכן היה רבי יוסי אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מאלמנה שלושים יום מפני האבול, וכלן לא ינשאו עד שיהיו להן שלשה חדשים. היבמה שחלצו לה אחין בתוך שלשה

חדשים - צריכה להמתין שלשה חדשים. שלשה חדשים שאמרו - לאחר מיתת בעלה, ולא לאחר חליצת יבמה.

ח. המשליש גט לאשתו, ואמר לו: 'אל תתנהו לה, אלא לאחר שלשה חדשים', כיון שהגיע גט לידה - מתרת לנשא מיד, ואינו חושש שמא גט ישן הוא. בת כהן שנשאת לישראל ומת בעלה - אוכלת בתרומה לערב, ואינה חוששת שמא מעברת היא.

ט. יבמה, כל שלשה חדשים הראשונים - נזנית משל בעלה. לאחר שלשה חדשים - אינה נזנית, לא משל בעלה, ולא משל יבמה. אם עמד יבמה בבית דין וברח - הרי זו נזנית מנכסיו. מעשה באחד שבא לפני רבי יוסי, אמר לו רבי: מהו לחלוץ בתוך שלשה חדשים, קרא עליו מקרא הזה (דברים כה, ז): "ואם לא יחפץ האיש לקחת וגו', הראוי ליבום - ראוייה לחליצה. בתוך שלשה חדשים, הואיל ואין ראוי ליבום - אינו ראוייה לחליצה. היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם, עד שיהו לה שלשה חדשים, וכשם שאין אומרים לו ליבם, כך אין אומרים לו לחלוץ. ומעשה בחיפה, באחת שהלך בעלה למדינת הים, והיה לו שומרת יבם ולו אח קטן, משום רבי אליעזר בן רבי צדוק אמרו: תחלוץ שמא יארע בו דבר, ונמצאת זקוקה לקטן. וחכמים אומרים: כשם שאין אומרים לו ליבם - כך אין אומרים לו לחלוץ. יפת תאר - התורה נתנה לה שלושים יום. אבל אמרו חכמים: צריכה להמתין שלשה חדשים, מפני תקון הולד. רבי שמעון בן אלעזר היה מביאו מן המקרא, שנאמר (דברים כא, יג): "ירח ימים ואחר כן וגו'.

י. אבא שאול אומר: הבא על יבמתו לשם נוי, לשם נכסים, רואין אותו כאלו פגע בערוה, וקרוב הולד להיות ממזר. וחכמים אומרים: "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) - מכל מקום. היה רבי מאיר אומר: לא יבא

אדם על יבמתו עד שתגיע לפרקה, וכן צרות וכן עריות - לא ינשאו ולא יתאסרו עד שיגיעו לפרקן, שמא נמצאו אלו אילוניות ונמצאו אלו פסולות. וחכמים אומרים: הרי הן בחזקתן וכשרות; מודה רבי עקיבא באלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, שאף על פי שהיא ב"לא יבא" - אין הולד ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר. מודה רבי שמעון התימני, בהבא על אשתו נדה, שאף על פי שיש בה כרת - שאין הולד ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר.

מסכת יבמות פרק שביעי

ז. העושה מאמר ביבמתו ומת - חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתיבמת, שאם מאמרו מאמר - תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. כיצד מצות יבום? עושה בה מאמר ואחר כך כונסה, כנסה עד שלא עשה מאמר - קנה. העושה מאמר ביבמתו - קנאה לעצמו, ופסלה על ידי אחים, באו עליה אחים ועשו בה מאמר, נתנו גט וחלצו - פוסלים על ידו. העושה מאמר ביבמתו - נפטרה צרתה. הנותן גט ליבמתו - נפטרה היא וצרתה, חלוץ לה - נפטרה צרתה. וחכמים אומרים: יש גט אחר גט ומאמר אחר מאמר, מודה רבן גמליאל לחכמים, שיש גט אחר מאמר, ומאמר אחר גט, גט אחר ביאת מאמר, וביאת מאמר אחר ביאת גט. כיצד היה רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ונתן גט לזו וגט לזו. רבן גמליאל אומר: חולץ לראשונה, ואסור בקרובותיה, ומת בקרובות שניה. וחכמים אומרים: אסור בקרובות שתייהן, וצריכות שני גטין וחליצה לאחת מהן. כיצד אמר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ועשה מאמר בזו ומאמר בזו, רבן גמליאל אומר: נותן גט לראשונה וחולץ לה, ואסור בקרובותיה, ומת בקרובות שניה. וחכמים

חולץ, אם יש שם אחין – אין חולץ, ומפני מה אמרו: 'כהן גדול שעשה מאמר ביבמתו לא יכנס'? שאין מאמר קונה קנין גמור.

ב. לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים, בני בנים הרי הן כבנים, מת אחד מהן או שנעשה אחד מהן, סריס – אין רשאי לבטל. אין האיש רשאי לישב שלא באשה, והאשה רשאי לישב שלא באיש, האיש אין רשאי לשתות כוס עקרין שלא יוליד, והאשה רשאה לשתות עקרין שלא תלד.

ג. האיש אין רשאי לישא עקרה וזקנה, אילונית, קטנה, ושאינה ראויה לילד. האשה רשאה להנשא אפלו לסריס, רבי יהודה אומר: המסרס את הזכרים – חיב, ואת הנקבות – פטור. רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: שני בנים כבניו של משה, שנאמר (דברי הימים א כג, טז): "ובני משה גרשום ואליעזר". בית הלל אומרים: זכר ונקבה, שנאמר (בראשית ה, ב): "זכר ונקבה בראם". רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: זכר ונקבה. ובית הלל אומרים: או זכר או נקבה.

ד. נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה – אינו רשאי לבטל, אלא יוציא ויתן כתובה, שמא לא זכה לבנות ממנה, ואף על פי שאין ראיה לדבר – זכר לדבר, שנאמר (בראשית טז, ג): "מקץ עשר שנים לשבת אברהם בארץ כנען", לפי דרכנו למדנו, שאין ישיבת חוזה לארץ עולה מן המניין.

ה. מי שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים, או שהלך בעלה למדינת הים, או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים – אין עולין לו מן המניין, גרשה – תלך ותנשא לאחר, שמא לא זכתה לבנות ממנו, ועד כמה מתרת להנשא? עד שלשה. תר על כן, לא תנשא אלא למי שיש לו אשה ובנים. נשאת למי שאין לו אשה ובנים –

אומרים: נותן גט לשתיקה, ואסור בקרובות שתיקה וחליצה לאחת מהן, וכן אתה אומר בשני יבמין, ויבמה אחת. בעל את זו ובעל את זו. בעל את זו ועשה מאמר לזו, בעל את זו ונתן גט לזו, בעל את זו וחלץ לזו – אין אחר חליצה כלום, חלץ לזו וחלץ לזו, ועשה מאמר בזו, חלץ לזו ונתן גט לזו, חלץ לזו ובעל את זו – אין אחר בעילה כלום. אף על פי שאמרו: 'אין אחר בעילה כלום' – חליצה אחר בעילה פוסלת בכהונה, כיצד? שלש יבמות ויבם אחד, עשה מאמר בזו ובעל את זו, וחזר ועשה מאמר בזו, רבי נחמיה אומר: ראשונה צריכה גט ואין אחר בעילה כלום, מקל וחמר, ומה חליצה שפוסלת בכהונה, 'חליצה אחר בעילה' – אין אחריה כלום, בעילה שאין פוסלת בכהונה – 'בעילה אחר חליצה', אינו דין שלא יהא אחריה כלום? וחכמים אומרים: צריכות שלשה גטין וחליצה לאחת מהן, אימתי אמרו 'אין אחר בעילה כלום'? בזמן שהיא בתחלה, אינה בתחלה – הרי היא כמאמר.

מסכת יבמות פרק שמיני

א. בן תשע שנים ויום אחד, עמוני ומואבי, מצרי ואדומי, ועובד כוכבים, נתין וממזר שבא על בת כהן, ועל בת לוי ועל בת ישראל – פסלה מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו כשר – היא כשרה, וכל שזרעו פסול – היא פסולה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאתה מתר לשא בתו – אתה מתר לשא אלמנתו, וכל שאי אתה מתר לשא בתו – אי אתה מתר לשא אלמנתו, לוויה שנשבית – בתה כשרה לכהנה, לזים המזהמים באמן – לא חששו להם חכמים. לוויה שנשבית, ושנכבדה בעילת זנות – נותנין לה את המעשר. בת לוי מן הנתינה ומן הממזרת – אין נותנין לה את המעשר. כהן הדיוט שנשא את אילנית – הרי זה מאכילה בתרומה, כהן גדול לא ישא אגוסתו ומפותתו, אכל נושא הוא את הממאנת, כהן גדול שמת אחיו –

כדרך שהיא אוכלת, עבדי צאן ברזל - לא יאכלו מפני חלקו של עבד בהן; דברי רבי יהודה. רבי ישמעאל בן רבי יוסי אומר משום אביו: הבת מאכלת ואין הבן מאכיל. רבי שמעון בן יוחאי אומר: כלם לא יאכלו, שמא יהא עבד זכר, ואין לבנות במקום כלם.

ג. בת כהן שנשאת לישראל והכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל, מת, והניחה כמו שהיא, עבדי מלוג - אין אוכלין, כדרך שאינה אוכלת. עבדי צאן ברזל - אוכלין, מפני שהן בחזקת היורשין, עד שיעתנו לה.

ד. חרש שוטה וקטן שקנו עבדים - אין אוכלין בתרומה, אבל אם קנו להן בית דין, או שמנו בית דין להן אפוטרופין, או שנפלו להם בירושה ממקום אחר - הרי אלו אוכלין בתרומה.

ה. כהן שקנה עבד ולישראל, אפלו אחד ממאה בו - אינו אוכל בתרומה. אשת כהן שקנתה עבדים, ועבדיה שקנו עבדים - הרי אלו אוכלין בתרומה. עבד כהן שפירח, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו - בחזקת שכהן גדול קים.

ו. העבד והיבם והארוסין והחרש, וכן תשע שנים ויום אחד - פוסלין ולא מאכילין. אמר רבי שמעון: בזו מדת הדין לוקה, שאם יש מעשה לפסל - יש מעשה להאכיל, אם אין מעשה להאכיל - לא יהא מעשה לפסל. בתו פקחת הנשואה לאחיו חרש - צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום, מקל וחמר, אם נשואי בתה נשואין - נשואי צרתה נשואין, אין נשואי בתה נשואין - לא יהו של צרתה נשואין?

ז. בתו החרשת הנשואה לאחיו פקח - צרתה חולצת ולא מתיבמת, חרשת שהשיאה אביה - הרי היא כפקחת לכל דבר. בת ישראל פקחת שנשאת לכהן חרש

תצא שלא בכתבה, מפני שנשואיה נשואי טעות. רבי עקיבא אומר: כל השופך דמים - הרי זה מבטל את הדמות, שנאמר (בראשית ט, ו): "שופך דם האדם באדם - דמו ישפך". רבי אלעזר בן עזריה אומר: כל שאינו עוסק בפריה ורביה - הרי זה שופך דמים וממעט את הדמות, שנאמר: "כי בצלם אלהים עשה את האדם ואתם פרו ורבו". בן עזאי אומר: כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה - הרי זה שופך דמים, ומבטל את הדמות, שנאמר (בראשית ט, ו): "כי בצלם אלהים עשה את האדם" וכתוב (שם ט, ו): "ואתם פרו ורבו" וגו'. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: נאין דברים כשהן יוצאין מפי עושיהן, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, בן עזאי נאה דורש ואין נאה מקים! אמר לו: מה אעשה? חשקה נפשי בתורה! ויתקיים העולם באחרים.

מסכת יבמות פרק תשיעי

א. בת ישראל שנשאת לכהן, והכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל. עבדי מלוג - אוכלין משלה, ועבדי צאן ברזל - אוכלין משלו. אלו הן עבדי מלוג: אם פחתו או הותירו - הרי הן שלה. ואלו הן עבדי צאן ברזל: אם פחתו או הותירו - הרי הן שלו. הכניסתן בדמים - נוטלתן בדמים. ילדים - נוטלתן נערים, נערים - נוטלתן זקנים. אלו ואלו - פרותיהן לבעל. אלו ואלו - הבעל חייב במזונותיהן, וזה וזה - אין יכולין למכור. האיש אין יכול למכור - מפני שמשעבדים לאשה, ואשה אינה יכולה למכור - מפני שפירותיהן לבעל.

ב. מת, והניחה כמו שהיא, עבדי מלוג - אין אוכלין, כדרך שאינה אוכלת, עבדי צאן ברזל - אוכלין, מפני שהן בחזקת היורשין, עד שיעתנו לה. הניח לה בנים - אלו ואלו אוכלין. הניחה מעברה - אלו ואלו אין אוכלין. הניח לה בנים והניחה מעברה, עבדי מלוג - אוכלין

בתרומה, הואיל ובאת לכלל התר אפלו שעה אחת. עודה ארוסה ונעשה פצוע דכא וברות שפכה - הרי זו אינה אוכלת. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט שנכנסה לחפה לשם נשואין, ולא הספיק לבועלה עד שמת - הרי זו כשרה לכהנה וכשרה לאכל בתרומה. בא עליה - פסלה מן הכהונה, ופסלה מלאכל בתרומה.

ב. טמטום - אין אוכל בתרומה, אשתו ועבדיו - אוכלין, משוך ומי שנולד כשהוא מהול - הרי אלו אוכלין בתרומה. אנדרוגינוס - אוכל בתרומה, אבל לא בקדשים. טמטום - אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים. מי שחציו עבד וחציו בן חורין - אינו אוכל לא בתרומה, ולא בקדשים. אמר רבי אלעזר: שמעתי באנדרוגינוס שחציו על משכבו סקילה כזכר. במה דברים אמורים? בזמן שבא עליו דרך הזכרות, לא בא עליו דרך הזכרות - פטור.

ג. איזה הוא פצוע דכא? כל שנפצעו הביצים שלו, שנמוקו, שנקבו, ושחטרו. אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: שמעתי בכרם ביבנה, מי שאין לו אלא ביצה אחת - זהו סריס חמה, וכשר. אמר רבי יוסי: מעשה באחד בכפר מנדון, שעלה לראש הזית, ונפל, ונפצעו אחת מביציו, וכא וכעל את אשתו, ומת, ובאו ושאלו את רבי יוחנן בן נורי: אשתו, מה היא שתתיבם? אמר להן: עד שאתם שואלין אותי 'מה היא שתתיבם', שאלוני: 'מהו שתאכל בתרומה'? שנפסלה מן הכהונה ופסולה מלאכל בתרומה.

ד. איזהו כרות שפכה? כל שנכרת הגיד, מן העטרה ולפנים. אם נשתיר מן עטרה לפנים, אפלו כחוט השערה סמוך לראש ומקיף את כלל - כשר. נקב מלמטה - פסול, מפני שהוא שופך. נסתם - כשר, מפני שהוא מוליד, וזהו פסול שחזור להכשרו. מעוף וכתות, נתוק וכרות - כלם

- אין אוכלת בתרומה, עברה - לא תאכל, ילדה - תאכל. נתחתך העבר במעיה - תאכל. בת ישראל חרשת שנשאת לכהן פקח - אינה אוכלת בתרומה. עברה - לא תאכל. ילדה - תאכל.

ח. בת כהן פקחת שנשאת לישראל שוטה - טובלת מחיק בעלה ואוכלת בתרומה לערב. עברה - לא תאכל. ילדה - לא תאכל, כל שיש לה זרע מכהן, בין זכרים בין נקבות, אפלו זרע מזרע - הרי זו אוכלת בתרומה.

ט. היתה בתה מישראל נשואה לכהן - אינה אוכלת בתרומה, עד שיהא לה זרע מכהן תחלה. כהנת שמת עברה בתוך מעיה - הרי זו אוכלת בתרומה. האשה שמקשה לילד - מחתכין את העבר במעיה, ואפלו בשבת, ומוציאין אותו אברים אברים, מפני שחיייה קודמין לו. יצא ראשו, אפלו ביום השני - אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש.

מסכת יבמות פרק צשירי

א. בת ישראל פקחת, שנתארסה לכהן פקח, ולא הספיק לכנסה עד שנתחרש - אינה אוכלת בתרומה. מת והניחה לפני יבם, אפלו חרש - אוכלת. יפה כח היבם להאכיל מכה הבעל. בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח, ולא הספיק לכנסה עד שנתחרשה - אינה אוכלת בתרומה. מת והניחה לפני יבם, אפלו חרש - אוכלת. יפה כח היבם להאכיל מכה הבעל, בת ישראל פקחת שנשאת לכהן חרש - אין אוכלת. מת והניחה לפני יבם פקח - אוכלת. חרש - אינה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה לשם נשואין, ותבעל לשם אשות. בת ישראל חרש שנשאת לכהן פקח - אין אוכלת בתרומה. מת והניחה לפני פקח - אין אוכלת. בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ונכנסה לחפה לשם נשואין, ולא הספיק לבועלה עד שנעשה פצוע דכא וכרות שפכה - הרי זו אוכלת

עשו כלום. בעלו - פסלו מן הכהונה, וחיבין בקרבן. מתו אחים והניחו נשים, ולקח אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - לא עשו כלום, ואם בעלו - פסלו מן הכהונה וחיבין בקרבן.

ג. פצוע דכא, וכורות שפכה, וסריס אדם, וזקן - או חולצין או מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולקח אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו - עשוי. אם בעלו - קנו ופטר את הצרות. מתו אחים והניחו נשים, ולקח אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו עשוי, אם בעלו - קנו ופטר את הצרות, ואסורים לקים, שנאמר (דברים כג, ב): "לא יבא פצוע דכא וגו'".

ד. וזה וזה אינו זכאי בירושתה. רבי אליעזר אומר: הראשון זכאי בירושתה.

ה. האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: 'מת בעליך', והורוה בית דין להנשא, הלכה ונשאת אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - חיבת קרבן על כל ביאה וביאה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: קרבן אחד על הכל, מודים חכמים לרבי אליעזר, שאם נשאת לחמשה בני אדם, שחיבת קרבן על כל אחד ואחד. רבי שמעון אומר: אם עשו בית דין הורתן כדון, איש באשה, נשאת על פי עדים כשגגת איש באשה.

ו. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, באתה ואמרה: 'מת בעלי', נשאת על פי עצמה, הלכה לה למדינת הים, באה ואמרה: 'מת בעלי', נשאת על פי עצמה, והרי כלן ממשכין ובאין - תצא מכלן ומתרת לראשון. ביאתה וחליצתה מאחין של הראשון - פוטרת צרותיה. מן השני ומן השלישי - אין פוטרת צרותיה, אם בא עליה שני לשם אישות לאחר מיתת הראשון - ביאתה או חליצתה מאחיו של שני - פוטרת צרותיה. מן השלישי מן הרביעי - אין פוטרת צרותיה.

בביצים; דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כלם בגיד. רבי יוסי אומר: מעוון וכתות - בביצים, נתוק וכורות - בגיד.

ה. איזה הוא סריס חמה? כל ששהה עשרים שנה ולא הביא שתי שערות, אף על פי שהביא לאחר מכאן - הרי הוא כסריס לכל דבריו. ואלו הן סימניו: כל שאין לו זקן, ושערו לקוי, ובשרו מחליק. רבי שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהודה בן יאיר: כל שאין מימיו מעלין רתיחות, ויש אומרים כל שמטיל מים ואינו עושה כפה, ויש אומרים: כל ששכבת זרע דוחה. ויש אומרים: כל שאין מי רגליו מחמיצים. אחרים אומרים: כל שרוחץ בימות הגשמים ואין בשרו מעלה הבל. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שקולו לקוי, ואין נפר בין אשה לאיש.

ו. ואיזו היא אילונית? כל שהיא בת עשרים שנה ולא הביאה שתי שערות, ואפילו הביאה לאחר מכאן - הרי היא כאילונית לכל דבריה. אלו הן סימניה: כל שאין לה ידיים, ומתקשה בשעת תשמיש. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין לה שפולי מעים כנשים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שקולה עבה, ואין נפרת בין אשה לאיש.

מסכת יבמות פרק אחד עשר

יא. טומטום שקדש - קדושו קדושין. נתקדש - קדושו קדושין. חולץ וחולצין לאשתו. אם יש שם אחים - אין חולץ ואין מיבם, אבל מיבמין את אשתו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: לא חולץ וחולצין לאשתו, מיבם ולא מיבמין את אשתו, שמה יקרע וימצא סריס חמה.

ב. סריס חמה, ואנדורגיניס, ואח מאם, וגר, ועבד משחרר - לא חולצין ולא מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולקח אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט וחלצו - לא

ופוטרת צרתה, והשאר כלן אינן נשיו. ואם בא על השניה לשם אישות, לאחר מיתת הראשונה – שניה אשתו, פוטרת צרותיה, והשאר כלן אין נשיו. אמרו לו: 'בתוך מתה תחלה, ואחר כך מת אחיה', עמד ויבם את צרתה, ואחר כך אמרו לו: 'חלוף היו הדברים, לא שהיתה ראויה להתיבם'. כל ולדות שילדה – הרי אלו ממזרים. אמרו לו: 'אחיה מת תחלה, ואחר כך מתה בתך', הלכה צרתה, ונשאת לאחר, ואחר כך אמרו לו: 'חלוף היו הדברים, לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם'. כל ולדות שילדה בחיי יבמה – הרי אלו ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא, וחכמים אומרים: אין ממזרים ביבמה.

ט. חרש שנחלץ, וחרשת שחלצה, והחולצת מן השוטה, וכן שוטה שחלצה, וחולצת מן הקטן – תצא היא ושלשה עשר דברים בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא, וחכמים אומרים אין ממזרים ביבמה.

י. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומת – חולצת ולא מתכתמת, שביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתכתמת, שאם ביאתו ביאה – תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. אין ביאתו ביאה – תתיבם, שהיא אשתו של שני.

יא. בן תשע שנים ויום אחד, שבא על יבמתו – פוסל על ידי אחין בדבר אחד, והאחין פוסלין על ידו בארבעה דברים. הוא פוסל על ידי אחין בביאה, והאחין פוסלין על ידו: בביאה, בגט, במאמר ובחליצה. וכשם שהוא אין פוסל על ידי אחין – במאמר, בגט, ובחליצה, כך האחין לא יפסלו זה על ידי זה – בביאה, ובגט, ובמאמר, ובחליצה. כיצד? שני אחים בני תשע שנים ויום אחד, בא זה ועשה מאמר, ובא זה ועשה מאמר, בא זה ונתן גט, בא זה ונתן גט, בא זה וחלץ, בא זה וחלץ –

ז. האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים, באו ואמרו לה: מת בנך ואחר כך מת בעליך, ונתיבמה, ואחר כך אמרו לה: חלוף הדברים, לא שהיתה ראויה להתיבם אלא להנשא. כל ולדות שילדה – הרי אלו ממזרים. אמרו לה: 'מת בעלך ואחר כך מת בנך', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'חלוף הדברים, לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם', כל ולדות שילדה בחיי יבמה – הרי אלו ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין ממזר ביבמה. אמרו לה: 'מת בעלך', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת' – הרי זו יוצאת בגט. כל ולדות שילדה בחיי בעלה – הרי אלו ממזרים, לאחר מיתת בעלה – כשרים. אמרו לה: 'מת בעלך', ונתקדשה, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת'; הרי זו יוצאה בגט וחליצה, וכל ולדות שילדה בחיי בעלה – ממזרים, לאחר מיתת בעלה – כשרים. אמרו לה: 'מת יבמיה', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת', לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם – הרי זו יוצאה בגט, וכל ולדות שילדה בחיי יבמה – ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין ממזרים מיבמה.

ח. מי שהלכה אשתו למדינת הים, באו ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, ואחר כך אמרו לו: 'קיימת היתה ומתה' – הרי זה יקיים, והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר. רבי יוסי אומר: כל שפוסל על ידי אחרים – פוסל על ידי עצמו, וכל שאין פוסל על ידי אחרים – אין פוסל על ידי עצמו. אמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה למדינת הים, ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה לה למדינת הים, ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה לה למדינת הים, והרי כלן ממשמשות ובאות, הראשונה אשתו,

ומקצתן אין כהנים. כהנים - חולצין. ושאנן כהנים - מיבמין. מקצתן אחין ומקצתן כהנים - חולצין ולא מיבמין. ספק שהיא אמו ספק שהיא בתו, ספק שהיא אחותו - חולצין ולא מיבמין. זה הכלל, כל הספקות ביבמה - חולצין ולא מיבמין.

ג. כיצד חולץ אדם לאמו מספק? אמו ואשה אחרת, להן שני זכרים, וחזרו וילדו שני זכרים במחבא, ובא בנה של זו ונשא אמה של זה, ומת בלא בנים - זה חולץ לשתייהן וזה חולץ לשתייהן, נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק. כיצד חולץ אדם לאחותו מספק? אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות, חזרו וילדו שתי נקבות במחבא, ובא אחיהם שלא מאותה האם ונשאו ומתו בלא בנים - זה חולץ לשתייהן, וזה חולץ לשתייהן, נמצא, אדם זה חולץ לאחותו מספק. כיצד חולץ אדם לבתו מספק? אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא, ובא אחיהם ונשאים, ומתו בלא בנים - חולץ לשתייהן, נמצא אדם זה חולץ לבתו מספק, וזה חולץ לבתו מספק.

ד. כהנת שנתעברו ולדה בולד שפחתה - אין אוכלין במורם מקדשי הקדשים, שאין עבדי כהנים אוכלין במורם מקדשי הקדשים. אבל אוכלין במורם מקדשים קלים, שעבדי כהנים אוכלין מהם, שניהם יוצאין לגרן ונוטלין חלק אחד, שאין נותנין לעבד אלא אם כן היה רבו עמו. רבי יוסי אומר: יכול לומר לו: 'אם ברשות רבי כהן אני - תן לי ברשות רבי! ואם לאו - תן לי ברשות עצמי'. הגדילו התעורבות ושחררו זה את זה - אינן אוכלין בתרומה מקדשים קלים, שאין הזרים אוכלין מהן. רבי יהודה אומר: מוכר את התרומה ולוקח בדמיה חלין; שכל שאינו אוכל קדשי אחרים - אינו אוכל קדשי עצמו.

ה. מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים, ונשאת וילדה, ואין ידוע אם בחזקת הראשון הוא - הרי הוא בנו של

לא עשה כלום. רבי מאיר אומר: חולצת מן הקטן, נפסלה מזה ומזה, בא זה ובעל, בא זה ובעל - נפסלה משניהם. רבי שמעון אומר: הראשון יקום והשני יוציא. אם ביאת הראשון ביאה - אין ביאת השני ביאה, שאין ביאה אחר ביאה, ואם ביאת הראשון ביאה - אין ביאת השני ביאה.

יב. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, וחזר ובא על צרתה - פוסל על ידי עצמו. רבי שמעון אומר: לא פסל, שאם ביאתו על הראשונה ביאה - אין ביאתו על השניה ביאה, שאין ביאה אחר ביאה. אין ביאתו על הראשונה ביאה - אין ביאתו על השניה ביאה. במה דברים אמורים? בכיאת בן תשע שנים ויום אחד, אבל חרש שוטה וקטן שבעלו - קנו ופטרנו את הצרות.

יג. שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו, נשיות פטורות מן החליצה. זה הכלל, כל ביאה שצריכה דעת - אינה ביאה, שאין צריכה דעת - הרי זו ביאה.

מסכת יבמות פרק שנים עשר

א. רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפתת אביו, שנאמר (ויקרא יח, ט): "ערוה אשת אביך לא תגלה" וגו'. ולהלן הוא אומר (דברים כג, א): "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו", ואומר (שם כב, יט): "ולו תהיה לאשה" וגו'. הגיורת שנתגירו בניה עמה - לא חולצין ולא מיבמין, היתה הורתן שלא בקדשה ולדתן שלא בקדשה, ולא חולצין ולא מיבמין, ואין תיבין משום אשת אח. היתה הורתן שלא בקדשה ולדתן בקדשה - או חולצין או מיבמין, אבל תיבין משום אשת אח. היתה הורתן ולדתן בקדשה - הרי הם כישוראל לכל דבר.

ב. חמש נשים שנתעברו ולדותיהן והגדילו התעורבות, ונשאו נשים ומתו. מקצתן אחין ומקצתן אין אחין - האחין חולצין. שאין אחין - מיבמין. מקצתן כהנים

באנפליא של עור. והחולצת מן הגדול – בין עומד בין יושב, בין מטה. והחולצת מן הסומא – חליצתה כשרה. אבל במנעל הנפרס, ואינו חופה את רב הרגל, בסנדל שנפחת ואינו מקבל רב הרגל, ובסמיכות הידים, ובאנפליא של בגד⁸, וחולצת מן הקטן – חליצתה פסולה. אמר רבי יהודה: אילו ראה רבי אליעזר בסנדל של עץ, עכשו היה אומר עליו: 'הרי הוא כסנדל לכל דבר'. אמר רבי יוסי: מצאתי זקן אחד מנציבין, נמתי לו: 'כלום אתה בקי ברבי יהודה בן בתירה? אמר לי: 'הן! ועל שלחני היה תדיר'. אמרתי לו: 'ראית כשהוא חולץ מימיו? נם לי: 'הן! נמתי לו: 'במה ראיתו, במנעל או בסנדל? נם לי: 'וכי חולצין במנעל? אמרתי לו: 'אם כן, מה ראה רבי מאיר לומר: חלצה במנעל – חליצתה כשרה? רבי יצקב אומר משמו: מודה היה רבי מאיר, שחולצין במנעל לכתחלה.

ט. קטנה שחלצה – תחלץ משתגדיל. אם לא חלצה – חליצתה פסולה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: אם לא חלצה – חליצתה כשרה. נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל, או שנשמט רוב הרגל – חליצתה פסולה. אם רצה לחזור – לא יחזור. חלצה ולא רקקה, ולא קראה – חליצתה כשרה. אם רצה להחזיר – לא יחזיר. רקקה ולא קראה ולא חלצה – חליצתה פסולה. קראה אבל לא רקקה ולא חלצה – לא עשה כלום, ויכול לחזור.

י. חליצה מטעת – כשרה. חלץ לה, הוא מתכונן והיא אינה מתכוננת. היא מתכוננת והוא אין מתכונן – חליצתה פסולה. חליצה

ראשון. ואם בחזקת השני הוא – הרי הוא בנו של השני. ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון, הפה את זה וחזר והכה את זה, קלל את זה וחזר וקלל את זה – הרי זה פטור. הפה שניהם כאחד, קלל שניהם כאחד – חייב. רבי יהודה אומר: המכה את אביו ואת אחר כאחת – פטור. המקלל את אביו ואת אחר כאחת – חייב. היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני – הן לא חולצין ולא מיבמין, וכן הוא להן – לא חולץ ולא מיבם. היו לו אחין מן הראשון ואחין מן השני שלא מאותה האם – הוא להן חולץ ומיבם, והן לו – אלו חולצין ואלו מיבמין.

ו. האשה שיצא עליה שם רע – ולדות כשרין, מפני שהן בחזקת הבעל. רבי יהודה אומר: שניהן מבית אב אחד – נוטלין חלק אחד.

ז. מצות חליצה בשלשה, שיהו יודעין לקרות כעין דינים. רבי יהודה אומר: בחמשה. אמר רבי אליעזר ברבי שמעון: מעשה וחלצה לפני רבי ישמעאל ביחידי בלילה.

ח. חלצה בסנדל שנפחת¹ ומקבל את רב הרגל, במנעל שנפרס² וחופה את רב הרגל, בסנדל של שעם³, בסנדל של סיב⁴, ובקב הקטע⁵, במוק⁶, ובסמיכת הרגלים⁷,

¹ מן הסנדל אבל עודנו מקבל את רב הרגל.

² שנקרע קצת.

³ קליפי עץ הנקרא גמא.

⁴ עקר ושרש.

⁵ אדם שנקטעו רגליו, והוא חולץ על ידיו, ומשים את ידיו ופאתי רגליו בכתמים של עור,

בתיבות עץ חקוקות כמו קב.

⁶ נעל של לבד, והוא קשה ומגן.

⁷ תתיכות העץ החקוקות כדי להשים בהן את פאתי רגליו ולסמכן – חליצתה כשרה.

⁸ הינו שהנעל היתה של בגד אך היתה מכסה ומחפה בשל עור.

מַעֲשִׂית, בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל – כְּשֶׁרָה. בְּבֵית דִּין שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים – פְּסוּלָה. בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָיוּ חוֹבְטִין אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ: 'עֲשֵׂה מַה שֶּׁרָבִי פְּלוֹנִי אוֹמֵר לָךְ'.

יא. חוֹלְצִין לְאִשָּׁה אֶף עַל פִּי שְׁאִין מְכִירִין אוֹתָהּ, מִמָּאֲנִין לְאִשָּׁה אֶף עַל פִּי שְׁאִין מְכִירִין אוֹתָהּ, לְפִיכֶךְ הָאִשָּׁה שְׁאֲמָרָה: 'חֲלָצְתִּי' – תָּבִיא רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ. 'מֵאֲנָתִי' – תָּבִיא רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ.

יב. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ כּוֹתְבִין שְׁטֵר חֲלִיצָה: קָרְבַּת לְקַדְמָנָא וְשֵׁרֶת סִינְיָה מִרְגְּלִיָּה דִּימִינָא⁹, וְרִקְתָּ קְדָמָנָא רַק דְּמִתְחִיָּא, וְאִמְרָתָ¹⁰ (דְּבָרִים כה, ט): "כִּכָּה יַעֲשֶׂה" וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: חֲלִיצָה מְעַכְבֶּת וְאִין רְקִיקָה מְעַכְבֶּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הוּאִיל וְלֹא רָצָה לְהִקָּים לְאֶחָיו שֵׁם בִּישְׂרָאֵל, יָבֵא וְיִטֵּל לוֹ הַשֵּׁם תַּחַת הַשֵּׁם (דְּבָרִים כה, י): "וְנִקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל" וְגו'.

יג. מִצְוָה בְּדִינִים וְלֹא מִצְוָה בְּתַלְמִידִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצְוָה עַל כָּל הָעוֹמְדִין לוֹמֵר – "חֲלוּץ הַנֶּעֱל"; שְׁלֹשׁ פְּעָמִים! אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה וְהִינֵנוּ יוֹשְׁבִין לְפָנֵי רַבִּי טָרְפוֹן, וְאָמַר לָנוּ: 'עֲנוּ בְלָכֶם – חֲלוּץ הַנֶּעֱל, חֲלוּץ הַנֶּעֱל, חֲלוּץ הַנֶּעֱל'.

⁹ קָרְבַּת לְפָנֵינוּ, וְהַתִּירָה נִעְלָו הַיּוֹמֵנִית מֵעַל רִגְלָו.

¹⁰ וְרִקְתָּ לְפָנֵינוּ רַק שְׁנֵרָאָה, וְאִמְרָה.

			אסרו חג		בבלי: חולין כד ירושלמי: בבא קמא כב תוספתא: יבמות ו נ"ך: דברי הימים ב יא רמב"ם: שבת ג		
24 MAY	ראשון Sunday	ה 8	עלות השחר	נץ החמה			
			סו"ז קר"ש - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
			עלות השחר		בבלי: חולין כה ירושלמי: בבא קמא כג תוספתא: יבמות ז נ"ך: דברי הימים ב יב רמב"ם: שבת ד		
25 MAY	שני Monday	ט 9	סו"ז קר"ש - פג"א	נץ החמה			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
			עלות השחר		בבלי: חולין כו ירושלמי: בבא קמא כד תוספתא: יבמות ח נ"ך: דברי הימים ב יג רמב"ם: שבת ה		
26 MAY	שלישי Tuesday	י 10	סו"ז קר"ש - פג"א	נץ החמה			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
			עלות השחר		בבלי: חולין כז ירושלמי: בבא קמא כה תוספתא: יבמות ט נ"ך: דברי הימים ב יד רמב"ם: שבת ו		
27 MAY	רביעי Wednesday	יא 11	סו"ז קר"ש - פג"א	נץ החמה			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
			עלות השחר		בבלי: חולין כח ירושלמי: בבא קמא כו תוספתא: יבמות י נ"ך: דברי הימים ב טו רמב"ם: שבת ז		
28 MAY	המישי Thursday	יב 12	סו"ז קר"ש - פג"א	נץ החמה			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
			עלות השחר		בבלי: חולין כט ירושלמי: בבא קמא כז תוספתא: יבמות יא נ"ך: דברי הימים ב טז רמב"ם: שבת ח		
29 MAY	ששי Friday	יג 13	סו"ז קר"ש - פג"א	נץ החמה			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
הדלקת הנרות 8:01 Candle Lighting							
			נשא, פרק א		בבלי: חולין ל ירושלמי: בבא קמא כח תוספתא: יבמות יב נ"ך: דברי הימים ב יז רמב"ם: שבת ט		
30 MAY	שב"ק Shabbos	יד 14	עלות השחר	נץ החמה			
			סו"ז קר"ש - פג"א	סו"ז קר"ש - גר"א			
			סו"ז תפלה - פג"א	סו"ז תפלה - גר"א			
			שקיעה	צה"כ לשיטת ר"ת			
זמן מוצש"ק 9:32 Shabbos Ends							

סזק"ל חודש סיון ליל מו"ש כל הלילה

וְעַן דּוּ וְעֵסֶט מְחֻזָּק זַיִן אֶ מְעַנְטֶשׁ צוּ דִּינְעֵן דָּעם דָּעם אִיִּבְעִרְשְׁטֵן, וְעַט עַר דִּיר לִיב הָאָבֶן.
(ספֿר המדּוּת אוּת אֶהֱבָה סִימֵן ז')